

Mavzu: Ona tili haqida suhbat.
Mavzuga oid tayanch tushunchalar: Vatan, ona, til, nutq.
Soatlar soni: 1 soat
Mavzuning qisqacha ta’rifi: Ona tiliga bo’lgan mehrni o’rgatadi.
O’quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi: Metod:suhbat, tushuntirish,”Savol-javob” metodi,”Rasmli boshqotirma”, “Eng vijdonli o’quvchi” o’yinlari. Shakl:jamoa,guruhda ishslash,hamma o’zi uchun. Jihoz:darslik,rangli ko’rgazmalar,harakatli ko’rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar. Nazorat:O’quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi. Baholash:O’quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e’lon qilinadi.
Darsning maqsadi
Maqsadlar: <i>Ta’limiy:</i> ona tili, ona tili predmeti haqida ma’lumot berish, nutq, o’zaki va yozma nutq haqidagi bilimlarini hosil qilish. Tovush va harflarning farqini o’quvchi ongiga singdirish, to‘g’ri talaffuz qilishga o’rgatish; <i>Tarbiyaviy maqsad:</i> o’quvchilarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, ona tili faniga muhabbat uyg’otish, oila va uning a’zolariga hurmat bilan munosabatda bo‘lishga o’rgatish; <i>Rivojlantiruvchi maqsad:</i> o’quvchilarning so‘z boyligini o’stirish, fikrlash, xulosa chiqarishga o’rgatish.. Tayanch kompetensiyalar: Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko’rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish. Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og’zaki bayon qilish, o’qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she’r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to‘g’ri o’qiy oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
1	Tashkiliy qism	O’quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O’tilgan mavzuni takrorlash	O’tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishslash	Ona tili haqida suhbat	Ko’rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o’quvchilarni rag’batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

*I.Tashkiliy qism.***salomlashish;**

–navbatchi axborotini tinglash (navbatchi o’zini tanishtiradi, oy, kun, fasl, o’quvchilar davomati haqida ma’lumot beradi); o’quvchilarning darsga tayyorgarliklarini tekshirish;

–diqqatni jamlash mashqlarini bajarish. (bunda o’quvchilarning diqqatini jamlash uchun «Delfin dengizda» mashqi o’tkaziladi. Buning uchun o’qituvchi qo’l harakatlari bilan suv to’lqini va delfinning suvdasi sakrash holatini ko’rsatadi. O’quvchilar delfin sakrash holati ko’rsatilganda bir marotaba qarsak chalishlari kerak. bu holat 3 marotaba takrorlanadi.) yoki mashqni multimedia orqali monitorda ko’rib bajaradilar). O’quvchilarga yaxshi kayfiyat tilash va darsning «Do’stona kelishuv» qoidalarini eslatib o’tish:

1. intizom.
2. o’zaro hurmat.
3. Faoliik.

4. aniqlik.

5. ahillik.

6. o‘ng qo‘l qoidasi.

III. Yangi mavzu ustida ishlash.

O‘quvchilarni darslik bilan tanishtirish maqsadida quyidagi savollar asosida suhbat tashkil etiladi:

–O‘zbekiston Respublikasining davlat tili qaysi til?

– O‘zbekiston Respublikasining davlat tili o‘zbek tili

– –Hammamiz qaysi tilda gaplashamiz?

–Hammamiz o‘zbek tilida tilda gaplashamiz. Tilga e’tibor – elga e’tibor.

–Agar odamlar o‘z tilini unutsalar, millatini yo‘qotadilar. Shuning uchun siz o‘zbek tilini yaxshi bilib olishingiz lozim. Buning uchun matabda ona tili fani o‘rgatiladi. Nima uchun ona tili fani dedik? O‘quvchilarning javoblari tinglanadi va bildirilgan fikrlar xulosalanadi va izohlanadi.) Bu darslikni olimlarimiz: Tal‘at G‘afforova, Ergash Shodmonov, Xolida G‘ulomovalar yozishgan. darslikdagi mashq va topshiriqlar sizni to‘g‘ri va mazmunli gapirishga, to‘g‘ri va chiroyli yozishga o‘rgatadi. Shundan so‘ng darslik muqovasidagi rasm asosida suhbat uyuştiriladi. Multimedia 1-ilova. «Ona tilim» she’ri bilan multimedia orqali tanishtiriladi. Buning uchun video tasvir namoyish etiladi. She’r yuzasidan quyidagicha suhbat tashkil qilinadi: –She’r nima haqida ekan?

– She’r ona tili haqida ekan. She’rning muallifi kim? – She’rning muallifi Muhammad Yusuf. Multimedia 2-ilova.

«Oila» mavzusidagi rasmda buva, buvi, ota, ona, qiz va o‘g‘il farzandlar tasvirlangan. O‘qituvchi tomonidan beriladigan quyidagi savollar yordamida oila a‘zolarining nomi ketma-ketlikda aytildi. Savol: Bu kim? (ota). Shunda ota rasmi ekranda kattalashtirilib ko‘rsatiladi va rasm ostida ota so‘zi hosil bo‘ladi. O‘quvchilar bu so‘zni o‘qiydilar.

1-mashqda keltirilgan so‘zlar darslikdan o‘quvchilarga o‘qitiladi va o‘qitish jarayonida savollar yordamida so‘zdagi tovush va harflar soni aniqlanadi.

**Aka — uka, ota — ona — opa,
bola — xola, buva — buvi.**

ona va opa so‘zlarini hosil bo‘lishi, bola so‘zida b undoshi x undoshi bilan o‘zgartirilganda xola so‘zi hosil bo‘lishi, buva so‘zidagi a unlisi i unlisi bilan al- mashtirilganda buvi so‘zi hosil bo‘lishi ko‘rsatib o‘tiladi. Bu so‘zlar daftarga husnixat asosida ko‘chirib olinadi, o‘zgargan harflar tagiga bir chiziqcha chiziladi.

Dam olish daqiqasi

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

«Husnixat daqiqasi»ni tashkil qilish. Multimedia ilova asosida bosh va kichik Aa harfi va harf unsurlarining yozilishi ko‘rsatiladi. Gap yozishda harflarning bog‘lanishi tushuntiriladi: Aa, Aa, Aa. Adiba aqlli qiz.

Tovushlarni talaffuz qilamiz va eshitamiz. O‘zbek tilida 30 ta tovush bor.

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

Vazifa tushuntirilish beriladi.

2- mashq. O‘qing. So‘zlarning bitta tovushini tushirib, yangi so‘z hosil qiling.

Anhor — / , bahor — / ,
 hunar — / , dona — / , / .

So‘zlarning ma’nosini o‘zgartirayotgan tovushni ayting. So‘zlarni juftlab yozing.

Ko‘rildi:

Sana _____ 2-dars

O’IBDO’

Mavzu: Tovush va harflar.
Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Tovush, harf.
Soatlar soni: 1 soat
Mavzuning qisqacha ta'rifi: Og'zaki nutqni yozma nutqda ifodalay olish.
O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:
Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmlı boshqotirma", "Eng vijdonli o'quvchi" o'yinlari.
Shakl:jamoia,guruhda ishlash,hamma o'zi uchun.
Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.
Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.
Baholash:O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e'lon qilinadi.
Darsning maqsadi
Maqsadlar:
<i>a)ta'limiylar maqsad:</i> o'quvchilarning bog'lanishli nutqini o'stirish, og'zaki nutqni yozma nutqda ifodalay olishlarini tekshirish;
<i>b)tarbiyaviy maqsad:</i> o'quvchilarni tabiatdagi o'zgarishlarni kuzatishga o'rgatish va ahillik, inoqlik xislatlarini tarkib toptirish;
<i>d) rivojlanuvchi maqsad:</i> o'quvchilarning chiroyli va savodli yozishlarini nazorat qilish. .
Tayanch kompetensiyalar:
Axborot bilan ishlash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.
Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
<i>I</i>	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	<i>3 daqiqa</i>
<i>2</i>	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	<i>10 daqiqa</i>
<i>3</i>	Yangi mavzu ustida ishslash	Tovushlar va harflar	Ko'rgazmalilik.	<i>20 daqiqa</i>
<i>4</i>	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	<i>10 daqiqa</i>
<i>5</i>	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	<i>2 daqiqa</i>

I. Tashkiliy qism:

- salomlashish;
- davomatni aniqlash;
- navbatchi axborotini tinglash;
- sinf tozaligini, o'quvchilarning darsga tayyorgarligini nazorat qilish.

II.O'tilgan mavzuni mustahkamlash.

Uy vazifasi 2-mashq shartiga ko'ra tekshirladi.

- So'zlarning ma'nosini farqlashga xizmat qilayotgan tovushni aytin. Uyga vazifa so'ralayotganda so'zlarning adabiy-orfoepik talaffuzi ustida ham ishlanadi: bahor, baho so'zlarining birinchi bo'g'inidagi a deb talaffuz qilish to'g'ri talaffuz sanalishi, h tovush-harfi imlosi suhbat asosida qayd etiladi. quyidagi savollardan foydalanib darslikdagi qoida o'quvchilarning javob-lari asosida keltirib chiqariladi:
- Tovushlar yozuvda nimalar bilan ifodalanadi? Harflar bilan.
- Harflarni biz nima qilamiz? – Yozamiz.

– O‘zbek yozuvida nechta harf bor? – 29 ta. Tovushlar harflar bilan ifodalanadi. Harflarni yozamiz, ko‘ramiz va o‘qiyamiz. O‘zbek yozuvida 29 ta harf bor.

III. Yangi mavzu ustida ishlash.

Darslikda berilgan 3-mashqdagi rasm asosida multfilm namoyish etiladi. Unda qish fasli tasvirlangan. Daraxtlar, dalalar qor bilan qoplangan. Bolalar qishki kiyimda qishki o‘yinlar o‘ynayapti. Namoyish tugagach, darslikdagi rasmga aylanadi.

3- mashq. Rasmdagi bolalarga ism qo‘ying.

Namoyish tugagach, quyidagi savollar beriladi:

–Rasmda qaysi fasl tasvirlangan? – Qish fasli.

–Qishda tabiatda qanday o‘zgarishlar bo‘ladi? – Havo sovuq bo‘ladi, qor yog‘adi.

–Hayvonlar va qushlar qishda qanday kun kechiradi? (Masalan, ayiq issiq inida uyquda bo‘ladi, boshqa hayvonlar yashash uchun kurashadilar.)

–Qishda bolalar qanday o‘yinlar o‘ynaydi? – Bolalar qorbo‘ron o‘ynaydilar, chana va chang‘ida uchadilar.

–Rasmdagi bolalarga ism qo‘ying. (Bolalar o‘zlari yoqtirgan ismlarni qo‘yadi).

–Kimlar qorbo‘ron o‘ynayapti? – ..., ..., ...lar qorbo‘ron o‘ynayapti.

–Bolalar yana qanday o‘yinlar o‘ynayaptilar? – ..., ..., ..., ...lar qorbobo yasashyapti, ..., ...lar chanada uchyapti. o‘qituvchi darslikdagi savollarga o‘quvchilar bergan javoblarning mazmun jihatidan to‘g‘ri tuzilganini namuna uchun doskaga yozadi. Har bir o‘quvchi daf- tarlariga o‘zi tuzgan javoblarni yozadi. o‘quvchilarning savollarga bergan javoblaridan ba’zilari namuna uchun o‘qitiladi. Dam olish daqiqasi.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

Tovush va harf bo‘yicha qoida o‘qitiladi va yod oldiriladi.

**Tovushlar harflar bilan ifodalanadi.
Harflarni yozamiz, ko‘ramiz va o‘qiyamiz. O‘zbek yozuvida 29 ta harf bor.**

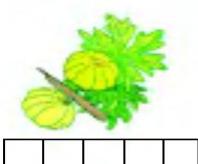
V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

O‘quvchilar darsdagi ishtirokiga ko‘ra rag‘batlant irilib, baholanadi hamda daftarlar tekshirish uchun yig‘ib olinadi.

4-mashq sharti tushuntiriladi, multimedia ilova namoyish etiladi. Mashqda berilgan rasmdagi narsalar nomi yoziladi, tovushlar va harflar soni, qaysi tovushlar so‘z ma’nosini o‘zgartirishi aniqlanadi: anjir – zanjir qayiq – ayiq

4- mashq. Rasmdagi hayvon va narsalar nomini ayting va yozing.

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--

--	--	--	--

Ko‘rildi:

O‘IBDO’

Sana _____ 3-dars

Mavzu: Tovush va harflar. 5-6 – mashqlar

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Tovush, harf.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta’rifi: Og’zaki nutqni yozma nutqda ifodalay olish.

O’quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,”Savol-javob” metodi,”Rasmlı boshqotırma”, “Eng vijdonli o’quvchi” o’yinlari.

Shakl:jamaoa,guruhda ishlash,hamma o’zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko’rgazmalar,harakatli ko’rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O’quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash:O’quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e’lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

a)ta ’limiy maqsad: o‘quvchilarning bog‘lanishli nutqini o‘sirish, og‘zaki nutqni yozma nutqda ifodalay olishlarini tekshirish;

b)tarbiyaviy maqsad: o‘quvchilar qalbida mehr-muhabbat tuyg’ularini shakllantirish;

d) rivojlantruvchi maqsad: o‘quvchilarning chiroyli va savodli yozishlarini nazorat qilish. .

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko’rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og’zaki bayon qilish, o’qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she’r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to’g’ri o’qiy oladi, o’zbek tilida nutq tovushlarini to’g’ri qo’llay oladi, bo’g’in ko’chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so’zlarni og’zaki nutqda qo’llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

T/r	Dars bosqichlari	Bajariladigan ish mazmuni	Bajariladigan ish shakli	Ajratilgan vaqt
1	Tashkiliy qism	O’quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O’tilgan mavzuni takrorlash	O’tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishslash	Tovushlar va harflar 5-6 mashqlar	Ko’rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o’quvchilarni rag’batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

I. Tashkiliy qism:

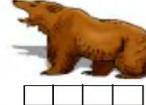
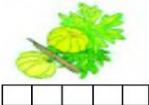
- salomlashish;
- davomatni aniqlash;
- navbatchi axborotini tinglash;
- sinf tozaligini, o‘quvchilarning darsga tayyorgarligini nazorat qilish.

II.O’tilgan mavzuni mustahkamlash.

Uy vazifasi 4-mashq shartiga ko‘ra tekshirladi.

–So’zlearning ma’nosini farqlashga xizmat qilayotgan tovushni ayting.

 4- mashq. Rasmdagi hayvon va narsalar nomini ayting va yozing.

III. Yangi mavzu ustida ishslash.

5- mashq. So‘zlarning bitta tovu-shini o‘zgartirib, yangi so‘z hosil qiling va daftaringizga yozing.

qovun – sovun ikki – ukki mart – mard so‘qmoq – to‘qmoq savlat – davlat
Mashq bajarilgach quyidagi savollar beriladi:

–Qaysi tovushlar so‘zlarning ma’nosini o‘zgartiryapti?

– q – s, i – u, t – d, s – t, s – d tovushlari.

– Bu so‘zlarni talaffuz qilganimizda ular bir-biridan nimasi bilan farqlanadi?

– Tovush bilan.

–Shu so‘zlarni yozganimizda ular bir-biridan nimasi bilan farqlanadi? – Harf bilan.

mashqdagagi so‘zlar ma’nosi ustida ishslash maqsadida ma’nodosh so‘z toptiriladi.

Lug‘at ishi: mard – jasur, qo‘rqmas, botir

davlat – boylik yoki ma’noga qarab mamlakat

savlat – insonning butun gavda ko‘rinishi uning savlati deyiladi

so‘qmoq – bir kishi yuradigan yolg‘iziyoyq yo‘l

to‘qmoq – uchi to‘mtoq tayoq

–So‘z ma’nosini o‘zgartirayotgan harfning tagiga chizing.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

6- mashq. Qovun nomlarini aniqlang.

Qovunlar

Ananas qasir-qusur,
Pichoqqa ilinmaydi.
Oqurug‘ — mayiz, holva,
Po‘chog‘i bilinmaydi.
Bo‘rikalla, asati,
Ko‘kturnasin aytmayman.
Ming til bilan so‘zlab ham
Maqtoviga yetmayman.

Tolib Yo‘Idosh

● Qovun nomlarini yozing. Tovush va harflar sonini ayting.

«Kim ko‘p so‘z tanlaydi» ta’limiy o‘yini o‘tkaziladi. bunda toy, don so‘zlaridagi bitta tovushni o‘zgartirib, yangi so‘zlar hosil qilish lozimligi tushuntiriladi.

Toy – soy, joy, moy, loy, boy.

Don – non, kon, jon, xon, son, yon, shon.

Bitta undosh harf o‘zgarishi so‘zimizni butunlay boshqa ma’noga o‘zgartirib yuborishi mumkinligi aytildi.

Savollarga og‘zaki javob bering:

1. O‘zbek tilida nechta tovush bor?
2. Tovushlar yozuvda nimalar bilan ifodalanadi?
3. O‘zbek tilida nechta harf bor?
4. Nimani talaffuz qilamiz va eshitamiz?
5. Nimani yozamiz, ko‘ramiz, o‘qiymiz?

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

O‘quvchilar darsdagi ishtirokiga ko‘ra rag‘batlant irilib, baholanadi hamda daftarlar tekshirish uchun yig‘ib olinadi.

7- mashq. Katakkhaldargi harflar dan foydalanib oltita so‘z tuzing va yozing.

o	t	a
n	o	n
a	k	a

● Tuzgan so‘zlaringiz bir-biridan nima-siga ko‘ra farq qilyapti?

Ko‘rildi:

O’IBDO’

Sana _____

4-dars

Mavzu: Unli tovushlar va harflar. 8-9 - mashqlar
--

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Tovush, harf, unli tovushlar.
--

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta’rif: Unli tovushlar haqida ma’lumot berish.

O‘quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish, ”Savol-javob” metodi,”Rasmi boshqotirma”, “Eng vijdonli
---

o'quvchi" o'yinlari.

Shakl:jamoa,guruhda ishlash,hamma o'zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash:O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

- a) ta'limiylar maqsad: tovushlar ovoz va shovqinning ishtirokiga ko'ra 2 turga bo'linishi, unli tovushlarning belgilari: to'siqqa uchramasligi, cho'ziq aytilishi va ovozdan hosil bo'lishi, unli tovushlar so'z ma'nosini farqlashga xizmat qilishi haqida ma'lumot berish;
- b) tarbiyaviy maqsad: mashqdagi matn orqali o'quvchilarni Vatanimiz poytaxt bilan tanishtirish, Vatanga mehr uyg'otish;
- d) rivojlantiruvchi maqsad: o'quvchilar lug'atini tinchlik qo'rg'oni, ozodlik kuyi, mehrning o'chog'i so'zlari bilan boyitish, mashqlarni ifodali o'qish ko'nikmasini rivojlantirish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
1	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishslash	Tovushlar va harflar 8-9-mashqlar	Ko'rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

I. Tashkiliy qism:

- salomlashish;
- davomatni aniqlash;
- navbatchi axborotini tinglash;
- sinf tozaligini, o'quvchilarning darsga tayyorgarligini nazorat qilish.

II.O'tilgan mavzuni mustahkamlash.

«Bilarjonni kim yengadi?» ta'limiylar yini asosida o'tilgan mavzuni mustahkamlab, so'ng tekshiriladi. Savollar slaydda ketma-ketlikda namoyon bo'ladi. O'quvchi savolni o'qishi bilan javob berishi, agar javob bera olmasa, boshqa o'quvchi shu savolning javobini aytishi lozim bo'ladi.

1.o'zbek tilida nechta tovush bor? – 30 ta.

2.tovushlar yozuvda nimalar bilan ifodalanadi? – Harflar bilan.

3.o'zbek tilida nechta harf bor? – 29 ta.

4. Tovushlar ko'pmi yoki harflar? Nima uchun tovushlar ko'p?

– Tovushlar, sababi: j ikki xil talafuz qilinadi.

5.nimani talaffuz qilamiz va eshitamiz? – Tovushlarni.

6.nimani yozamiz, ko 'ramiz, o 'qiymiz? – Harflarni.

Uy vazifasi qilib berilgan 7-mashq multimedia 1-ilova asosida tekshirilladi. o 'quvchilarining mashq shartiga ko 'ra tuzgan so 'zlari o 'qitiladi.

o t a , n o n , a k a

Javoblar: ota, ona, ana, aka, tok, non.

III. Yangi mavzu ustida ishslash.

O'zbek tilida 6 ta unli tovush va 6 unli harf borligi haqida tushuncha berib o'tiladi.

A O E I U O' --- unli tovush va harflardir.

8-mashq tushuntiriladi. Ilovada she'r muallifi tanishtirilib, she'r matni o'qib eshittiriladi: She'rning dastlabki ikki qatori ko'chirilib, unlilar tagiga chizish kerakligi aytildi. She'r matni yuzasidan quyidagicha suhbat o'tkaziladi:

–She'r sizga yoqdimi? – ...

–She'r nima haqida ekan? – Toshkent shahri haqida ekan.

She'rning muallifi kim? – – Muhammad Yusuf.

–Siz avval Muhammad Yusufning qaysi she'rini o'qigan edingiz? – «Ona tilim» she'rini.

–Nima uchun she'rda Toshkentni bosh shahar deyilgan? – Poytaxt bo'lgani uchun.

–O'zbekistonning poytaxti qayer? – Toshkent shahri.

Lug'at ustida ishslash: Qadim tuproq, Shosh shahar, tinchlik qo'rg'oni, ozodlik kuyi, mehrning o'chog'i, ostobning uyi so'z birikmalarinig ma'nolari tahlil qilinadi.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

Unli tovushlar to 'siqqa uchramagani uchun ovozdan hosil bo 'ladi. Undoshlar to 'siqqa uchraydi.

To 'siq bor joyda shovqin yuzaga keladi. shuning uchun tovushlar ovoz va shovqinning ishtirokiga ko 'ra unli va undosh tovushlarga bo 'linadi.

9-mashq asosida amalga oshiriladi. ka- takchalardagi harflardan foydalanib so 'zlar tuzish kerakligi aytildi.

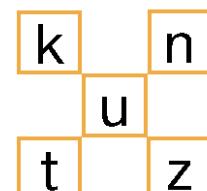
Quyidagi topshiriqlar asosida mashq bajariladi:

1. Katakchadagi harflardan foydalanib so 'zlar tuzing.

2.Tuzgan so 'zlariningizni daftarga yozing.

3.Unlilarni o 'zgartirib yangi so 'z tuza olasizmi?

Javobdag'i so 'zlar: kuz, kun, tun, tuz, kut, tuk.

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

O'quvchilar darsdagi ishtirokiga ko 'ra rag'batlant irilib, baholanadi hamda daftarlar tekshirish uchun yig'ib olinadi.

10-mashqni bajarib kelish topshiriladi. avval unlilar topiladi, uchinchi va to 'rtinchi gap ko 'chiriladi, tekshiriladi. Unlilarning tagiga chiziladi.

10- mashq. O'qing. Unlilarni toping.

Qishda dalalarni, bog'larni oppoq qor qoplaydi. Bahorda qorlar eriydi. Qorning suvlari yerning tashnaligini qondiradi. Hosilning mo'l bo'lishiga yordam beradi.

Ko'rildi:

O'IBDO'

Sana _____

5-dars

Mavzu: A va O unlilari.

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Tovush, harf, unli tovushlar, A va O unlilari.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta'rifi: A va O unlilarining to 'g'ri talaffuzi va imlosini o'rgatish.

O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmli boshqotirma", "Eng vijdonli o'quvchi" o'yinlari.

Shakl:jamoas, guruhda ishslash, hamma o'zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar, harakatli ko'rgazmalar, tarqatma testlar, plakatlar.

Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib, hisobga olib boriladi.

Baholash:O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

a)ta'limiy maqsad: unli tovushlar va unli harflar haqidagi bilimlarni aniq- lash, a va o unlilarinig so'z tarkibida to'g'ri talaffuzi va imlosini o'rgatish;

b)tarbiyaviy maqsad: o'quvchilarning qushlarga, tabiatga bo'lgan mehr- larini oshirish, qushlar bizning do'stimiz ekanligi, tabiat sanitarlарining atrof- olamga foydasi katta ekanligi haqidagi tasavvurlarini kengaytirish;

d) rivojlantiruvchi maqsad: o'quvchilar so'z boyligini oshirish, xotirani charxlash, husnixat asosida imlo xatolarsiz yozishga o'rgatish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar: Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

T/r	Dars bosqichlari	Bajariladigan ish mazmuni	Bajariladigan ish shakli	Ajratilgan vaqt
1	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishslash	A va O unlilari	Ko'rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

I.Tashkiliy qism.

salomlashish;

–navbatchi axborotini tinglash (navbatchi o'zini tanishtiradi, oy, kun, fasl, o'quvchilar davomati haqida ma'lumot beradi); o'quvchilarning darsga tayyorgarliklarini tekshirish;

–diqqatni jamlash mashqlarini bajarish. (bunda o'quvchilarning diqqatini jamlash uchun «Delfin dengizda» mashqi o'tkaziladi. Buning uchun o'qituvchi qo'l harakatlari bilan suv to'lqini va delfinning suvda sakrash holatini ko'rsatadi. O'quvchilar delfin sakrash holati ko'rsatilganda bir marotaba qarsak chalishlari kerak. bu holat 3 marotaba takrorlanadi.) yoki mashqni multimedia orqali monitorda ko'rib bajaradilar). O'quvchilarga yaxshi kayfiyat tilash va darsning «Do'stona kelishuv» qoidalarini eslatib o'tish:

1. intizom.
2. o'zaro hurmat.
3. Faollik.
4. aniqlik.
5. ahillik.
6. o'ng qo'l qoidasi.

III. Yangi mavzu ustida ishlash.

Multimedia 1-ilova. «Ona tilim» she’ri bilan multimedia orqali tanishtiriladi. Buning uchun video tasvir namoyish etiladi. She’r yuzasidan quyidagicha suhbat tashkil qilinadi: –She’r nima haqida ekan?

– She’r ona tili haqida ekan. She’rning muallifi kim? – – She’rning muallifi Muhammad Yusuf A va O unlilari haqida tushuncha berib o’tiladi.

11-mashqda keltirilgan so‘zlar darslikdan o‘quvchilarga o‘qitiladi va o‘qitish jarayonida savollar yordamida so‘zdagi tovush va harflar soni aniqlanadi.

11- mashq. So‘zlarning birinchi bo‘g‘inidagi **a** tovushini talaffuz qiling.

Baho, bahor, davlat, jahon, javon, hammom, havo, Shavkat.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

Husnixat daqiqasi: Multimedia ilova asosida bosh va kichik Aa va Oo harflari va harf unsurlarining yozilishi ko‘rsatiladi. Gap yozishda harflarning bog‘lanishi tushuntiriladi: Aa, Aa, Aa. Adiba aqlli qiz. Oo, Oo, Oo. Odila olama oldi.

12- mashq. Nuqtalar o‘rniga **a** yoki **o** unlisini qo‘yib o‘qing.

q	.	v	o	q
---	---	---	---	---

q	.	r	m	o	q
---	---	---	---	---	---

So‘zlardagi birinchi undoshni almash-
tirib, yangi so‘zlar tuzing va yozing.

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

Vazifa tushuntirilib beriladi.Darsda qatnashgan o‘quvchilar baholanadi.

13- mashq. Nuqtalar o‘rniga **a** yoki **o** unlisini qo‘yib o‘qing va yozing.

Xondayliq qishlog‘i tog‘lar bilan o‘r. I-
gan. Uning h.vosi mus. ffo, sh.moli
yoqimtoy. Men tog‘larni t.m.sha qilish-
ni yoqtiraman.

Sobit G‘afurovdan

● **a** va **o** unlilarining tagiga chizing.

Ko‘rildi:

O’IBDO’

Sana _____

6-dars

Mavzu: I va U unlilari. 14-15- mashqlar

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Tovush, harf, unli tovushlar, I va U unlilari.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta’rifi: I va U unlilarining to’g’ri talaffuzi va imlosini o’rgatish.

O‘quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,”Savol-javob” metodi,”Rasmlı boshqotirma”, “Eng vijdonli

o'quvchi" o'yinlari.

Shakl:jamoa,guruhda ishlash,hamma o'zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash:O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

a)ta'limiy maqsad: unli tovushlar va unli harflar haqidagi bilimlarni ani lash, i va u unlilarinig so'z tarkibida to'g'ri talaffuzi va imlosini o'rgatish;

b)tarbiyaviy maqsad: o'quvchilarning qushlarga, tabiatga bo'lgan mehrlarini oshirish, qushlar bizning do'stimiz ekanligi, tabiat sanitarlarining atrof olamga foydasi katta ekanligi haqidagi tasavvurlarini kengaytirish;

d) rivojlantiruvchi maqsad: o'quvchilar so'z boyligini oshirish, xotirani charxlash, husnixat asosida imlo xatolarsiz yozishga o'rgatish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishlash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
<i>1</i>	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	<i>3 daqiqa</i>
<i>2</i>	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	<i>10 daqiqa</i>
<i>3</i>	Yangi mavzu ustida ishslash	I va U unlilari. 14-15-mashqlar	Ko'rgazmalilik.	<i>20 daqiqa</i>
<i>4</i>	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	<i>10 daqiqa</i>
<i>5</i>	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	<i>2 daqiqa</i>

I. Tashkiliy qism:

- salomlashish;
- davomatni aniqlash;
- navbatchi axborotini tinglash;
- sinf tozaligini, o'quvchilarning darsga tayyorgarligini nazorat qilish.

II.O'tilgan mavzuni mustahkamlash.

Uy vazifasi 13-mashq shartiga ko'ra tekshirladi.

13-mashq nuqtalar o'rniga a unli qo'yib o'qtiladi va yozdiriladi, so'ng tekshiriladi: o'ralgan, havosi musaffo, shamoli, tomosha.

III. Yangi mavzu ustida ishslash.

Darslikda berilgan mashqlar, rasm asosida multfilm namoyish etiladi. Unda qish fasli tasvirlangan. Daraxtlar, dalalar qor bilan qoplangan. Bolalar qishki kiyimda qishki o'yinlar o'ynayapti. Namoyish tugagach, mashqlar asosida suhabat o'tkaziladi va shartlari bajariladi..

a, e, i, o, u, o' — unli tovushlarni ifodalovchi harflar.

14- mashq. Tez aytishni bir nafas bilan necha marta ayta olasiz?

1. Chumchuq chug'urchiqni cho'qimasa,
Chug'urchiq chumchuqni cho'qimaydi.
2. Tursunda to'rtta to'r qop bor.

ko'chirib u unlisi i tarzida aytildigan so'zlarning tagiga chiziladi. o'quvchilardan unlarning qaysi bo'g'inida xato qilish mumkinligi so'ralib, unli tovushlarni ifodalovchi a, e, o, i, u, o' unli harflari daftarga yozdiriladi. o'quvchilarning yozganlari darslikdan tekshiriladi.
Dam olish daqiqasi.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

Tovush va harf bo'yicha qoida o'qitiladi va yod oldiriladi.

Darslikdagi 15-mashq asosida o'tilgan mavzu mustahkamlandi. Rasmdagi qushlar nomi aytildi. Aytishida u unlisi, yozilishida i unlisi ekanligi uqtiriladi.

chumchuq

boyqush

bulbul

qirg'ovul

burgut

Aytishi yozilishi chumchiq – chumchuq, boyqish - boyqush, bulbil - bulbul, qirg'ovil - qirg'ovul, burgit – burgut.

Qushlar nomi ko'chirib yoziladi va u unlisi tagiga chiziladi.

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

O'quvchilar darsdagi ishtirokiga ko'ra rag'batlant irilib, baholanadi hamda daftarlar tekshirish uchun yig'ib olinadi.

16-mashq sharti tushuntiriladi. Mashqda berilgan rasmdagi narsalar nomi yoziladi, nuqtalar o'rniga mos unlini qo'yish tushuntiriladi.

16- mashq. O'qing. Nuqtalar o'rniga mos unlini qo'yib, she'rni ko'chiring.

Ko'rildi:

Chumchuq

Bir chumch. q don-dun izlab,
Sov.qda qopti m.zlab.
Olib darrov qo'limga,
Kuf-kufladim shu zumda.
Berdim unga ushoq non,
Shu kun bo'ldi u mehmon...

Qutbi Nosirova

O'IBDO'

Sana _____ 7-dars

Mavzu: I va U unlilarni mustahkamlash. 17-18 - mashqlar

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Tovush, harf, unli tovushlar, I va U unlilari.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta'rifi: I va U unlilarining to'g'ri talaffuzi va imlosini o'rgatish.

O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,”Savol-javob” metodi,”Rasmli boshqotirma”, “Eng vijdonli o’quvchi” o’yinlari.

Shakl:jamoa,guruhda ishlash,hamma o’zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko’rgazmalar,harakatli ko’rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O’quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash:O’quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e’lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

a)*ta’limiy maqsad*: o‘quvchilarning bog‘lanishli nutqini o‘stirish, og‘zaki nutqni yozma nutqda ifodalay olishlarini tekshirish;

b)*tarbiyaviy maqsad*: o‘quvchilarni tabiatdagi o‘zgarishlarni kuzatishga o‘rgatish va ahillik, inoqlik xislatlarni tarkib toptirish;

d)*rivojlantiruvchi maqsad*: o‘quvchilarning chiroyli va savodli yozishlarini nazorat qilish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishlash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko’rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og‘zaki bayon qilish, o’qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she’r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to’g’ri o’qiy oladi, o’zbek tilida nutq tovushlarini to’g’ri qo’llay oladi, bo’g’in ko’chirish qoidasiga riosa qila oladi, mavzuga oid so’zlarni og‘zaki nutqda qo’llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
1	Tashkiliy qism	O’quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O’tilgan mavzuni takrorlash	O’tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishlash	I va U unlilarini mustahkamlash. 17-18-mashqlar	Ko’rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishlash	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o’quvchilarni rag’batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

I. Tashkiliy qism:

-salomlashish;

- davomatni aniqlash;

- navbatchi axborotini tinglash;

-sinf tozaligini, o’quvchilarning darsga tayyorgarligini nazorat qilish.

II.O’tilgan mavzuni mustahkamlash.

Uy vazifasi 16-mashq shartiga ko‘ra tekshirladi.

16- mashq. O’qing. Nuqtalar o’rniga mos unlini qo’yib, she’rni ko’chiring.

Chumchuq

Teskari test topshirig‘i Bir chumch.q don-dun izlab,
Sov .qda qopti m .zlab.
Olib darrov qo’limga,
Kuf-kufladim shu zumda.
Berdim unga ushoq non,
Shu kun ba’ldi u mehmon

1. Tovushlarni nima qilamiz? a) talaffuz qilamiz va eshitamiz *b) o‘qiyimiz va yozamiz 2.
- O‘zbek tilida nechta tovush bor? *a) 29 ta b) 30 ta
3. Harflarni nima qilamiz? a) yozamiz, ko‘ramiz, o‘qiyimiz *b) talaffuz qilamiz va eshitamiz
4. O‘zbek tilida nechta unli harf bor? *a) 23 ta b) 6 ta.
5. Chumchuq so‘zida nechta unli tovush bor? a) 2 ta *b) 4 ta

III. Yangi mavzu ustida ishlash.

17- mashq. i va u unlisining talaffuziga e’tibor bering.

Toychaq

Toychog‘im uchqur, ziyrak,
To‘rt oyog‘i g‘ildirak.
Sindirmasang bas, unga
Na o‘t-u, na suv kerak.

Anvar Obidjon

Mashq ko‘chirib yoziladi. I va U unlilari topilib, yagiga chiziladi.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

18- mashq. Tushirib qoldirilgan unlilarni qo‘yib, so‘zlarni ko‘chiring.

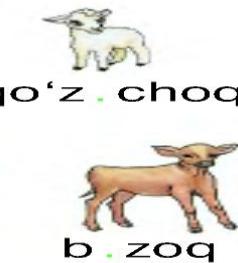
kuch . k

mush . k

echk .

qo‘z . choq

xo‘t . k

s . gir

t . ychoq

b . zoq

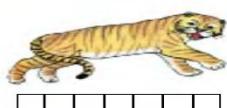
Mashqda tushib qolgan harflar o‘rniga qo‘yib, mashq yoziladi.

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

O‘quvchilar darsdagi ishtirokiga ko‘ra rag‘batlant irilib, baholanadi hamda daftarlar tekshirish uchun yig‘ib olinadi.

19- mashq. Hayvonlarning nomini ayting. Har bir so‘zda nechta tovush bor?

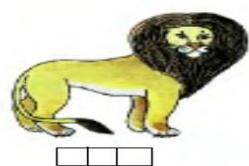
--	--	--	--	--	--

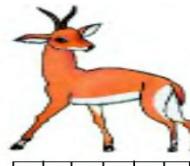
--	--	--	--	--	--

13

--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--

Ko‘rildi:

O’IBDO’

Sana _____

8-dars

Mavzu: Nazorat ishi va tahlili .

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Tovush, harf, unli tovushlar, I va U unlilari.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta’rifi: Tovushlarning to‘g’ri talaffuzi va imlosini o‘rgatish.

O‘quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,”Savol-javob” metodi,”Rasmli boshqotirma”, “Eng vijdonli o’quvchi” o’yinlari.
Shakl:jamoa,guruhda ishlash,hamma o’zi uchun.
Jihoz:darslik,rangli ko’rgazmalar,harakatli ko’rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.
Nazorat:O’quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.
Baholash:O’quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e’lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

- a) ta’limiy maqsad: tovushlar ovoz va shovqinning ishtirokiga ko‘ra 2 turga bo‘linishi, unli tovushlarning belgilari: to’siqqa uchramasligi, cho‘ziq aytilishi va ovozdan hosil bo‘lishi, unli tovushlar so‘z ma’nosini farqlashga xizmat qilishi haqida ma’lumotlarni mustahkamlash maqsadida nazorat ishi olish ;
- b) tarbiyaviy maqsad: nazorat ishidagi matn orqali o‘quvchilarni Vatanimiz poytaxt bilan tanishtirish, Vatanga mehr uyg‘otish;
- d) rivojlantiruvchi maqsad: o‘quvchilar diktantini tinchlik qo‘rg‘oni, ozodlik kuyi, mehrning o‘chog‘i so‘zлari bilan boyitish, matnni ifodali o‘qish ko‘nikmasini rivojlantirish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishlash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko’rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqi kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og’zaki bayon qilish, o‘qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she’r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to’g’ri o’qiy oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
<i>1</i>	Tashkiliy qism	O’quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	<i>3 daqiqa</i>
<i>2</i>	O’tilgan mavzuni takrorlash	O’tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	<i>10 daqiqa</i>
<i>3</i>	Yangi mavzu ustida ishslash	2- nazorat ishi va tahlili.	Ko’rgazmalilik.	<i>20 daqiqa</i>
<i>4</i>	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	<i>10 daqiqa</i>
<i>5</i>	Darsni yakunlash va o‘quvchilarni rag’batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	<i>2 daqiqa</i>

I. Tashkilliy qism:

- salomlashish;
- davomatni aniqlash;
- navbatchi axborotini tinglash;
- sinf tozaligini, o‘quvchilarning darsga tayyorgarligini nazorat qilish.

II.O’tilgan mavzuni mustahkamlash.

«Bilarjonni kim yengadi?» ta’limiy o’yini asosida o’tilgan mavzuni mustahkamlab, so‘ng tekshiriladi. Savollar slaydda ketma-ketlikda namoyon bo‘ladi. O’quvchi savolni o‘qishi bilan javob berishi, agar javob bera olmasa, boshqa o‘quvchi shu savolning javobini aytishi lozim bo‘ladi.

- 1.o ‘zbek tilida nechta tovush bor? – 30 ta.
  - 2.tovushlar yozuvda nimalar bilan ifodalanadi? – Harflar bilan.
  - 3.o ‘zbek tilida nechta harf bor? – 29 ta.
  4. Tovushlar ko‘pmi yoki harflar? Nima uchun tovushlar ko‘p?
- Tovushlar, sababi: j ikki xil talafuz qilinadi.

5.nimani talaffuz qilamiz va eshitamiz? – Tovushlarni.

6.nimani yozamiz, ko'ramiz, o'qiyimiz? – Harflarni.

Uy vazifasi qilib berilgan 19-mashq multimedia 1-ilova asosida tekshirilladi. o'quvchilarning mashq shartiga ko'ra tuzgan so'zлari o'qitiladi.

Yo'lbars, maymun, tulki, sher, jayron, bo'ri ..

III. Yangi mavzu ustida ishslash.

O'zbek tilida 6 ta unli tovush va 6 unli harf borligi haqida tushuncha berib o'tiladi.

A O E I U O' --- unli tovush va harflardir.

ma'nolari tahlil qilinadi.

Qish.

Qishda dalalarni, bog'larni oppoq qor qoplaydi. Bahorda qorlar eriydi. Qorning suvlari yerning tashnaligini qondiradi.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

Unli tovushlar to'siqqa uchramagani uchun ovozdan hosil bo'ladi. Undoshlar to'siqqa uchraydi.

To'siq bor joyda shovqin yuzaga keladi. shuning uchun tovushlar ovoz va shovqinning ishtirokiga ko'ra unli va undosh tovushlarga bo'linadi.

Nazorat ishidagi diktant yana bir bor o'qib beriladi va nazorat ishigi xatolar ustida ish olib boriladi.

Qish.

Qishda dalalarni, bog'larni oppoq qor qoplaydi. Bahorda qorlar eriydi. Qorning suvlari yerning tashnaligini qondiradi.

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

O'quvchilar darsdagi ishtirokiga ko'ra rag'batlant irilib, baholanadi hamda daftarlar tekshirish uchun yig'ib olinadi.

So'zlar ko'chiriladi, lug'at bilan tekshiriladi. Unlilarning tagiga chiziladi.

Ko'rildi:

O'IBDO'

Sana _____ 9-dars

Mavzu: Unli tovush va harflarni mustahkamlash.

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Tovush, harf, unli tovushlar.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta'rifi: Unli tovushlar va unli harflar haqidagi bilimlarni berish.

O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmi boshqotirma", "Eng vijdonli o'quvchi"

o'yinlari.

Shakl:jamoa,guruhda ishslash,hamma o'zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash:O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

a)ta'limiylar maqsad: unli tovushlar va unli harflar haqidagi bilimlarini aniq- lash, u va i unlilarining so'z tarkibida to'g'ri talaffuzini va imlosini o'rgatish, o'quvchilarning unli tovushlar va undosh harflar haqidagi bilimlarini, u va i unlilarining to'g'ri talaffuzi va yozilishini mustahkamlash;

b)tarbiyaviy maqsad: bolalarni tabiatga ehtiyojkorlik bilan munosabatda bo'lishga o'rgatish, uy hayvonlariga g'amxo'rlik qilishga undash;

d) rivojlantiruvchi maqsad: o'quvchilarning so'z boyligini oshirish, Vatanga muhhabat tuyg'usini shakllantirish, uni sevish va qadrlashga o'rgatish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

T/r	Dars bosqichlari	Bajariladigan ish mazmuni	Bajariladigan ish shakli	Ajratilgan vaqt
1	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishslash	Unli tovush va harflarni mustahkamlash	Ko'rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

Darsning borishi:

I.Tashkiliy qism.

–o'quvchilarning darsga tayyoragarliklarini tekshirish;

–diqqatni jamlash mashqlarini bajarish. (bunda o'quvchilarning diqqatini jamlash uchun «Delfin dengizda» mashqi o'tkaziladi. Buning uchun o'qituvchi qo'l harakatlari bilan suv to'lqini va delfinning suvda sakrash holatini ko'rsatadi. O'quvchilar delfin sakrash holati ko'rsatilganda bir marotaba qarsak chalishlari kerak. bu holat 3 marotaba takrorlanadi.) yoki mashqni multimedia orqali monitorda ko'rib bajaradilar).

II. O'tgan mavzuni so'rash va baholash.

19-mashq. «o'yla, izla, top» ta'limiylar o'yini asosida tashkil etiladi. O'zin quyidagicha tashkil etiladi: O'quvchilar qo'liga hayvonlar rasmi yoki nomi yozilga tarqatma kartochkalar beriladi. Kartochka olgan o'quvchi qo'lidagini hech kimga ko'rsatmay, doskaga chiqib, hayvonlar xatti-harakatiga o'xshatib ko'rsatib beradi. Qolgan o'quvchilar qaysi hayvon ovozi ekanini topadi, so'ng rasmi ko'rsatilib, tog'riligi tasdiqlanadi. Topgan o'quvchi doskaga hayvon nomini yozadi.

Namuna:

Yo'lbars, maymun, tulki, sher, kiyik, bo'ri.

Qolgan o'quvchilar daftarlaridagi uy ishlarini doskadan tekshiradi.

III. Yangi mavzu ustida ishslash.

20-mashq.

O‘quvchilar Aa, Oo, Uu, Ii, Ee, O’o’ harflarini yozma shaklda husnixat bilan yozadilar. Bosma va yozma harflarning farqlari o‘qituvchi tomonidan tushuntiriladi.

Rasmlı diktant.

Doskada Choynak, karam, o’rdak, baraban, koptok va o’rdakcha rasmlari ko‘rsatiladi. (O‘qituvchi berilgan rasmlar o‘rniga ixtiyoriy rasmlar tanlashi mumkin). O‘quvchilar rasmdagi narsalar nomini tartib bilan yozadilar va yozgan so‘zlaridag i unlilarning tagiga tegishlicha chizadilar. O‘qituvchi, o‘quvchilar o‘zlarini tekshirishlari uchun doskaga avvaldan yozib qo‘yilgan yuqoridagi so‘zlarni ko‘rsatadi. Imlo xatosiz yozgan o‘quvchilar rag‘batlantirilib, namuna sifatida ko‘rsatiladi.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

21-mashq.

Kitobda berilgan maqollar o‘quvchilarga o‘qitiladi, mazmuni o‘qituvchi tomonidan tushuntiriladi.

1. Bilim – davlatdan qimmat..

2. Olim bo‘lsang, olam seniki.

O‘qituvchi:

Davlat, ya’ni boylik, pul sarflangani sayin tugashi mumkin, bilim esa o‘qigan sari ko‘payadi. bilim – davlatni, ya’ni boylikni ham ko‘paytiradi.

Olim odam bilimli, aqli bo‘ladi. Uning ilmi kuchli bo‘lsa, uni butun dunyo taniydi (maqol izohlab tushuntiriladi). O‘quvchilar yozishda xatoga yo‘l qo‘yishi mumkin bo‘lgan so‘zlar imlosi ko‘rsatiladi. Masalan:

Xato	To‘g‘ri
bilm	bilim
olm	olim
qimat	qimmat
davlad	davlat

Davlat so‘zi uch xil ma’noni anglatishi aytib o‘tiladi:

davlat – boylik, davlat – mamlakat, davlat – odamning ismi.

Dam olish daqiqasi.

Boshqotirma. «ha – yo ‘q» ta ’limiy o ‘yini o ‘tkaziladi. Buning uchun o ‘qituvchi savolni o ‘qiydi, o ‘quvchilar «ha» yoki «yo ‘q» deb javob beradilar.

1. O‘zbek tilida 5 ta unli tovush bor. (yo ‘q)

2. A, o, o’, u, i, e. – bular undosh tovushlar. (yo ‘q)

3. O‘zbek tilida 6 ta unli tovush bor. (ha)

4. Tovushlarni o ‘qiymiz va yozamiz. (yo ‘q)

5. Tovushlarni eshitamiz va talaffuz qilamiz. (ha)

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

Vazifa tushuntirilib beriladi.Darsda qatnashgan o‘quvchilar baholanadi.

22-mashq. O‘quvchilar katakchalardan foydalanib so‘zlar tuzib va daftarlariiga yozib kelishlari aytildi. T n i q sh namuna: Tish, qish, nish, tin,

Ko‘rildi:

O’IBDO’

Sana _____ 10-dars

Mavzu: Undosh tovush va harflar.

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Tovush, harf, undosh tovushlar.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta’rifi: Undosh tovushlar va undosh harflar haqidagi bilimlarni berish.

O‘quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,”Savol-javob” metodi, ”Rasmlı boshqotirma”, ”Eng vijdonli o‘quvchi” o‘yinlari.

Shakl:jamoja,guruhdha ishslash,hamma o‘zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.
 Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.
 Baholash:O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

- a)ta'limiy maqsad: o'quvchilarning undosh tovushlar va undosh harflar haqidagi bilimlarini aniqlash va mustahkamlash, undoshlarni so'z tarkibida aniq-lashga o'rgatish;
- b)tarbiyaviy maqsad: o'quvchilarga tabiat ne'matlaring foydasi haqida elementar tushuncha berish, ularni asrashga va parvarish qilishga odatlantirish;
- d) rivojlantiruvchi maqsad: bolalarni topqirlilikka o'rgatish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
<i>1</i>	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	<i>3 daqiqa</i>
<i>2</i>	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	<i>10 daqiqa</i>
<i>3</i>	Yangi mavzu ustida ishslash	Undosh tovush va harflar	Ko'rgazmalilik.	<i>20 daqiqa</i>
<i>4</i>	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	<i>10 daqiqa</i>
<i>5</i>	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	<i>2 daqiqa</i>

I. Tashkiliy qism:

- davomatni aniqlash;
- sinf tozaligini, o'quvchilarning darsga tayyorgarligini nazorat qilish.

II.O'tilgan mavzuni mustahkamlash.

Tovushlar haqida suhbat tashkil qilinadi:

- 1.Nutqimizdagi tovushlar necha turga ajratiladi?
- 2.Unli va undosh tovushlar qanday farqlanadi?
- 3.Undosh tovushlarga qaysi tovushlar kiradi?

Uyda bajarish uchun berilgan mashq sharti asosida tekshiriladi. tuzgan so'zları bir-biridan nimasiga ko'ra farqlanishi so'raladi.

III. Yangi mavzu ustida ishslash.

Darslikda berilgan mashqlar, rasm asosida multfilm namoyish etiladi.

Husnixat daqiqasi:

Multimedia ilova asosida bosh va kichik Hh harfi va harf unsurlarining yozilishi ko'rsatiladi. Gap yozishda harflarning bog'lanishi tushuntiriladi:

Hh Hh Hh Hunar hunardan rixzing unar.

23- mashq. Ko'chiring. Undoshlar tagiga chizing.

Yong'oq

Kuz kelganda pishaman,
Qoqsang, tap-tap tushaman.
Yog'li qilib noningni,
Tozalayman qoningni.

Ibrohim Donish

Multimedia ilova asosida «yong'oq» she'ri topishmoq tarzida o'qib eshittiriladi. Ekranda she'r matni yonida yong'oq, sariyog', olma va behi rasmlari ko'rsatiladi. o'quvchi topishmoqning javobini topsa, «barakalla» so'zi eshitilib, yong'oq so'zi she'r sarlavhasi o'rniga o'tadi. O'quvchilarga she'rni daftarlari ko'chirish hamda she'rdagi undoshlar tagiga chizish topshirig'i beriladi, o'quvchilar topshiriqni mustaqil bajaradilar. She'r matnida nechta undosh borligi va qaysi undoshlar qatnashmaganligi aniq- latiladi (15 xil undosh qatnashdi, 9 xil undosh qatnashmad). Quyidagi savollar yordamida o'quvchilar bilimi mustahkamlanadi:

–Undosh tovushlar qanday talaffuz qilinadi?

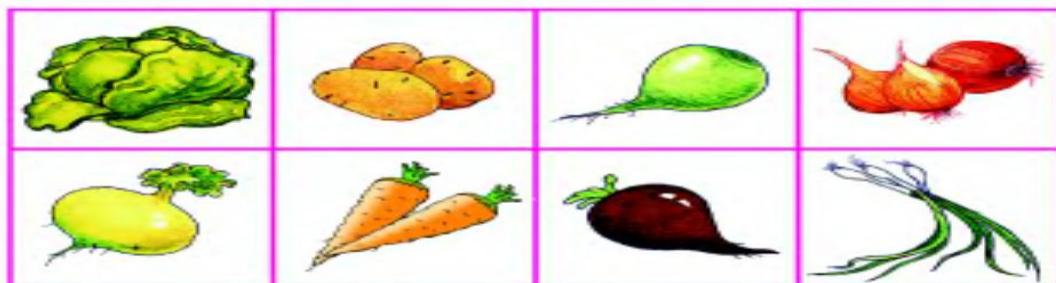
-- Nima uchun?

–Undosh tovushlar tarkibida nima ishtirok etadi?

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

Multimedia ilova asosida darslikdagi 24-mashq bajariladi. Sabzavot rasmlari namoyish etiladi, o'quvchilar sabzavot nomlarini aytadilar, talaffuzda va yozuvda farqlanadigan so'zlar tahlil qilinadi. Bu mashqni darslikda berilgan rasmlar asosida, rasmlli diktant tarzida ham o'tkazish mumkin.

24- mashq. Rasmdagi sabzavotlar nomini ayting va yozing.

Yozganlari lug'atdan tekshiriladi va sabzavotlarning ishlatis o'rni va foydali tomonlari haqida suhbat o'tkaziladi.

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

O'quvchilar darsdagi ishtirokiga ko'ra rag'batlant irilib, baholanadi hamda daftarlar tekshirish uchun yig'ib olinadi.

25-mashq sharti tushuntiriladi. Mashqda berilgan harf birikmalarining tagiga chizish tushuntiriladi.

25- mashq. Topishmoqni o'qing, javobini toping.

O'zi ekin, gul taqar,
Pishgach, yesang, xo'p yoqar.
Kun doim unga boqar,
U doim kunga boqar.

Ko'rildi: O'IBDO'

Sana _____ 11-dars

Mavzu: Undosh tovushlarning harflar bilan ifodalanishi. 26-27 - mashqlar

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Tovush, harf, undosh tovushlar.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta'rif: Undosh tovushlar va undosh harflar haqidagi bilimlarni berish.

O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmlli boshqotirma", "Eng vijdonli

o'quvchi" o'yinlari.

Shakl:jamoa,guruuhda ishlash,hamma o'zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash:O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

a)ta 'limiy maqsad: o'quvchilarning bog'lanishli nutqini o'stirish, undosh tovushlarning harflar bilan ifodalanishi haqida og'zaki nutqni yozma nutqda ifodalay olishlarini tekshirish;

b)tarbiyaviy maqsad: o'quvchilarni turli xil kasblarga yo'naltirish va ahillik, inoqlik xislatlarini tarkib toptirish;

d) rivojlantiruvchi maqsad: o'quvchilarning chiroysi va savodli yozishlarini nazorat qilish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishlash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar:Adabiylar – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

T/r	Dars bosqichlari	Bajariladigan ish mazmuni	Bajariladigan ish shakli	Ajratilgan vaqt
1	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishslash	Undosh tovushlarni harf b/n ifodalanishi. 26-27-mashqlar	Ko'rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

I. Tashkilliy qism:

-salomlashish;

- davomatni aniqlash;

- navbatchi axborotini tinglash;

-sinf tozaligini, o'quvchilarning darsga tayyorgarligini nazorat qilish.

II.O'tilgan mavzuni mustahkamlash.

Uy vazifasi 25-mashq shartiga ko'ra tekshirladi. Mashqda berilgan harf birikmalarining tagiga chizishganlari tekshiriladi.

25- mashq. Topishmoqni o'qing,
javobini toping.

O'zi ekin, gul taqar,
Pishgach, yesang, xo'p yoqar.
Kun doim unga boqar,
U doim kunga boqar.

III. Yangi mavzu ustida ishslash.

Undosh tovushlar haqida ma'lumot berilib o'tiladi. Tovush va harflarning bir-biridan farqi tushuntiriladi .

O'zbek tilida 24 ta undosh tovush va 23 ta undosh harf bor.

26- mashq. Ajratib ko'rsatilgan harflarni yozma shaklda yozing.

Bb, Dd, Ff, Gg, Hh, Jj, Kk, Ll, Mm,
Nn, Pp, Qq, Rr, Ss, Tt, Vv, Xx, Yy, Zz,
G'g', Sh sh, Ch ch, Ng ng.

Mashqdagi bosma harflar yozma shaklda ko'chirib yoziladi. Taglari chizilib , ajratib ko'rsatilgan harflarga izoh berib o'tiladi .

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

27- mashq.

She'rni ko'chirib, qo'sh undosh tovush ishtirok etgan so'zlarning taiga chizish tushuntiriladi.

Kichik usta .

Men kichik ustaman ,
O'z ishimga puxtaman .
Dadan bilan ertalab,
Uog'och , taxta randalab ,
Uycha qurdim tovuqqa .
Qolmasin deb sovuqqa .

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

O'quvchilar darsdagи ishtirokiga ko'ra rag'batlant irilib, baholanadi hamda daftarlar tekshirish uchun yig'ib olinadi. Mashq sharti tushuntiriladi .

28- mashq. O'qing.

Ruxsat so'rash odobi

Darsda o'qituvchingizdan biror narsani so'rashni istasangiz, qo'lingizni ko'taring .
O'qituvchi ruxsat bersa, o'rningizdan turing va savolningizni aytинг.

Ko'rildi:

O'IBDO'

Sana _____ 12-dars

Mavzu: X va H harflari . 29-30- mashqlar .

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Tovush, harf, undosh tovushlar, X va H harflari.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta'rifi: X va H harflari haqida ma'lumot berish.

O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmli boshqotirma", "Eng vijdonli o'quvchi" o'yinlari.

Shakl:jamoa,guruhda ishslash,hamma o'zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash:O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

a) ta'limiylar maqsad: tovushlar ovoz va shovqinning ishtirokiga ko'ra 2 turga bo'linishi, unli tovushlarning belgilari: to'siqqa uchrashii, qisqa aytishi va ovozdan hosil bo'lishi, undosh tovushlar so'z ma'nosini farqlashga xizmat qilishi haqida ma'lumotlarni mustahkamlash maqsadida nazorat ishi olish ;

b) tarbiyaviy maqsad: darslikdagi matnlar orqali o'quvchilarni Vatanimiz poytaxt bilan tanishtirish, Vatanga mehr uyg'otish;

d) rivojlantiruvchi maqsad: o'quvchilar mashqni tinchlik qo'rg'oni, ozodlik kuyi, mehrning o'chog'i so'zlari bilan boyitish, matnni ifodali o'qish ko'nikmasini rivojlantirish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

T/r	Dars bosqichlari	Bajariladigan ish mazmuni	Bajariladigan ish shakli	Ajratilgan vaqt
1	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishslash	X va H harflari	Ko'rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

I. Tashkilliy qism:

- davomatni aniqlash;
- navbatchi axborotini tinglash;
- sinf tozaligini, o'quvchilarning darsga tayyorgarligini nazorat qilish.

II.O'tilgan mavzuni mustahkamlash.

«Bilarjonne kim yengadi?» ta'limiylar yozuvda nimalar bilan ifodalananadi? – Harflar bilan tekshiriladi. Savollar slaydda ketma-ketlikda namoyon bo'ladi. O'quvchi savolni o'qishi bilan javob berishi, agar javob bera olmasa, boshqa o'quvchi shu savolning javobini aytishi lozim bo'ladi.

1.o'zbek tilida nechta tovush bor? – 30 ta.

2.tovushlar yozuvda nimalar bilan ifodalananadi? – Harflar bilan.

3.o'zbek tilida nechta harf bor? – 29 ta.

4. Tovushlar ko'pmi yoki harflar? Nima uchun tovushlar ko'p?

– Tovushlar, sababi: j ikki xil talafuz qilinadi.

5.Nimani talaffuz qilamiz va eshitamiz? – Tovushlarni.

6.Nimani yozamiz, ko'ramiz, o'qiymiz? – Harflarni.

Uy vazifasi qilib berilgan 28-mashq sharti asosida tekshirilladi. o'quvchilarining mashq shartiga ko'ra tuzgan so'zlari o'qitiladi.

III. Yangi mavzu ustida ishslash.

O'zbek tilida 24 ta undosh tovush va 23 undosh harf borligi haqida tushuncha berib o'tiladi. Shu undosh tovush va harflardan X va H harfi haqida ma'lumot beriladi. Ularning bir-biridan farqi va ma'nolari tahlil qilinadi.

29- mashq. So'zlarni to'g'ri talaffuz qiling.

Xiva, hovli, Buxoro, mehmon, Jizzax, hammom, Xorazm, mehribon.

- Ko'chiring. **x** va **h** harflarining tagiga chizing. So'zlarning yozilishini yodingizda tuting.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

30-mashqni bajarish davrida o'quvchilarining olgan bilimlari tekshiriladi.

30- mashq. Xat yozishni o'rGANING. **x** va **h** harfli so'zlarning yozilishini yodingizda tuting.

Assalomu alaykum, Xolida xola! Tuza-lib qoldingizmi? Xat orqali sog'lig'ingizni ma'lum qiling.

Onam sizga salom yo'llayaptilar.

Xayr. Jiyaningiz Hakima.

2013- yilning 3- fevrali.

- Namunaga qarab yaqin kishingizga xat yozing.

V. Darsni yakunlash va uyg'a vazifa berish .

O'quvchilar darsdagi ishtirokiga ko'ra rag'batlant irilib, baholanadi hamda daftarlar tekshirish uchun yig'ib olinadi.

So'zlar ko'chiriladi, lug'at bilan tekshiriladi. Undoshlarning tagiga chiziladi.

Ko'rildi:

O'IBDO'

Sana _____ 13-dars

Mavzu: J harfi . 32-33- mashqlar.

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Tovush, harf, undosh tovushlar, J harfi.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta'rifi: J harfi haqida ma'lumot berish.

O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmli boshqotirma", "Eng vijdonli o'quvchi" o'yinlari.

Shakl:jamoa,guruhdha ishslash,hamma o'zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.
 Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.
 Baholash:O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

- a) ta'limiylar maqsad: j harfli so'zlarda j tovushining to'g'ri talaffuzini o'rgatish, j harfi ikki xil tovush ifodalashini, shunga ko'ra tovushlar harflarga nisbatan ko'pligini aytish; b) tarbiyaviy maqsad: o'quvchilarni Vatanga, ona yurtga mehr-muhabbat ruhida tarbiyalash;
- d) rivojlantiruvchi maqsad: o'quvchilarni qayta hikoyalash va ijodiy fikr-lashga o'rgatish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
<i>1</i>	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	<i>3 daqiqa</i>
<i>2</i>	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	<i>10 daqiqa</i>
<i>3</i>	Yangi mavzu ustida ishslash	J harfi. 32-33-mashqlar	Ko'rgazmalilik.	<i>20 daqiqa</i>
<i>4</i>	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	<i>10 daqiqa</i>
<i>5</i>	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	<i>2 daqiqa</i>

I.Tashkiliy qism.

–o'quvchilarning darsga tayyorgarliklarini tekshirish;

II. O'tgan mavzuni so'rash va baholash.

Uy vazifasini tekshirish uchun ekranda devorga ilingan pochta qutisi rasmi, stol ustidagi konvertlarda so'zlar yozilgan bo'ladi. So'zlardagi x yoki h harflari o'mida nuqta yozilgan.

O'quvchi konvertdagi so'zni x yoki h harfiga mos pochta qutisiga soladi. Agar so'z to'g'ri topilsa, konvertdagi so'zda x yoki h harfi paydo bo'ladi. Aksi bo'lsa, konvert joyiga qaytadi va «noto'g'ri» degan ovoz eshitiladi.

X harfi	H harfi
yaxmalak	holva
xona	baho
xola	jahon
taxta	havo
xirmon mix	

Конвертлардаги сўзлар: Ya.malak, .ona, .ola, ta.ta, .irmon, mi., .olva, ba.o, ja.on, .avo

Assalomu alaykum so'zining ma'nosи, kimlarga oldin salom berishi so'raladi.

III. Yangi mavzu ustida ishslash.

Doskaga J harfi mavzusi va j harfi ishtirok etgan so'zlar ikki ustun shaklida yozib qo'yiladi.

O'quvchilarga o'qitiladi:

jo'ja	jurnal
jahon	jirafa
jizza	jiyda

1. 1-ustundagi so‘zlarda birinchi qaysi tovush ishtirok etgan? (j tovushi)
2. 2-ustundagi so‘zlarda birinchi qaysi tovush ishtirok etgan? (j tovushi)
3. qaysi harf ikki tovushni ifodalayapti? (j tovushi)

Ushbu savollar orqali j tovushi ikki tovushni bildirishi aytildi. So‘ng o‘quvchilar daftalariga husnixat asosida yozadilar va yozgan so‘zlarida ishtirok etgan j harfining tagiga chizadilar.

*Jj, Jj, Jj.
Jamshid jumbojni yechdi.*

32-mashq. Bu mashq multimedia ilova asosida amalga oshiriladi yoki quyidagi usuldan foydalanish mumkin. «Ona tabiat» mavzusida hikoya tuzish. o‘quvchilarga rasmni kuzatish va rasmdagi predmetlar nomini aytish topshirig‘i beriladi. Ular jilg‘a, jiyda, jayron, jar, jala kabi j tovushli va harfli so‘zlar aytadilar. O‘qituvchi rasm yuzasidan tayyorlagan savollari orqali uning mazmunini hikoya qildiradi, hikoyada bolalarning rasmdagi kichik detallarga ham ahamiyat berishlariga e’tibor qaratish lozim. Savollar va ularning javoblari taxminan quyidagicha bo‘lishi mumkin:

1. Rasmida qayer tasvirlangan? (Rasmida o‘rmondagи jar yoqasi tasvirlangan.)
2. Tabiatning ko‘rinishi sizga yoqdimi? nima uchun yoqdi? (Tabiatning ko‘rinishi yoqdi, hamma yoq yam-yashil.)
3. Tabiat bizga nima beradi? (Tabiat bizga hamma narsani beradi, suv, ovqat, kiyim-kechak.)

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

«Ortiqchasini top!» ta’limiy o‘yini. Bunda o‘quvchi j harfi ishtirok etmagan so‘zlarni aniqlab, ortiqcha so‘z ekanligini topadi va so‘z ustiga bir chiziq chizib qo‘yadi.

Jilg‘a	~~maysa~~	jar
tosh	Ortiqchasini top !	jirafa
Jayra	jayron	~~osmon~~

33-mashq sharti bilan tanishtiriladi. So‘zlarni o‘qib, j harfining o‘qilishiga e’tibor qaratish, so‘ng ko‘chirib, j harfining tagiga chizish aytildi.

Jamol, jur’at, jiyda, ajdar, ijozat, ijro, jiblajibon. ajdar .

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

Vazifa tushuntirilib beriladi.Darsda qatnashgan o‘quvchilar baholanadi.

34-mashq.

1. Kimlar jurnal o‘qiyapti?
2. Jurnalda nima tasvirlangan?

Ko‘rildi:

O’IBDO’

Sana _____ 14-dars

Mavzu: Harf birikmalari. 35-36-mashqlar.

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Tovush, harf, undosh tovushlar, harf birikmalari.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta’rifi: Harf birikmalari haqida ma’lumot berish.

O‘quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,”Savol-javob” metodi,”Rasmli boshqotirma”, “Eng vijdonli o‘quvchi” o‘yinlari.

Shakl:jamoa,guruhda ishlash,hamma o‘zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.
 Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.
 Baholash:O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

- ta'limiylar maqsad: harf va harf birikmasini farqlashni, harf birikmasini hosil qilgan shakllar bir-biridan ajratilmasligini, bir tovush sifatida talaffuz qilinishini o'rgatish, so'zlarni grafik va imloviy to'g'ri yozish malakasini shakllantirish.
- tarbiyaviy maqsad: o'quvchilarni o'rtoqlik, do'stlik, mehnatsevarlik ruhida tarbiyalash;
- rivojlantiruvchi maqsad: qayta hikoyalash va ijodiy fikrlashga o'rgatish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodalni to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
<i>I</i>	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	<i>3 daqiqa</i>
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	<i>10 daqiqa</i>
3	Yangi mavzu ustida ishslash	Harf birikmalari.	Ko'rgazmalilik.	<i>20 daqiqa</i>
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	<i>10 daqiqa</i>
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	<i>2 daqiqa</i>

I. Tashkiliy qism:

- davomatni aniqlash;
- sinf tozaligini, o'quvchilarning darsga tayyorgarligini nazorat qilish.

II.O'tilgan mavzuni mustahkamlash.

Dars uyga vazifani og'zaki o'qitish va j harfi ifodalaydigan tovushlar yuzasidan o'quvchilar bilimini aniqlashdan boshlanadi, so'ng 34-mashq tekshiriladi.

Lug'at diktant o'quvchillarga quyidagi so'zlarni eshitish orqali j tovushli (jo'ja)larni bir ustunga, j tovushli (jurnal)larni 2-ustunga yozish topshirig'i beriladi: joy, jiyda, jirafa, jurnal, jahon, jo'ja, jajji, ajdar.

1-ustun	2-ustun
Joy	jurnal
jiyda	jirafa
jahon	ajdod
jayron	ajdar

Kitob bilan ishslash (34-mashqdagi rasm asosida savol-javob o'tkaziladi).

1. Kimlar jurnal o'qiyapti?

2. Jurnalda nima tasvirlangan?

Doskaga o'qituvchi tomonidan yozib qo'yilgan jajji, jurnal so'zları ustida lug'at ishi o'tkaziladi.

Lugat ishi: jajji – kichkina, mitti

jurnal – oynoma

o‘quvchilar yo‘l qo‘ygan xatolar tahlil qilinadi.

III. Yangi mavzu ustida ishlash.

Buyuk bobokalonimiz A. Navoiyning tug‘ilgan kuni munosabati bilan uning portreti, kitoblari ko‘rsatiladi. «So‘zni top» ta‘limiy o‘yini orqali A. Navoiyning hikmatli so‘zlari yodga olinadi. Buning uchun hikmatli so‘zlardagi bir so‘z tushirib qoldiriladi va o‘quvchi tushib qolgan so‘zni topadi. Dars multimedia ilova asosida tashkil etiladi.

Oz-oz o‘rganib _____ bo‘lur,

Qatra-qatra yig‘ilib _____ bo‘lur.

Bilmaganin so‘rab o‘rgangan _____, orlanib so‘ramagan o‘ziga _____.

Tilga e’tiborsiz – _____ e’tiborsiz.

Foydalanish uchun so‘zlar: dono, daryo, olim, zolim, elga.

35-mashqdagisi she‘r ifodali o‘qitiladi. She‘r nima haqida ekanligi so‘ralib, harf birikmalarini topib, tagiga chizish aytildi. She‘r yoddan husnixat asosida yozdiriladi.

– Shamol, qayga chopyapsan,
Seni quvlarmi birov?
- Axir qancha ishim bor,
Bo‘lmas bormasam darrov.

O‘quvchilar bergen javoblari tinglanib, yo‘l qo‘ylgan kamchiliklar bartaraf etiladi.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

36-mashq o‘quvchilarga ifodali o‘qitiladi. mashq shartiga ko‘ra o‘quvchilar uchrashdilar, isming, seniki-chi, topishdi, chopishdi so‘zlarini daftariiga ko‘chirib olishadi.

So‘z bo‘g‘inlarga bo‘lib doskaga yozdiriladi:

uch-rash-di-lar, is-ming, se-ni-ki-chi, to-pish-di, cho-pish-di.

Yozganlari lug‘atdan tekshiriladi va sabzavotlarning ishlatalish o‘rni va foydali tomonlari haqida suhbat o‘tkaziladi.

Til topishdi

Uchrashdilar

G‘oz va O‘rdak.

— **Isming** nima?

— Menikimi?

G‘oq-g‘oq-g‘oq.

Seniki-chi?

— G‘o-g‘o-g‘o.

Bir zumda til

Topishdi.

O‘ynagani

Chopishdi.

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

O‘quvchilar darsdagi ishtirokiga ko‘ra rag‘batlant irilib, baholanadi hamda daftarlar tekshirish uchun yig‘ib olinadi.

Uyda 37-mashqni bajarib kelish topshirig‘i beriladi. Harf birikmasining tagiga chizish, matnning nima haqida ekanligini, Shahrisabz nechta so‘zdan tuzilganligini, qanday ma’no bildirishini, matndagi qaysi so‘zlarda imlo xatoga yo‘l qo‘yish mumkinligini bilib kelish topshirig‘i beriladi. Ko‘rildi:

O‘IBDO’

Sana _____ 15-dars

Mavzu: Harf birikmalari. 38-39-mashqlar.

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Tovush, harf, undosh tovushlar, harf birikmalari.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta‘rifi: Harf birikmalari haqida ma’lumot berish.

O‘quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,”Savol-javob” metodi,”Rasmli boshqotirma”, “Eng vijdonli o‘quvchi” o‘yinlari.

Shakl:jamoja,guruhdha ishslash,hamma o‘zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.
 Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.
 Baholash:O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

- ta'limiylar maqsad: harf va harf birikmasini farqlashni, harf birikmasini hosil qilgan shakllar bir-biridan ajratilmasligini, bir tovush sifatida talaffuz qilinishini o'rgatish, so'zlarni grafik va imloviy to'g'ri yozish malakasini shakllantirish.
- tarbiyaviy maqsad: o'quvchilarni o'rtoqlik, do'stlik, mehnatsevarlik ruhida tarbiyalash;
- rivojlantiruvchi maqsad: qayta hikoyalash va ijodiy fikrlashga o'rgatish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishlash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodalni to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
<i>I</i>	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	<i>3 daqiqa</i>
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	<i>10 daqiqa</i>
3	Yangi mavzu ustida ishslash	Harf birikmalari.	Ko'rgazmalilik.	<i>20 daqiqa</i>
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	<i>10 daqiqa</i>
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	<i>2 daqiqa</i>

I. Tashkiliy qism:

- davomatni aniqlash;
- sinf tozaligini, o'quvchilarning darsga tayyorgarligini nazorat qilish.

II.O'tilgan mavzuni mustahkamlash.

Dars uyga vazifani og'zaki o'qitish va j harfi ifodalaydigan tovushlar yuzasidan o'quvchilar bilimini aniqlashdan boshlanadi, so'ng 37-mashq tekshiriladi.

Kitob bilan ishslash (37-mashqdagi matn asosida savol-javob o'tkaziladi).

1. Shaxrisabz qayerda joylashgan ekan?

2. Siz yurtimizdagи yana qanday tarixiy shaxarlarni bilasiz?

Doskaga o'qituvchi tomonidan yozib qo'yilgan jajji, jurnal so'zлari ustida lug'at ishi o'tkaziladi.

Lugat ishi: jajji – kichkina, mitti

jurnal – oynoma

o'quvchilar yo'l qo'ygan xatolar tahlil qilinadi.

III. Yangi mavzu ustida ishslash.

Buyuk bobokalonimiz A. Navoiyning tug'ilgan kuni munosabati bilan uning portreti, kitoblari ko'rsatiladi. «So'zni top» ta'limiylar o'yini orqali A. Navoiyning hikmatli so'zlari yodga olinadi.

Buning uchun hikmatli so'zlardagi bir so'z tushirib qoldiriladi va o'quvchi tushib qolgan so'zni topadi. Dars multimedia ilova asosida tashkil etiladi.

Oz-oz o'rganib _____ bo'lur,

Qatra-qatra yig'ilib _____ bo'lur.

Bilmaganin so 'rab o 'rgangan _____, orlanib so 'ramagan o 'ziga _____.

Tilga e 'tiborsiz – _____ e 'tiborsiz.

Foydalanish uchun so 'zlar: dono, daryo, olim, zolim, elga.

38-mashqdag'i matn o 'qitiladi. Matnni o 'qing. Sizningcha, oldin nima bo 'lgan?

Ona qarg'a

...Ona qarg'a nobud bo 'lg an bolasi oldiga asta qo 'ndi. Boshini egganicha uzoq turdi. Keyin o 'zi ham yiqildi. U qaytib turmadi.

Durbek Mahmudovdan

O 'quvchilarga xusnixat bilan ko 'chirtiriladi. Aytishi yozilishidan farq qilgan undoshlarning tagiga chiziladi.

O 'quvchilar bergen javoblari tinglanib, yo 'l qo 'yilgan kamchiliklar bartaraf etiladi.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

39-mashq o 'quvchilarga ifodali o 'qitiladi. mashq shartiga ko 'ra o 'quvchilar **39-mashq**. Topishmoqlarni o 'qing va javobini ayting.

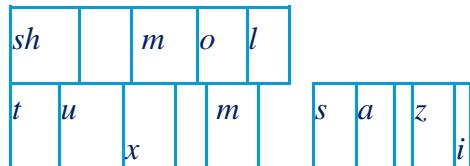

1. Yer ostida oltin qoziq.

2. Qoziq ustida qor turmas.

3. Qo 'lsiz, oyoqsiz eshik ochar.

Bo 'sh katakchalarda qaysi tovush yashiringan? Harf birikmasi qatnashgan topishm oq ni javobi bilan yozing.

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

O 'quvchilar darsdagi ishtirokiga ko 'ra rag 'batlant irilib, baholanadi hamda daftalar tekshirish uchun yig 'ib olinadi.

Uyda 40-mashqni bajarib kelish topshirig'i beriladi.

Chotqol, Chirchiq, cho 'mich, shamol, boshqoq, singil, bodring, tong. ng harf birikmasi ishtirok etgan so 'zlarni qatnashtirib gap tuzing va yozing.

Harf birikmasining tagiga chizish, matnning nima haqida ekanligini topshirig'i beriladi.

Ko'rildi: O'IBDO'

Sana _____

16-dars

Mavzu: Q va G' harflari. 41-42 - mashqlar

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Tovush, harf, undosh tovushlar, Q va G' harflari.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta'rifi: Q va G' harflari haqida ma'lumot berish.

O 'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmli boshqotirma", "Eng vijdonli o 'quvchi" o 'yinlari.

Shakl:jamoas, guruhda ishslash, hamma o'zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar, harakatli ko'rgazmalar, targatma testlar, plakatlar.

Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib, hisobga olib boriladi.

Baholash:O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

a)ta'limiylar maqsad: O'quvchilarning bog'lanishli nutqini o'stirish, undosh Q va G' tovush-larning harflar bilan ifodalanishi haqida og'zaki nutqni yozma nutqda ifodalay olishlarini tekshirish;

b)tarbiyaviy maqsad: o'quvchilarni Turli xil kasblarga yo'naltirish va ahillik, inoqlik xislatlarini tarkib toptirish;

d) rivojlantiruvchi maqsad: o'quvchilarning chiroysi va savodli yozishlarini nazorat qilish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar: Adabiylar – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

T/r	Dars bosqichlari	Bajariladigan ish mazmuni	Bajariladigan ish shakli	Ajratilgan vaqt
1	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishslash	Q va G' harflari . 38-39-mashqlar	Ko'rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

I. Tashkiliy qism:

-salomlashish;

- davomatni aniqlash;

- navbatchi axborotini tinglash;

-sinf tozaligini, o'quvchilarning darsga tayyorgarligini nazorat qilish.

II.O'tilgan mavzuni mustahkamlash.

II.O'tilgan mavzuni mustahkamlash.

«Bilarjonni kim yengadi?» ta'limiylar yozuvda nimalar bilan ifodalanadi? – Harflar bilan tekshiriladi. Savollar slaydda ketma-ketlikda namoyon bo'ladi. O'quvchi savolni o'qishi bilan javob berishi, agar javob bera olmasa, boshqa o'quvchi shu savolning javobini aytishi lozim bo'ladi.

1.o'zbek tilida nechta tovush bor? – 30 ta.

2.Tovushlar yozuvda nimalar bilan ifodalanadi? – Harflar bilan.

3.O'zbek tilida nechta harf bor? – 29 ta.

4. Tovushlar ko'pmi yoki harflar? Nima uchun tovushlar ko'p?

– Tovushlar, sababi: j ikki xil talafuz qilinadi.

5.Nimani talaffuz qilamiz va eshitamiz? – Tovushlarni.

6.Nimani yozamiz, ko 'ramiz, o 'qiymiz? – Harflarni.

Uy vazifasi qilib berilgan 28-mashq sharti asosida tekshirilladi. o 'quvchilarining mashq shartiga ko 'ra tuzgan so 'zları o 'qitiladi.

III. Yangi mavzu ustida ishlash.

O'zbek tilida 24 ta undosh tovush va 23 undosh harf borligi ularning ichida uchtasi harf birikmasi haqida tushuncha berib o'tiladi.

Shu undosh tovush va harflardan harf birikmalari haqida ma'lumot beriladi. Ularning bir-biridan farqi va ma'nolari tahlil qilinadi.

41- mashq. Topishmoqlarning javobini ayting.

1. Yer ostida oltin qoziq.

2. Qoziq ustida qor turmas.

3. Qo'lsiz, oyoqsiz eshik ochar.

sh   m   o   l

t   u   x   m

s   a   z   i

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

42-mashqni bajarish davrida o 'quvchilarining olgan bilimlari tekshiriladi.

42- mashq. Ifodali o'qing. Harflar birikmasi qatnashgan so'zlarni ko'chiring.

Top, o'rtoq!

Shu tik turgan joyingda
Shimol-u sharq, g'arb qayoq?
Top, o'rtoq!

Oymi, quyosh yo yulduz
Qaysi biri yaltiroq?

Top, o'rtoq!
Obid Rasul

Shu ,joyingda ,shimol, sharq, quyosh .

1. O'zbek tilida nechta undosh tovush bor?
2. O'zbek alifbosida undosh tovushlarni ifodalagan nechta harf bor?

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

O'quvchilar darsdagi ishtirokiga ko 'ra rag'batlant irilib, baholanadi hamda daftarlar tekshirish uchun yig'ib olinadi.

43-mashqning sharti tushuntiriladi va uyga vazifa beriladi. .

Ko'rildi: O'IBDO'

Sana _____ 17-dars

Mavzu: Aytlishi va yozilishida farqlanuvchi undoshlar44-45 mashqlar.

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Tovush, harf, undosh tovushlar, harf birikmalari.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta'rifi: So'zdagi tovush va harflarni aniqlashni o'rgatish.

O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmli boshqotirma", "Eng vijdonli o'quvchi" o'yinlari.

Shakl:jamoa,guruuhda ishslash,hamma o'zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash:O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

- a) ta'limiyl maqsad: o'quvchilarga so'zning talaffuzi va yozilishini o'rgatish, ularning imlosini o'zlashtirishga erishish;
- b) tarbiyaviy maqsad: o'quvchilarni kitobga mehr-muhabbat, tabiatni sevish ruhida tarbiyalash;
- d) rivojlantiruvchi maqsad: mantiqiy fikrlash, tasavvur qilish ko'nikmalarini shakllantirish va chiroyli yozuv malakalarini rivojlantirish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

T/r	Dars bosqichlari	Bajariladigan ish mazmuni	Bajariladigan ish shakli	Ajratilgan vaqt
1	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishslash	So'zdagi tovush va harflarni aniqlash.	Ko'rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

I.Tashkiliy qism.

–o'quvchilarning darsga tayyorgarliklarini tekshirish;

II. O'tgan mavzuni so'rash va baholash.

1. Diqqatni jamlash mashqini bajarish. Buning uchun o'qituvchi 2 satrli she'r aytadi:
Tinchlikni biz saqlaymiz,
Bilim olishni xohlaymiz.
2. O'quvchilarga yaxshi kayfiyat tilash va darsning «Do'stona kelishuv» qoidalarini eslatib o'tish.
3. O'quvchilarni guruhlarga ajratishni tashkil qilish. Sinfdag'i partalar talab darajasida joylashtiriladi. Sinf o'quvchilari quyidagi tarzda guruhlarga ajratiladi:
o'quvchilar ovozsiz, harakat yordamida 2 yoki 3 guruhga bo'linadi. Buning uchun o'quvchilar o'qituvchi stolidagi teskari qilib qo'yilgan tarqatma kartochkalarni tanlab, yozuviga qarab joylashadilar va ko'krak nishonini ko'kraklariga yopishtirib oladilar. Kartochkalarda guruh nomlari yozilgan atamalar bo'ladi: 1-guruh: «Quvnoqlar». 2-guruh: «Zukkolar». 3-guruh: «Bilimdonlar».

III. Yangi mavzu ustida ishslash.

Doskaga so'zlar ikki ustun shaklida yozib qo'yiladi. O'quvchilarga o'qitiladi:

Osmon
polapon

sartarosh
xurmo

qahramon

savdogar

- 1-ustundagi so‘zlarda tovushlarni
- 2-ustundagi so‘zlarda harflarni aniqlab sanab o’tiladi.

Ushbu savollar orqali tovush va harflar aniqlanadi. So‘ng o‘quvchilar daftarlariiga husnixat asosida yozadilar va yozgan so‘zlarida ishtirok etgan 1- ustunda unli va 2- ustunda undosh harflarni tagiga chizadilar.

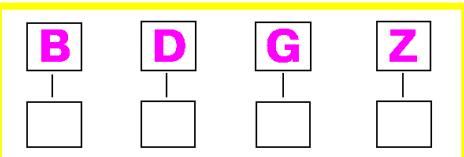

44- mashq. So‘zlarning talaffuzi va yozilishini taqqoslang.

tug — tuk
yod — yot

qarz — qars
tub — tup

- Ko‘chiring. So‘zlarning ma’nosini o‘z-gartirayotgan harfning tagiga chizing.

- Berilgan harflar qaysi tovushni ifodalaydi? Ular so‘zda qaysi tovush kabi aytilishi mumkin? Bo‘sh kataklarga shu tovushni ifodalovchi harfni yozing.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

45- mashq.

choysha

Umi

Choyshabi, hisobi, rubobi,

Umida, Ozoda, Xurshida.

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

Vazifa tushuntirilib beriladi.Darsda qatnashgan o‘quvchilar baholanadi.

46- mashq. So‘zlarning aytilishi va yozilishini taqqoslang. Qaysi tovushlarning aytilishi bilan yozilishida farq bor?

1. Kitob, oftob, savob, javob, janub.
2. Ozod, obod, avlod, ajdod.

- Ko‘chiring. **b** va **d** harflarining tagiga chizing.

Ko‘rildi:

O’IBDO’

Sana _____

18-dars

Mavzu: Aytlishi va yozilishiga farqlanuvchi undoshlar

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Tovush, harf, undosh tovushlar, harf birikmalari.
--

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta’rifi: Aytlishi va yozilishiga ko‘ra farqlanuvchi undoshlarni o’rgatish.

O‘quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,”Savol-javob” metodi,”Rasmli boshqotirma”, “Eng vijdonli o‘quvchi” o‘yinlari.
--

Shakl:jamoa,guruuhda ishslash,hamma o’zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.
 Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.
 Baholash:O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

- a) ta'limiylar maqsad: o'quvchilarga so'zning talaffuzi va yozilishini o'rgatish, ularning imlosini o'zlashtirishga erishish;
- b) tarbiyaviy maqsad: o'quvchilarni kitobga mehr-muhabbat, tabiatni se- vish ruhida tarbiyalash;
- c) rivojlantiruvchi maqsad: mantiqiy fikrlash, tasavvur qilish ko'nikmala- rini shakllantirish va chiroyli yozuv malakalarini rivojlantirish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishlash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi.

Darsning texnologik xaritasi

T/r	Dars bosqichlari	Bajariladigan ish mazmuni	Bajariladigan ish shakli	Ajratilgan vaqt
1	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishslash	Aytlishi va yozilishiga farqlanuvchi undoshlar	Ko'rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

I. Tashkiliy qism:

- davomatni aniqlash;
- sinf tozaligini, o'quvchilarning darsga tayyorgarligini nazorat qilish.

II.O'tilgan mavzuni mustahkamlash.

Dars uyga vazifani og'zaki o'qitish va

46- mashq. So'zlarning aytlishi va yozilishini taqqoslang. Qaysi tovush-larning aytlishi bilan yozilishida farq bor?

1. Kitob, oftob, savob, javob, janub.
2. Ozod, obod, avlod, ajdod.

■ Ko'chiring. **b** va **d** harflarining tagiga chizing.

o'quvchilar yo'l qo'ygan xatolar tahlil qilinadi.

Yangi mavzu ustida ishslash.

Yangi mavzuni misollar keltirish bilan tushuntirilib boriladi. Tushunchalarini tekshirish maqsadida 47-mashq asosida amalga oshiriladi. «Kim topag 'on?» ta'limiylar o'yini multimedia ilova asosida yoki organayzer usulida tashkil etiladi. A3 formatda jadval asosida quyidagi tarqatmali topshiriq beriladi. Bu o'yinda o'quvchilar so'zlar qatoriga qaysi undosh mos kelsa, shu undoshga qo'shuv (+) belgisi qo'yadi. So'ng o'quvchilar javoblari tekshiriladi. To'g'ri bajargan guruqlar rag'bat kartochkasiga ega bo'lishadi.

So'zlar	b	P	d	t	g	K	z	s	Javoblzr
Davla....				+					Davlat
Ozo			+						Ozod
Tu ...		+							Tup

<i>Tarvu ...</i>							+		<i>Tarvuz</i>
<i>Hiso ...</i>	+								<i>Hisob</i>
<i>Rubo ...</i>	+								<i>Rubob</i>
<i>Bar ...</i>					+				<i>Barg</i>
<i>Zayna ...</i>	+								<i>Zaynab</i>
<i>Kopto ...</i>						+			<i>Koptok</i>
<i>Abbo ...</i>							+		<i>Abbos</i>
<i>Talaffu .</i>							+		<i>Talaffuz</i>

O'quvchilar javoblari tinglanib, xulosa qilinadi. Yo'l qo'yilgan kamchiliklar ustida tushuntirish ishlari olib boriladi. So'ng o'quvchilar daftalariga husnixat bilan yozishadi.

Dam olish daqiqasi multimedia ilova asosida amalga oshiriladi.

Baliq kabi suzamiz, (qo'llar bir-biriga tekkizilib baliq kabi suzish holati ko'rsatiladi)

Shamol kabi esamiz, (qo'llar yuqoriga ko'tarilib, o'ng va chap tomonga chayqaladi)

Biz bilag'on bolamiz, (qo'llar ko'krak qafasiga qo'yilib, gerdayish holati ko'rsatiladi)

Qushdek parvoz etamiz. (qo'llar ikki tomonga yozilib, qushdek uchish holati ko'rsatiladi)

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

48- mashq. Nuqtalar o'rniغا zarur harflarni qo'yib ko'chiring.

**Tanishaylik, men kito.,
Asl bilimlarga kon.
Boylik beray behiso.,
Bo'lsang agar qadrdon.**

Kitob va behisob so'zlarining oxirgi b undoshi tushirib qoldirilgan. Bilarjon topshiriq beradi: – Aziz do'stlarim, shamolda she'rdagi ba'zi undoshlar tushib qolibdi, ularni topishga yordam beringlar. Qor parchasidagi undoshlardan mosini bo'sh katakka qo'ying. (o'quvchilar b undoshini katakka qo'ysa, «ofarin» so'zi eshitiladi. agar boshqa harfni qo'ysa, «noto'g'ri», degan ovoz eshitiladi.

Qor parchalarda b, p, d, t, g, k, z, s harflari bo'ladi.) Bilarjon: – do'stlarim, endi birinchi misradagi undoshlarni alifbo tartibida joylash- tiring. (Shunda ekranda birinchi qatordag'i so'zlar kattalashib, qolgan qatorlar yo'qolib, o'rnida 8 ta katak hosil bo'ladi. Kataklarga undosh harflar to'g'ri joylashtirilsa, «To'g'ri» degan so'z eshitiladi. Barcha harflar kataklarga joylash- tirilgach, «barakalla» so'zi va qarsak ovozi eshitiladi. agar harf katakka noto'g'ri joylansa, harf o'z joyiga qaytib ketadi.) T, n, sh, y, l, k, m, b

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

O'quvchilar darsdagi ishtirokiga ko'ra rag'batlant irilib, baholanadi hamda daftalar tekshirish uchun yig'ib olinadi. Uyda 49-mashqni bajarib kelish topshirig'i beriladi.

49-mashq. O'qing. Topishmoqning javobini toping.

Dur shodalar uzilgandek **Ko'kdan tushar patirlab.** Yer yuzida turar andak

D		
---	--	--

Suv bo'lguncha **yaltirab.** Ziyod Komilov

Ko'rildi:

O'IBDO'

Sana _____ 20-dars

Mavzu: Tutuq belgisi. 50-51 – mashqlar

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Tovush, harf, tutuq belgisi.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta'rifi: Tutuq belgisi ishtirok etgan so'zlarni o'rgatish.

O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmli boshqotirma", "Eng vijdonli o'quvchi" o'yinlari.

Shakl:jamaa,guruhda ishslash,hamma o'zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash: O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

- a) ta'limiylar maqsad: o'quvchilarga tutuq belgili so'zlarning to'g'ri talaffuzi va yozilishi, uning so'z ma'nosini farqlashdagi vazifasi haqida bilim, tushuncha berish;
- b) tarbiyaviy maqsad: o'quvchilarni va'daga vafo qilishga, keksalarning duosini olishga, atrofdagi odamlarga hurmat bilan munosabatda bo'lishga o'rgatish;
- c) rivojlantiruvchi maqsad: tutuq belgili so'zlarni yozish, lug'atni boyitish, so'zdagi farqni aniqlashga o'rgatish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi: mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar: Adabiy – nutqiylar kompetensiya elementlari (tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
1	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishslash	Tutuq belgisi	Ko'rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

Darsning borishi:

I. Tashkiliy qism:

- salomlashish;
- davomatni aniqlash;
- navbatchi axborotini tinglash;
- sinf tozaligini, o'quvchilarning darsga tayyorgarligini nazorat qilish.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash.

Uyda bajarish uchun berilgan 49-mashqni tekshirish uchun og'zaki o'qitish orqali topishmoqning javobi topiladi, do'1 haqida o'quvchilarga tushuncha beriladi. Ajratib yozilgan so'zlar ustida og'zaki o'qitish orqali taqqoslash ishlari o'tkaziladi. Aytishida t va p tarzida talaffuz qilinsa ham, d va b undoshlari yozilishi tushuntiriladi: Yozilishi aytishiko'kdan patirlab yaltirab ko'ktan patirlap yaltirap

Lug'at ishi: ko'kdan – osmondan
                          yaltirab – tovlanib

O'qituvchi tomonidan o'quvchilarga yovvoyi hayvon sher rasmi ko'rsatiladi va u o'rmonda yashashi haqida ma'lumot beriladi.

III. Yangi mavzu ustida ishslash.

Doskaga tutuq belgisi ishtiroy etgan bir nechta so'zlarni yozib, o'quvchilarga o'qitiladi. So'ng o'quvchilar yo'l qo'ygan kamchiliklar o'qituvchi tomonidan to'g'ri talaffuz qilib, o'qib beriladi.

O'quvchilar so'zlarni takrorlaydilar. Doskada na'matak, san'at, mash'al, qit'a, ma'no so'zlarini yozilgan bo'ladi. Shundan so'ng o'qituvchi undoshdan so'ng qo'yilgan tutuq belgisi o'zidan oldingi undosh tovushni keyingi unlidan ajratib talaffuz qilish kerakligini bildirishini aytib, tutuq belgisi qo'yilganda so'zlarning ma'nosida yuz beradigan o'zgarishlarni izohlaydi:

Qal'a - qala gal'a - devorlari mustahkam qilib o'rallan shahar yoki qishloq.

Qqala - o'tin qala. Unlidan keyin tutuq belgisi o'zidan oldingi unlini cho'ziqroq talaffuz qilishni bildiradi.

Masalan: she'r, da'vo, ta'na, la'nat degan so'zlarda unli harf cho'zilib tallafuz qilinyapti. Bundan tashqari tutuq belgisi so'z manosini farqlashga ham xizmat qilishi tushuntiriladi. 50-mashq doskaga yoziladi. Tutuq belgili so'zlarning aytilishi va yozilishiga o'quvchilar diqqati qaratilib, maqollarning ma'nosini tushuntiriladi..

1. Rahmat olgan omondir,
- La'nat olgan yomondir.
2. Va'daga vafo ---- mardning ishi .

La'nat, va'daga vafo so'zlari ustida tushuntirish ishlari olib boriladi.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

51-mashqdagi so'zlar tutuq belgilariga roiya qilib o'qitiladi:

Da'va – davo sur'at – surat she'r – sher ta'na – tana

Lug'at ishi: davo – tuzalish, tuzatish ma'nosida

da'vo – arz qilmoq

ta'na – dashnom

tana – odam tanasi, badani

sur'at – tezlik, shijoat ma'nosida

surat – rasm

darsni mustahkamlashda ham savol-javob usulidan foydalanilsa, o'quvchilar faollandashadi.

Buning uchun o'quvchilarga quyidagicha savollar bilan murojaat etish mumkin:

1. Bugun darsda nima ishlari qildik?
2. Bu darsda siz nimalarni bilib oldingiz?
3. Tutuq belgisi nimani bildirar ekan?
4. Tutuq belgisi unlidan keyin kelsa nima bo'ladi?
5. Tutuq belgisi undoshdan keyin kelsa nima bo'ladi?

O'quvchilarning javoblari tinglanib, o'tilgan mavzu yuzasidan xulosa chiqariladi.

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

O'quvchilar darsdagi ishtirokiga ko'ra rag'batlant irilib, baholanadi hamda daftarlar tekshirish uchun yig'ib olinadi. Mashq sharti tushuntiriladi .

52-mashq. So'zlarni tutuq belgisiga roiya qilib o'qing.

Tal'at, va'da, jur'at, san'at, Ma'mura, A'zam, she'r, sa'va.

Ko'rildi:

O'IBDO'

Sana _____

21-dars

Mavzu: Tutuq belgili so'zlarning talaffuzi .

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Tovush, harf, tutuq belgisi.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta'rifi: Tutuq belgisi ishtirok etgan so'zlarni o'rgatish.

O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmlı boshqotirma", "Eng vijdonli o'quvchi" o'yinlari.

Shakl:jamaa,guruhda ishslash,hamma o'zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash: O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

- a) ta'limiylar maqsad: o'quvchilarga tutuq belgili so'zlarning to'g'ri talaffuzi va yozilishi, uning so'z ma'nosini farqlashdagi vazifasi haqida bilim, tushuncha berish;
- b) tarbiyaviy maqsad: o'quvchilarni va'daga vafo qilishga, keksalarning duosini olishga, atrofdagi odamlarga hurmat bilan munosabatda bo'lishga o'rgatish;
- c) rivojlantiruvchi maqsad: tutuq belgili so'zlarni yozish, lug'atni boyitish, so'zdagi farqni aniqlashga o'rgatish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi: mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar: Adabiy – nutqiylar kompetensiya elementlari (tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
<i>I</i>	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	<i>3 daqiqa</i>
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	<i>10 daqiqa</i>
3	Yangi mavzu ustida ishslash	Tutuq belgili so'zlarning talaffuzi	Ko'rgazmalilik.	<i>20 daqiqa</i>
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	<i>10 daqiqa</i>
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	<i>2 daqiqa</i>

Darsning borishi:

I. Tashkiliy qism:

- davomatni aniqlash;
- navbatchi axborotini tinglash;
- sinf tozaligini, o'quvchilarning darsga tayyorgarligini nazorat qilish.

II.O'tilgan mavzuni mustahkamlash.

52-mashq. So'zlarni tutuq belgisiga rioya qilib o'qing.

Tal'at, va'da, jur'at, san'at, Ma'mura, A'zam, she'r, sa'va.

III. Yangi mavzu ustida ishslash.

O'zbek tilida 30 ta tovush , 29 harf , 3 ta harf birikmasi va bitta belgi tutuq belgisi borligi haqida tushuncha berib o'tiladi.

Shu tovush va harflardan harf birikmalari , tutuq belgisi haqida ma'lumot beriladi. Ularning bir-biridan farqi va ma'nolari tahlil qilinadi.

A'lo, ma'no, sa'va, va'da jur'at, sur'at, e'lon, ta'lim, Ra'no, A'zam, Tal'at .

O'quvchilarning olgan bilimlari asosida ulardan diktant olinadi .

SINFDOSHLAR

Ma'ruf va Ra'no – sinfdosh.
Ma'ruf musiqaga qiziqadi.
U to'garakda o'zbek kuylarini
o'rganadi. Ra'no qo'shiqni sevadi.
U Vatan haqida kuylaydi.

O'quvchilarning yozgan diktantlaridan tutuq belgili so'zlarni topib , tushunchalari mustahkamlanadi .

Ma'ruf , Ra'no ,

Darslik bilan ishlash. 53-mashq. Tez va ko'p aytishga tayyorlaning.
Sa'va saharda sadada sayradi.
Tal'at tandir tagidan tanga topdi.

 Sa'va, Tal'at so'zlarini dagi tutuq belgisini tushirib o'qing va ma'nosidagi farqni aytинг.
Sa'va so'zini tahlil qiling.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.O'quvchilar bilan birgalikda 54-mashq bajariladi. She'r nima haqida?

Ayoz dedi: — Sha'nimga she'r Yozmasang ham rahmat senga.
Qizdiraman oyoq-qo'ling Birpas o'ynab bersang menga.

Abdurahmon Akbar

 She'r va sher so'zlarini qatnashtirib ikkita gap tuzing. *She'r ----- Shoirlar tomonidan yoziladi , ifodali qilib o'qiladi .*
Sher --- o'rmonda yashaydi , yirtqich hayvonlarning shohi hisoblanadi .

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

O'quvchilar darsdagi ishtirokiga ko'ra rag'batlant irilib, baholanadi hamda daftارlar tekshirish uchun yig'ib olinadi.

Uyga vazifa beriladi. .

55-mashq. Tutuq belgili o'nta ism yozing.

Alifbo 56-mashq.

Alifbe va alifbo

Siz «Alifbe» kitobini o'qidingiz. U orqali tovush va harflarni bilib oldingiz.

Alifbomizda 29 ta harf bor. Ulardan 3 tasi harflar birikmasi. 1 ta tutuq belgisi bor.

ALIFBO

Aa	Bb	Dd	Ee	Ff	Gg
Hh	Ii	Jj	Kk	Ll	Mm
Nn	Oo	Pp	Qq	Rr	Ss
Tt	Uu	Vv	Xx	Yy	Zz

O'o' G'g' Sh sh Ch ch Ng ng

Alifboda harflar tartib bilan joylashadi.

 Alifboni yozma shaklda yozing va uni yod oling.

Ko'rildi:

O'IBDO'

Sana _____ 19-dars

Mavzu: Nazorat ishi . Diktant tahlili .

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Tovush, harf, tutuq belgisi, harf birikmalari.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta'rifi:Undosh tovushlarni , tutuq belgisi ishtirok etgan so'zlarni o'rganganliklarini aniqlash.

O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,”Savol-javob” metodi,”Rasmli boshqotirma”, “Eng vijdonli o’quvchi” o’yinlari.

Shakl:jamoa,guruhda ishlash,hamma o’zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko’rgazmalar,harakatli ko’rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O’quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash:O’quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e’lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

- ta’limiy maqsad: tovushlar va harflarning aytilishi , yozilishiga ko‘ra 2 turga bo‘linishi, unli tovush, harflar va undosh tovush , harflar tutuq belgisi so‘z ma’nosini farqlashga xizmat qilishi haqida ma’lumotlarni mustahkamlash maqsadida nazorat ishi olish ;
- tarbiyaviy maqsad: nazorat ishidagi matn orqali o’quvchilarni Vatanimiz poytaxt bilan tanishtirish, Vatanga mehr uyg‘otish;
- rivojlantiruvchi maqsad: o’quvchilar diktantini tinchlik qo‘rg‘oni, ozodlik kuyi, mehrning o‘chog‘i so‘zlari bilan boyitish, matnni ifodali o‘qish ko‘nikmasini rivojlantirish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishlash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko’rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og’zaki bayon qilish, o’qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she’r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to’g’ri o’qiy oladi, o’zbek tilida nutq tovushlarini to’g’ri qo’llay oladi, bo’g’in ko’chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so’zlarni og’zaki nutqda qo’llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
1	Tashkiliy qism	O’quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O’tilgan mavzuni takrorlash	O’tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishlash	3- nazorat ishi va tahlili .	Ko’rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishlash	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o’quvchilarni rag’batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

I.Tashkiliy qism.

–o’quvchilarning darsga tayyorgarliklarini tekshirish;

II. O’tgan mavzuni so‘rash va baholash.

- O’quvchilarga yaxshi kayfiyat tilash va darsning «Do’stona kelishuv» qoidalarini eslatib o’tish.
- O’quvchilarni 2 guruhgaga ajratib ; unli harflar va undosh harflarni yozish topshiriladi .

I guruh
A   O   I   U   E   O’

II guruh
B   D   F   G   H   J   K   L   M   N   P
Q   R   S   T   V   X   Y   Z   G’ Sh
C h   Ng

polapon
qahramon

xurmo
savdogar

1. 1-ustundagi so‘zlarda tovushlarni va undosh harflarni
2. 2-ustundagi so‘zlarda tovushlarni va unli harflarni aniqlab sanab o’tiladi.

Ushbu savollar orqali tovush va harflar aniqlanadi. So‘ng o‘quvchilar daftarlariiga husnixat asosida yozadilar va yozgan so‘zlarida ishtirok etgan 1- ustunda unli va 2- ustunda undosh harflarni tagiga chizadilar.

III. Yangi mavzu ustida ishslash.

3-nazorat ishi.

Diktant.

Odobli bola .

Vali odobli bola . U a’lochi . Vali ko’p kitob o’qiydi .
(11 so’z)

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

3-nazorat ishi.

Diktant.

Odobli bola .

Vali odobli bola . U a’lochi . Vali ko’p kitob o’qiydi .

O’quvchilar bilan yozgan diktantlari shu soatning o’zida tekshiriladi va xatolari aniqlanib muhokama qilinadi . O’quvchilarning bo’shliqlari to’ldirilib boriladi . Har bir o’quvchining xatosi o’ziga doskada yozdiriladi va tushuntiriladi .

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

Vazifa tushuntirilib beriladi.Darsda qatnashgan o’quvchilar baholanadi.

Bahor mavzusida 10 so’zdan iborat diktant yozib kelish topshiriladi .

Bahor keldi . Kunlar isidi . Gullar ochildi . Biz gul terdik .

Ko’rildi:

O’IBDO’

Sana _____ 22-dars

Mavzu: Alifbe va alifbo .
Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Tovush, harf, alifbo.
Soatlar soni: 1 soat
Mavzuning qisqacha ta’rifi:So’zlarni alifbo tartibida yozishni o’rgatish.
O’quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,”Savol-javob” metodi,”Rasmli boshqotirma”, “Eng vijdonli o’quvchi” o’yinlari.

Shakl:jamoa,guruhda ishlash,hamma o’zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko’rgazmalar,harakatli ko’rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O’quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash:O’quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e’lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

a) ta’limiy maqsad: alifbo haqida ma’lumot berish, so‘zlarni bo‘g‘in- tovush va tovush-harf jihatdan tahlil qilish orqali so‘zarning tovush tarkibini aniqlashga o’rgatish;

b) tarbiyaviy maqsad: o‘quvchilarni estetik ruhda tarbiyalash;

d) rivojlantiruvchi maqsad: o‘quvchilarda so‘zlarni alifbo tartibida yozdi- rish orqali lug‘atdan foydalanish ko‘nikma va malakalarini rivojlantirish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishlash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko’rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og’zaki bayon qilish, o’qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she’r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to’g’ri o’qiy oladi, o’zbek tilida nutq tovushlarini to’g’ri qo’llay oladi, bo’g’in ko’chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so‘zlarni og’zaki nutqda qo’llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
<i>I</i>	Tashkiliy qism	O’quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	<i>3 daqiqa</i>
<i>2</i>	O’tilgan mavzuni takrorlash	O’tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	<i>10 daqiqa</i>
<i>3</i>	Yangi mavzu ustida ishlash	So‘zlarni alifbo tartibida yozish .	Ko’rgazmalilik.	<i>20 daqiqa</i>
<i>4</i>	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishlash	Husnixat	<i>10 daqiqa</i>
<i>5</i>	Darsni yakunlash va o’quvchilarni rag’batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	<i>2 daqiqa</i>

I. Tashkiliy qism:

- salomlashish;
- davomatni aniqlash;
- navbatchi axborotini tinglash;
- sinf tozaligini, o‘quvchilarning darsga tayyorgarligini nazorat qilish.

II.O’tilgan mavzuni mustahkamlash.

Uyga vazifa qilib berilgan 55-mashq og‘zaki o‘qitish orqali tekshiriladi. o‘qilgan mavzi tutuq belgisiga oid so‘zlar ustida quyidagi ta’limiy mashq o‘tkaziladi. plakatga bir nechta tutuq belgili so‘zlar tutuq belgisiz yozib qo‘ylgan bo‘ladi. o‘quvchilar so‘zlarni tutuq belgisiga rioya qilib o‘qiydilar va tushirib qoldirilgan tutuq belgisini tegishli joylarga qo‘yib chiqadilar.

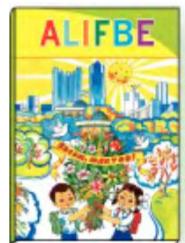
Talat ---- Tal’at vada --- va’da surat --- sur’at jurat --- jur’at

Oo‘quvchilar bergen javoblari tinglanib, tutuq belgisi yuzasidan xulosa qilinadi.

III. Yangi mavzu ustida ishlash.

Yangi mavzu 56-mashq asosida tushuntiriladi.

O‘qituvchi tovush va harflarni o‘quvchilar «Alifbe» kitobi yordamida bilib olganliklarini aytib, suhbat asnosida mavzuni tushuntirishda davom etib, quyidagi savollar bilan o‘quvchilarga murojaat etiladi:

- «Alifbe» kitobi sizlarga nechta harflarni o'rgatdi? – 29 ta.
- Ulardan nechtasi harf birikmasi? – 3 tasi.
- O'quvchilarga «Alifbo» ko'rsatiladi.
- Bu nima? – Alifbo. – Barakalla! Unda nimalarni ko'ryapsiz? – Harflarni.
- Unda harflar qanday joylashtirilgan? – Tartib bilan.
- «Alifbe» kitobida birinchi, ikkinchi, uchinchi bo'lib qaysi harfni o'rgangan edingiz? eslab ko'ring-chi. – O, n, a. – Qanday so'z hosil bo'ldi? – Ona. – Barakalla! bolajonlar, siz birinchi bo'lib «ona» so'zini o'qishni va yozishni o'rgangan ekansiz. Endi diqqat qiling, «Alifbo»da qaysi harflar birinchi, ikkinchi, uchinchi o'rinda turibdi?
- Aa, Bb, Dd... – demak, bolajonlar:

Alifboda harflar tartib bilan joylashadi.

ALIFBO

Aa	Bb	Dd	Ee	Ff	Gg
Hh	Ii	Jj	Kk	Ll	Mm
Nn	Oo	Pp	Qq	Rr	Ss
Tt	Uu	Vv	Xx	Yy	Zz
O'o'	G'g'	Sh sh	Ch ch	Ng ng	
(') tutuq belgisi					

O'quvchilar birgalikda alifboni tartib bilan aytib chiqishadi.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

Dam olish daqiqasi.

O'quvchilar bilimini mustahkamlash maqsadida «Davom ettir» didaktik o'yini o'tkaziladi. o'yin shartiga ko'ra har bir o'quvchi alifbo tartibida bittadan so'z aytadi. bu didaktik o'yinda sinfdagi barcha o'quvchilar ishtirok etadi. Harflar tartibida adashgan o'quvchi o'yindan chiqadi. Bunda o'quvchi rasmlardan hamfoydalansa bo'ladi .

Masalan: anor, bahor, dala, elak, ..., yo'lbars, zirak, o'lka, g'ildirak... kabi.

57- mashq . Nuqtalar o'rniga zarur harflarni qo'yib , gullar nomini alifbo tartibida yozing .

karn.ygul

chin.igul

gulsa.sar

Gulsafsar , karnaygul ,

chinnigul .

O'quvchilar doskada gullar
nomini alifbo tartibida yozadilar.

58-mashqni o'quvchilar mustaqil bajarishadi

Izzat, kassa, mitti, novvot, naqqosh, rassom, varrak.

Odiljon katta bo'lganda naqqoshlik kasbini egallamoqchi .

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

O'quvchilar darsdagagi ishtirokiga ko'ra rag'batlant irilib, baholanadi hamda daftarlar tekshirish uchun yig'ib olinadi. Mashq sharti tushuntiriladi .

Ko'rildi:

O'IBDO'

Sana _____ 23-dars

Mavzu: Alifbe va alifbo
Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Tovush, harf, undosh.
Soatlar soni: 1 soat
Mavzuning qisqacha ta'rifi:Undoshlarni topishni o'rgatish.
O'quv jarayonini amalgal oshirish texnologiyasi:
Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmlli boshqotirma", "Eng vijdonli o'quvchi" o'yinlari.
Shakl:jamaa,guruuhda ishslash,hamma o'zi uchun.
Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat: O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib, hisobga olib boriladi.

Baholash: O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

- a) ta'limiylar maqsad: Undoshlar haqida ma'lumot berish, so'zlarni bo'g'in- tovush va tovush-harf jihatdan tahlil qilish orqali so'zlarning harf tarkibini aniqlashga o'rgatish;
- b) tarbiyaviy maqsad: o'quvchilarni estetik ruhda tarbiyalash;
- d) rivojlantiruvchi maqsad: o'quvchilarda so'zlarni alifbo tartibida yozdirish orqali lug'atdan foydalanish ko'nikma va malakalarini rivojlantirish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi: mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar: Adabiy – nutqiylar kompetensiya elementlari (tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

T/r	Dars bosqichlari	Bajariladigan ish mazmuni	Bajariladigan ish shakli	Ajratilgan vaqt
1	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishslash	So'zlardan undoshlarni aniqlash .	Ko'rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

I. Tashkiliy qism:

- davomatni aniqlash;
- navbatchi axborotini tinglash;
- sinf tozaligini, o'quvchilarning darsga tayyorgarligini nazorat qilish.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash.

59- mashq. Nuqtalar o'rniga zarur harflarni qo'yib, so'zlarni alifbo tartibida ko'chiring.

Ikki , hassa , pilla , tilla , chittak .

III. Yangi mavzu ustida ishslash.

O'zbek tilida 30 ta tovush, 29 harf, 3 ta harf birikmasi va bitta belgi tutuq belgisi borligi haqida tushuncha berib o'tiladi.

Shu tovush va harflardan harf birikmasi, tutuq belgisidan tashqari undosh harflar haqida ma'lumot beriladi. Ularning bir-biridan farqi va ma'nolari tahlil qilinadi.

B . D , F , G , H , J , K , L , M , N , P , Q , R , S , T , V , X , Y , Z , G' -- undosh harflardir .

60 - mashq

Yong'o . , sha.toli, an.ir, sho.ut, bo.om, ol.o'ri, to.olcha, d.lana.

Foydalanish uchun harflar: a f i t d

Anjir , bodom , do'lana , olcha , tog'olcha ,
yong'oq , shaftoli , shotut ,

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

62- mashq

I	f	b	o	n	M	n						
	y		d		b		I	m	n			
S	z	-	ch		?							

Men alifboni yod bilaman . Siz – chi ?

- 1) So'z oxirida kelgan qaysi undoshlar talaffuzda o'zgaradi .
- 2) Alifboni yoddan ayting .

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

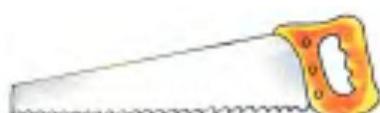
O'quvchilar darsdagi ishtirokiga ko'ra rag'batlant irilib, baholanadi hamda daftarlar tekshirish uchun yig'ib olinadi.

Uyga vazifa beriladi . .

62- mashq. So'zlarni o'qing. Ularni alifbo tartibida yozing.

Yo'lbars, timsoh, zarra, kurak, supurgi,
arra, kakku, qimmat.

Ko'rildi:

O'IBDO'

Sana _____

24-dars

Mavzu: Bo'g'in . Unli tovushlarning bo'g'in hosil qilishi.
--

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Tovush, harf, undosh, unli, bo'g'in.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta'rifi:Bo'g'in haqida tushuncha berish.

O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmi boshqotirma", "Eng vijdonli o'quvchi" o'yinlari.

Shakl:jamoa,guruhda ishslash,hamma o'zi uchun.
--

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.
--

Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.
--

Baholash: O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

- a)ta'limiylar maqsad: o'quvchilarga bo'g'in va bo'g'in hosil bo'lishi haqida umumiylar tushunchalar berish;
- b) tarbiyaviy maqsad: qushlarni sevish, ularning palaponlarini asrash, parvarishlash, ularga ozor bermaslik, qushlar bizning do'stimiz ekanligi haqida tushunchalar hosil qilish;
- d) rivojlantiruvchi maqsad: so'zlarni chiziqcha orqali bo'g'inga ajratib yozish, tahlil qilish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi: mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar: Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
1	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishslash	Bo'g'in	Ko'rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

I. Tashkiliy qism.

- o'quvchilarning darsga tayyorgarliklarini tekshirish;
- II. O'tgan mavzuni so'rash va baholash.

62-mashq. So'zlarning alifbo tartibida yozilishi tekshiriladi va eng chiroyli yozgan o'quvchilar ishlari namuna sifatida ko'rsatiladi.

Arra, kakku, kurak, qimmat, timsoh, zarra, yo'lbars

so'zlaridan qatnashdirib gaplar tuzish.

Bizning shiorimiz:

O'rgan – o'rgat shiori,
Boshlang'ichdir poydevori.
Sog' tanda – sog'lom aql,
Biz bunga doim kafil!

III. Yangi mavzu ustida ishslash.

1-multimedia ilova qilinadi. Bilarjon chiqib topishmoq aytadi:

Suvga yosya bo'ladi,
So'ng o'ljaga to'ladi. (To'r so'zi kelib chiqadi.) Bilarjon chiqib:

- Bolajonlar, ushbu katakka tartibsiz harflarni to‘g‘ri joylashtirsangiz, aytmoqchi bo‘lgan topishmoqning javobini topgan bo‘lasiz.
- Bilarjonning savollari:
- Bolajonlar, to‘rda nimani tutamiz? – baliq tutamiz. – Barakkala, do‘stlarim, baliq so‘zida nechta harf bor?
  - 5 ta.
- Baliq so‘zida nechta unli harf bor? – 2 ta: a, i.
- Baliq so‘zida nechta bo‘g‘in bor? – 2 ta bo‘g‘in bor. Bundan shunday qoida kelib chiqadi: So‘zda nechta unli harf bo‘lsa, shuncha bo‘g‘in hosil bo‘ladi. So‘zlar bo‘ginlarga bo‘linadi.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

63-mashq. 1-multimedia ilova tarkibida mashqda berilgan so‘zlar o‘qitiladi va qarsaklar yordamida bo‘g‘inlarga bo‘linadi, bo‘g‘inlar chiziqcha bilan ajratiladi. Namuna: oppoq – op-poq, so-vuq – so-vuq...

**Sovuq, chana, yaxmalak, qo‘lqop,
quyosh, musaffo, havo.**

64-mashq Doskaga rasm ilinadi. Hikoya mavzusi ustida to‘xtaladi. ajratilgan so‘zlar doskada bo‘ginga bo‘lib yoziladi:

I-ni-dan, tu-xum, bu-vi-si, Ha-san, bo-la, och-di.

Fonetik tahlil o‘tkazish.

Doskaga so‘z yoziladi. masalan: qaldirg‘och. o‘quvchilar qo‘liga tarqatma tarqatiladi.

*So‘z ----- Bo‘g‘in ----- unli harf ----- undosh
harf ----- o‘quvchilar doskada yozilgan so‘zni qo‘llaridagi kartochkaga yozib tahlil
qilishadi.*

So‘z – Qaldirg‘och.

Bo‘g‘in – 3 ta bo‘g‘in. unli harf – 3 ta – a, i, o. undosh harf – q, l, d, g‘, ch.

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

Vazifa tushuntirilib beriladi.Darsda qatnashgan o‘quvchilar baholanadi.

Ko‘rildi:

O’IBDO’

Sana _____

25-dars

Mavzu: Bo‘g‘in . Unli tovushlarning bo‘g‘in hosil qilishi.
--

| Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Tovush, harf, undosh, unli, bo‘g‘in. |
| Soatlar soni: 1 soat |
| Mavzuning qisqacha ta’rifi:Bo‘g‘in haqida tushuncha berish. |
| O‘quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi: |
| Metod:suhbat, tushuntirish,”Savol-javob” metodi,”Rasmlı boshqotirma”, “Eng vijdonli o‘quvchi” o‘yinlari. |
| Shakl:jamaoa,guruhda ishslash,hamma o‘zi uchun. |
| Jihoz:darslik,rangli ko‘rgazmalar,harakatli ko‘rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar. |

Nazorat: O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib, hisobga olib boriladi.

Baholash: O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

- a)ta'limiy maqsad: o'quvchilarga bo'g'in va bo'g'in hosil bo'lishi haqida umumiy tushuncha berish;
- b) tarbiyaviy maqsad: qushlarni sevish, ularning palaponlarini asrash, parvarishlash, ularga ozor bermaslik, qushlar bizning do'stimiz ekanligi haqida tushuncha hosil qilish;
- d) rivojlantiruvchi maqsad: so'zlarni chiziqcha orqali bo'g'inga ajratib yozish, tahlil qilish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi: mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar: Adabiyligi – nutqiy kompetensiya elementlari (tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

T/r	Dars bosqichlari	Bajariladigan ish mazmuni	Bajariladigan ish shakli	Ajratilgan vaqt
I	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishslash	Bo'g'in	Ko'rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

I. Tashkiliy qism.

–o'quvchilarning darsga tayyoragarliklarini tekshirish;

II. O'tgan mavzuni so'rash va baholash.

III. O'tilgan mavzuni mustahkamlash

65- mashq.

Senimi shoshmay tur !

Bo – ri qu yon ni tut may ,

Ne – ga pay – sal – ga so-lar?

Qi – ziq – san , tu – tib ye-sa,

Mult – film tu – gab qo – lar .

III. Yangi mavzu ustida ishslash.

So'zda nechta unli harf bo'lsa, shuncha bo'g'in hosil bo'ladi. so'zlar bo'ginlarga bo'linadi.

66- mashq.

I-multimedia ilova qilinadi. Bilarjon chiqib topishmoq aytadi:

Suvga yoysa bo'ladi,

So'ng o'ljaga to'ladi. (To'r so'zi kelib chiqadi.)

Bilarjon chiqib: – Bolajonlar, ushbu katakka tartibsiz harflarni to ‘g‘ri joylashtirsangiz, aytmoxchi bo ‘igan topishmoqning javobini topgan bo ‘lasiz. Bilarjonning savollari:

- *Bolajonlar, to ‘rda nimani tutamiz? – baliq tutamiz.*
- *Barakkala, do ‘stlarim, baliq so ‘zida nechta harf bor? – 5 ta.*
- *Baliq so ‘zida nechta unli harf bor? – 2 ta: a, i.*
- *Baliq so ‘zida nechta bo ‘g‘in bor? – 2 ta bo ‘g‘in bor.*

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

67- mashq.

Do‘lana

Do ‘- la – na tog’ o ‘simligi . Do ‘lana tog’li joylarda , sha – g’al – li qyaliklarda o ‘sa – di . Respublikamizda uning besh – ta turibor . Do ‘lananing me – va – si ju – da ko ‘p kasallik-larga davodir .

Fonetik tahlil o ‘tkazish. doskaga so ‘z yoziladi. masalan: qaldirg‘och. o ‘quvchilar qo ‘liga tarqatma tarqatiladi.

So ‘z ----- Bo ‘g‘in ----- unli harf ----- undosh harf -----

O ‘quvchilar doskada yozilgan so ‘zni qo ‘llaridagi kartochkaga yozib tahlil qilishadi.

So ‘z – Qaldirg‘och.

Bo ‘g‘in – 3 ta bo ‘g‘in.

Unli harf – 3 ta – a, i, o.

Undosh harf – q, l, d, g‘, ch.

Doskada to ‘g‘ri javob ko ‘rsatiladi va tekshiriladi.

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

O ‘quvchilar darsdagи ishtirokiga ko ‘ra rag‘batlant irilib, baholanadi hamda daftarlar tekshirish uchun yig‘ib olinadi. Uyda 68-mashqni bajarib kelish topshirig‘i beriladi.

68- mashq. O‘qing. Matn nima haqida ekan?

Xonqizi qo ‘ng‘izini ko ‘rganmisiz?

Xonqizi qo ‘ng‘izining rangi qizil, ustida yetti dona xoli bor. Bu rang umri ning oxirigacha o ‘zgarmaydi.

Matn Xonqizi haqda .

Xon – qi – zi , us – ti – da , yet – ti , um – ri – ning .

Ko‘rildi:

O‘IBDO‘

Sana _____ 26-dars

Mavzu: So ‘zлами bo ‘g‘inlab ko ‘chirish .

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Tovush, harf, undosh, unli, bo ‘g‘in.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta ‘rifi:Bo ‘g‘inga ajratib ko ‘chirishni o ‘rgatish.

O ‘quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,”Savol-javob” metodi,”Rasmli boshqotirma”, “Eng vijdonli o ‘quvchi” o ‘yinlari.

Shakl:jamaoa,guruhda ishslash,hamma o ‘zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko ‘rgazmalar,harakatli ko ‘rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat: O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib, hisobga olib boriladi.

Baholash: O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

- ta'limiylar maqsad: so'zлarni bo'g'inlab bir satrdan ikkinchi satrga ko'chirish malakasini shakllantirish, bo'g'in ko'chirish qoidalariga rioya qilish;
- tarbiyaviy maqsad: svetofordan foydalanish, yo'l harakati xavfsizligiga rioya qilish, kattalarni hurmat qilishga o'rgatish;
- rivojlantiruvchi maqsad: bo'g'in ko'chirish qoidalaridan yozma nutqda to'g'ri foydalana olish ko'nikmalarini rivojlantirish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi: mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar: Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zлarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
<i>I</i>	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	<i>3 daqiqa</i>
<i>2</i>	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	<i>10 daqiqa</i>
<i>3</i>	Yangi mavzu ustida ishslash	So'zлarni bo'g'inlab ko'chirish .	Ko'rgazmalilik.	<i>20 daqiqa</i>
<i>4</i>	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	<i>10 daqiqa</i>
<i>5</i>	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	<i>2 daqiqa</i>

I. Tashkiliy qism:

- salomlashish;
- davomatni aniqlash;
- navbatchi axborotini tinglash;
- sinf tozaligini, o'quvchilarning darsga tayyorgarligini nazorat qilish.

II.O'tilgan mavzuni mustahkamlash.

O'qituvchi o'tilgan mavzuni takrorlash maqsadida o'quvchilarga bo'g'inlar hosil qiluvchi rasmlarni tarqatadi. O'quvchilar bu rasmlar asosida so'zlar tuzib, bo'g'lnarga ajratib yozadi, unlilar tagiga chizadi va so'zлarni birin-ketin o'qib berishadi.

Masalan: *kapalak, futbol, hassa, paxta, ukki, kosa*. O'qituvchi o'quvchilarga bu so'zлarni bo'g'inlariga bo'lib o'z daftarlariga ko'chirib olishlarini aytadi.

68-mashq tekshiriladi. Xonqizi haqida ma'lumot olinadi, tabiatdagi foydali jihatlari haqida umumlashtiriladi. Fonetik tahlil o'tkazish. doskaga so'z yoziladi. o'quvchilar qo'liga tarqatma tarqatiladi.

Namuna:

So'z – Mashina. Bo'g'in – 3 ta bo'g'in. Unli harf – a, i. Undosh harf – m, sh, n.

O'quvchilar doskada yozilgan so'zni qo'llaridagi kartochkada tahlil qilishadi. Doskada to'g'ri javob ko'rsatiladi va o'quvchilarning yozganlari tekshiriladi.

III. Yangi mavzu ustida ishslash.

Multimedia 1-ilova ko 'rsatiladi. bilarjon chiqib, chorrahadan o 'tmoqchi bo 'ladi. Svetoforda qizil chiroq yonib turgan bo 'ladi. ichida o-ta, o-na, a'lo so 'zları yonib turibdi. tirkamali mashinalarda bo 'g'inli so 'zları yozilgan. Svetofor rasmı

 *ko 'rsatiladi.qizil rang taqiq belgisi – mumkin emas! bo 'g'inlab
ko 'chirish mumkin emas! masalan: O-ta , o-na, o-ta, a-ka so 'zlarıda
ikkita unli harf, lekin yolg 'iz
qoldirib ko 'chirish mumkin emas.*

*Sa '-va Sariq rang – ogohlantiruvchi belgi – o 'tish mumkin emas.
Ma 'no, sa 'va, da 'vo so 'zlarıdagı tutuq belgisi birinchi bo 'gında
qoladi, ikkinchi bo 'g'inga o 'tishi mumkin emas.*

*Ma-di-na yashil rang – o 'tish mumkin. barcha ikki, uch
bo 'g'inli so 'zlarni bo 'g'inga bo 'lib ko 'chirish mumkin, – deb
svetofor misolida tushuntiriladi.*

Multimedia ilova asosida so 'zlarni bo 'g'inlarga bo 'lish tushuntirilgch, darslikda berilgan qoida keltirib chiqariladi:

So 'zlar bir satrdan ikkinchi satrga bo 'g'inlab ko 'chiriladi.

69-mashq bajariladi. o 'quvchilar oldin so 'zlarni bo 'g'inga bo 'lib doskaga yozadilar, keyin savol beriladi:

– O 'ylang, so 'zlarning bir satrga sig 'may qolgan qismi ikkinchi satrga qanday ko 'chiriladi?

Bo 'g'inlarga bo 'lish

mu-qad-das

sar-kar-da

a-zim-jon

o-na-xon

Bo 'g'inlab ko 'chirish

muqad-das, mu-qaddas

sar-karda, sarkar-da

azim-jon

ona-xon

So 'zlarning bo 'g'inlarga bo 'linishini kuzating. Topshiriqni bajarish jarayonida bir-birlaridan yordam so 'rashlari mumkin. Mashq bajarib bo 'lingach, so 'zlarni o 'qib, ma 'nolarini tushuntiradilar. Yozayotganda o 'quvchilarining chirolyi yozuviga e 'tibor beriladi. O 'quvchilar har bir so 'zni daftarlariiga ko 'chirib boradilar. So 'zlar ishtirokida gaplar tuzadilar.

70-mashq doskada tushuntiriladi va bajariladi. Hi-lo-la, o-ta, sak-kiz, o '-quv-chi, ki-tob, u-shoq.

– so 'zlarni bo 'g'inlarga bo 'lish bilan bo 'g'inlab ko 'chirish orasidagi farq tushuntiriladi;

– o-ta, u-shoq kabi so 'zlar bo 'g'inlab ko 'chirilmaydi, Ya 'ni bo 'g'inda bitta unli harf bo 'lsa; – ketma-ket kelgan undoshlardan birinchi bo 'g'inda biri, ikkinchi bog 'inda ikkinchisi ajratiladi.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

71-mashqdagi so 'zlar bo 'g'inga bo 'lib o 'qitiladi. o 'quvchilar mashqdagi so 'zlarni ikki guruhga ajratadilar. buning uchun «Mumkin emas!» deb nomlangan qizil rangli katakchaga bir satrdan ikkinchi satrga bo 'linmaydigan so 'zlar yoziladi. «Mumkin!» deb yozilgan yashil rangdagi katakchaga bir satrdan ikkinchi satrga bo 'g'inga bo 'linadigan so 'zlar yoziladi. mashqdagi so 'zlar: Qorbobo, G 'ayrat, tennis, a 'lo, odob, eshik, o 'roq, o 'rtoq, odam, opa, ozoda, asal, e 'lon, uka.

Mumkin emas!

*a 'lo, odob, eshik, o 'roq, oda
opa, asal, e 'lon, uka*

Mumkin!

*qorbobo, G 'ayrat, tennis,
o 'rtoq, ozoda*

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

O 'quvchilar darsdagi ishtirokiga ko 'ra rag 'batlant irilib, baholanadi hamda daftarlardan tekshirish uchun yig 'ib olinadi. Mashq sharti tushuntiriladi .

Ko'rildi:

O'IBDO'

Sana _____ 27-dars

Mavzu: So 'zlarni bo 'g'inlab ko 'chirish .

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Tovush, harf, undosh, unli, bo 'g'in.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta 'rifi:Bo 'g'inga bo 'lishni o 'rgatish.

O 'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmi boshqotirma", "Eng vijdonli o 'quvchi" o 'yinlari.

Shakl:jamaa,guruhda ishslash,hamma o 'zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko 'rgazmalar,harakatli ko 'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat: O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib, hisobga olib boriladi.

Baholash: O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

- a) ta'limiylar maqsad: so'zlarni bo'g'in lab bir satrdan ikkinchi satrga ko'chirish malakasini shakllantirish, bo'g'in ko'chirish qoidalariga rivoq qilish;
- b) tarbiyaviy maqsad: svetofordan foydalanish, yo'l harakati xavfsizligiga rivoq qilish, kattalarni hurmat qilishga o'rgatish;
- d) rivojlantiruvchi maqsad: bo'g'in ko'chirish qoidalaridan yozma nutqda to'g'ri foydalana olish ko'nikmalarini rivojlantirish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi: mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar: Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari (tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rivoq qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
<i>I</i>	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	<i>3 daqiqa</i>
<i>2</i>	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	<i>10 daqiqa</i>
<i>3</i>	Yangi mavzu ustida ishslash	So'zlarni bo'g'inga bo'lish.	Ko'rgazmalilik.	<i>20 daqiqa</i>
<i>4</i>	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	<i>10 daqiqa</i>
<i>5</i>	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	<i>2 daqiqa</i>

I. Tashkiliy qism:

- navbatchi axboroti tinglanadi.

So'ng o'qituvchi quyidagi savollar bilan o'quvchilarga murojaat etadi:

- Bolalar, hozir o'lkamizda qaysi fasl hukm surmoqda?
- Bahor faslida tabiatda qanday o'zgarishlar ro'y beradi?
- Bahorda qanday bayramlarni nishonlaymiz?
- Qanday bolalarni sog'lom bola deymiz?
- Sog'lom va komil farzand bo'lsak vatanimizga qanday foydamiz tegadi?
- Bizning shiorimiz:

O'rgan – o'rgat shiori,
Boshlang'ichdir poydevori.
Sog' tanda – sog'lom aql,
Biz bunga doim kafil!

- bolalar, hozirgi darsimizning nomi nima ekan?
- Ona tilim – jon-u dilim,

Sening bilan biyron tilim.

72-mashq Matn o'qitiladi. Paxtadan ip yigiriladi, gazlama to'qiladi. O'zbekiston paxtasi ko'pgina xorijiy ellarga sotiladi.

Ajratilgan so'zlarni bo'g'in ko'chirish qoidasiga ko'ra yozib kelganlari tekshiriladi.

Gaz-la-ma, O'z-be-kis-ton, xo-ri-jiy, el-lar-ga.

III. Yangi mavzu ustida ishslash.

So'zlarni bo'g'inga bo'lismi satrdan ikkinchi satrga bo'lib o'tkazish, uning qoidalari haqida tushuncha berib o'tiladi.

Shu tovush va harflardan harf birikmasi , tutuq belgisidan tashqari undosh harflar haqida ma'lumot beriladi. Ularning bir-biridan farqi va ma'nolari tahlil qilinadi.

*Salomat – sa-lomat , sa-lo-mat, salo- mat;
borishdi – borish-di, bo-rish-di, bo-rishdi.*

73 – mashq So'zlardagi unli tovushlarning sonini aytинг.

**Asr, qasr, harf, sharf, mart, mard,
qadr, go'sht.**

Barcha so'zlardagi unlilar soni bittadan bo'lganligi sababli so'zlar bir satrdan ikkinchi satrga bo'linmasdan o'tkazilishi tushuntiriladi .

**So'zlarning yozilishini yodingizda
tuting.**

74- mashq. So'zlarni bo'g'inlarga bo'lib o'qing.

*IV. Yangi mavzuni mustahkamlashtirish
Jiblajibon*

75- mashq

**Kattani hurmat qil,
Kichikni izzat qil.**

Ajratilgan so'zlarni ko'chirish qoidasiga
ko'ra bo'g'inlarga bo'lib, maqolni yozing.

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

O'quvchilar darsdagi ishtirokiga ko'ra rag'batlant irilib, baholanadi hamda daftarlar tekshirish uchun yig'ib olinadi.

Uyga vazifa beriladi.

76- mashq. So'zlarni o'qing. Bo'- g'inlarga bo'ling.

Ra'no, ma'no, jur'at, sa'va, da'vo.

Ko'rildi:

O'IBDO'

Sana _____ 28-dars

Mavzu: So'zlarni bo'g'inlab ko'chirish .

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Tovush, harf, undosh, unli, bo'g'in.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta'rifi:Bo'g'inga bo'lishni va ko'chirishni o'rgatish.

O'quv jarayonini amalgalashish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmlı boshqotirma", "Eng vijdonli o'quvchi" o'yinlari.

Shakl:jamoa,guruhda ishslash,hamma o'zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat: O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib, hisobga olib boriladi.

Baholash: O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

a)ta'limiy maqsad: o'quvchilarga shaxs va narsalar, bo'g'inlab ko'chirish haqida umumiy tushuncha berish;

b) tarbiyaviy maqsad: tabiatni sevish, tabiatni asrash, o'simlik va gullarni parvarishlash, ularga ozor bermaslik, vatan bizning ona yurtimiz ekanligi haqida tushuncha hosil qilish;

d) rivojlantiruvchi maqsad: so'zlarni chiziqcha orqali bo'g'inga ajratib yozish, tahlil qilish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi: mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar: Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

T/r	Dars bosqichlari	Bajariladigan ish mazmuni	Bajariladigan ish shakli	Ajratilgan vaqt
1	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishslash	Bo'g'inlab ko'chirish .	Ko'rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

Darsning borishi:

I. Tashkiliy qism.

–o'quvchilarning darsga tayyorgarliklarini tekshirish;

II. O'tgan mavzuni so'rash va baholash.

O'quvchilar o'tgan darsdagi berilgan vazifa tekshiriladi, baholanadi hamda daftarlar tekshirish uchun yig'ib olinadi.

Uyga vazifa .

 76- mashq. So'zlarni o'qing. Bo'-g'inlarga bo'ling.

Ra'no, ma'no, jur'at, sa'va, da'vo.

Ra' - no , ma' - no , jur' - at , sa' - va , da' - vo .

III. Yangi mavzu ustida ishslash.

Bo'g'inlab ko'chirish o'quvchilarga doskada yozib tushuntiriladi. Ularga kartochkalar beriladi va so'zlarni bo'g'inlab ko'chirish qoidasi asosida og'zaki so'raladi, tushuntirib yordam beriladi. Yaxmalak – yax –ma-lak, yaxma-lak , yax – malak; musaffo – mu-saf-fo , musaf-fo, mu – saffo; charxpalak – charx – pa – lak, charxpa-lak , charx-palak .

77- mashq. She'rni ko'chiring.

Nashvati

Meni derlar
Nashvati.
Sharbatlarning
Sharbati.

Mazzalarning
Mazzasi.
Lazzatlarning
Lazzati.

Erkin Vohidov

78-mashq

*Yurtim chiroyl ,
Yashnagan bahor.
Bog'larda gullar
Bizga intizor*

1. *Yurtim – Yur-tim (ikkita bo'g'in)*
- 2 . *Oltita tovush, oltita harf .*
3. *Undosh tovush : y, r , t , m (tortta)*
4. *Unli tovush : u , i (ikkita)*

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

79-mashq. Topishmoqning javo- bini to ping.

Yoniga kelsa bolasi, Ta'zim qilar onasi.

So'zlarni ko'chirish qoidasiga ko'ra bo'g'inlarga bo'lib, topishmoqni yozing. Yo-ni-ga kel-sa bo-la-si , Ta'-zim qi-lar ona-si . (Choynak va payola)

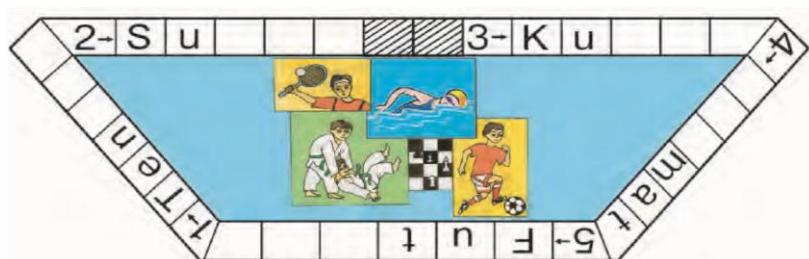
Savollarga og'zaki javob bering:

1. *So'zlar nimalarga bo'linadi?*
2. *Qaysi tovushlar bo'g'in hosil qiladi?*
3. *So'zlar bir satrdan ikkinchi satrgaqanday ko'chiriladi?*

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

Vazifa tushuntirilib beriladi.Darsda qatnashgan o'quvchilar baholanadi.

80-mashq. Rasm yordamida sport o'yinlariga oid so'zl arning bo'g'inlarini toping.

So'zlarni bo'g'inlarga bo'lib yozing.

Ko'rildi:

O'IBDO'

Sana _____ 29-dars

Mavzu: Nazorat ishi. Test .

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Tovush, harf, undosh, unli, bo'g'in.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta'rifi:Bo'g'inga bo'lishni va ko'chirishni o'rgatish.

O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,test.

Shakl:hamma o'zi uchun. tarqatma testlar.

Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash:O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

a)ta'limiyl maqsad: o'quvchilarga shaxs va narsalar , bo'g'inlab ko'chirish haqidagi bilimlarini

tekshirish;

b) tarbiyaviy maqsad: tabiatni sevish, tabiatni asrash, o'simlik va gullarni parvarishlash,

ularga ozor bermaslik, vatan bizning ona yurtimiz ekanligi haqida tushuncha hosil qilish;

d) rivojlantiruvchi maqsad: so'zlarni chiziqcha orqali bo'g'inga ajratib yozish, tahlil qilish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

T/r	Dars bosqichlari	Bajariladigan ish mazmuni	Bajariladigan ish shakli	Ajratilgan vaqt
1	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishslash	Bo'g'inlab ko'chirish .	Ko'rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

Darsning borishi:

I.Tashkiliy qism.

–o'quvchilarning darsga tayyorgarliklarini tekshirish;

II. O'tgan mavzuni so'rash va baholash.

O'quvchilar o'tgan darsdagi berilgan vazifa tekshiriladi, baholanadi hamda daftarlar tekshirish uchun yig'ib olinadi.

Uyga vazifa .

80-mashq. Rasm yordamida sport o'yinlariga oid so'zl arning bo'g'inlarini toping.

So'zlarni bo'g'inlarga bo'lib yozing.

III. Yangi mavzu ustida ishslash.

1.Alifboda nechta harf bor?

A. 29 ta

B. 30 ta

D. 28 ta

2. Tovushlarni nima qilamiz?

A. o'qiyamiz,eshitamiz.

B. talaffuz qilamiz va eshitamiz.

D. yozamiz

3. O'zbek tilida nechta unli harf bor?
 A. 23 ta
 B. 26 ta
 D. 6 ta
4. Harf birikmasi qatnashgan so'zlarni toping. bo'lgan so'zlar berilgan?
 A. ruchka,shaftoli
 B. anjir ,kitob.
 D. bulbul, hakka
5. Chumchuq so'zida nechta unli harf bor?
 A. 2.
 B. 4
 D. 6
6. So'zlar nimalarga bo'linadi?
 A. bo'g'lnlarga
 B. harflarga
 D. tovushlarga
7. Kim? so'rog'iga javob bo'ladigan so'zlarni ayting.
- A. daftar,ruchka
 B. o'quvchi,o'qituvchi
 D. shahar,qishloq.
8. Qaysi qatorda nima qildi? so'rog'iga javob
- A. katta,ko'za
 B.o'qidi,so'zladi
 D. sariq, yashil
9. Bo'g'inga to'g'ri bo'lingan qatorni toping.
 A. qal-dirg'-och
 B. qal-dir-g'och
 D. qaldi-rg'och
10. Tutuq belgili so'zlarni ko'rsating.
 A. Shoira
 B. G'ayrat
 D. San'at

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

Savollarga og'zaki javob bering:

1. So'zlar nimalarga bo'linadi?
2. Qaysi tovushlar bo'g'in hosil qiladi?
3. So'zlar bir satrdan ikkinchi satrgaqanday ko'chiriladi?

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

Vazifa tushuntirilib beriladi.Darsda qatnashgan o'quvchilar baholanadi.

Ko'rildi:

O'IBDO'

Sana _____ 30-dars

Mavzu: So'zning ma'nosi.
Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Tovush, harf, undosh, unli, bo'g'in, so'z.
Soatlar soni: 1 soat
Mavzuning qisqacha ta'rifi:So'zning ma'nosini tushuntirish.
O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi: Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmlı boshqotırma", "Eng vijdonlı o'quvchi" o'yinlari.
Shakl:jamaoa,guruhda ishslash,hamma o'zi uchun.
Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.
Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.
Baholash:O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e'lon qilinadi.
Darsning maqsadi
Maqsadlar: a) ta'limiylar maqsad: o'quvchilarga so'zning ma'nosi haqida bilim berish, erkin, mustaqil

ishlashga o'rgatish;

b) tarbiyaviy maqsad: o'quvchilarda ona tabiatga bo'lgan mehr-muhabbat tuyg'ularini tarbiyalash, uni asrab-avaylashga o'rgatish;

d) rivojlantiruvchi maqsad: mantiqiy fikrlash, tasavvur qilish ko'nikmala- rini shakllantirish va chiroyli yozuv malakalarini rivojlantirish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi: mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar: Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
<i>1</i>	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	<i>3 daqiqa</i>
<i>2</i>	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	<i>10 daqiqa</i>
<i>3</i>	Yangi mavzu ustida ishslash	So'zning ma'nosi	Ko'rgazmalilik.	<i>20 daqiqa</i>
<i>4</i>	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	<i>10 daqiqa</i>
<i>5</i>	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	<i>2 daqiqa</i>

I. Tashkiliy qism:

- salomlashish;
- davomatni aniqlash;
- navbatchi axborotini tinglash;
- sinf tozaligini, o'quvchilarning darsga tayyorgarligini nazorat qilish.

II.O'tilgan mavzuni mustahkamlash.

O'tilgan mavzular yuzasida savol-javob o'tkaziladi. Buning uchun «bilar- jonni kim yengadi?» ko'rgazmasidan foydalaniladi. O'quvchilar o'qituvchi to- monidan oldindan yozib, ko'rgazma cho'ntaklariga solib qo'yilgan savollarga javob beradilar. O'zлari istagan savolni olib javob beradilar, to'g'ri javob bergen o'quvchi rag'bat kartochkasi bilan rag'batlantirilib boriladi.

Ko'rgazmadagi savollar:

1. So'zlar nimalarga bo'linadi?
2. Qaysi tovushlar bo'g'in hosil qiladi?
3. So'zlar birinchi satrdan ikkinchi satrga qanday ko'chiriladi?
4. «Qaldirg'och» so'zi nechta bo'g'inli so'z?
5. Alifboda nechta unli tovush bor?
6. Alifboda nechta undosh tovush bor?

III. Yangi mavzu ustida ishslash.

Yangi mavzu 81-mashq asosida tushuntiriladi. 1-multimedia ilova. tabiat manzarasi tasvirlangan rasmda ketma-ket osmonda uchayotga qushlar, chopib ketayotgan ot, suvda suzayotgan baliq va kitob o'qiyotgan qizchaning rasmlar ko'rsatiladi. Rasmdagi shaxs va narsalarga kim?, nima?, nima qiladi? so'roqlari berilib, ularning nomlari va ular qanday harakatni bajarishlari aniqlanadi.

Savollar 1. bu nima? (qush) qush rasmi ekranda kattalashtirilib, uchib ketayotgan holati ko'rsatiladi. 2. qush nima qiladi? (Uchadi). Shunda qush rasmining pastki qismida «qush

uchadi» yozuvi paydo bo 'ladi. 3. Bu nima? (ot) ot rasmi ekranda kattalashtirilib yugurib ketayotgan xolati ko 'rsatiladi. 4. Ot nima qiladi? (yuguradi). Shunda ot rasmining pastki qismida «ot yuguradi» yozuvi paydo bo 'ladi. 5. Bu nima? (baliq) baliq rasmi ekranda kattalashtirilib, suzib ketayotgan holati ko 'rsatiladi. 6. Baliq nima qiladi? (Suzadi) Shunda baliq rasmining pastki qismida «baliq suzadi» yozuvi paydo bo 'ladi. 7. Bu kim? (o 'quvchi) o 'quvchi rasmi ekranda kattalashtirilib, kitob o 'qiyotgan holati ko 'rsatiladi. 8. O 'quvchi nima qilyapti? (o 'qiyapti). Shunda o 'quvchi rasmining pastki qismida «o 'quvchi o 'qiyapti» yozuvi paydo bo 'ladi. 9. Nima? so 'rog 'iga nechta so 'z javob bo 'ldi? (3 ta: qush, ot, baliq) 10. Kim? so 'rog 'iga nechta so 'z javob bo 'ldi? (1 ta: o 'quvchi)

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

82-mashq asosida o 'tilgan mavzu mustahkamlanadi.

1. Qanday gul? (sariq gul)

2. Qanday olma? (qizil olma)

3. Nechta nok? (ikkita nok)

83-mashq. O 'quvchilar avval kim?, so 'ng nima?, nima qildi?, qanday?, nechta? so 'rog 'iga javob bo 'lgan raqamni aniqlaydilar va so 'zlarni guruhlab yozadilar.

Qizil, ko 'za, o 'n, soch, Gulsara, kului, kat ta, yetti, bod om, ochildi, shirin, besh, uxladi, ishchi, Durdona.

So 'zlarni so 'roqlar yordamida guruhlab yozing.

Kim?	Nima?	Nima qildi?	Qanday?	Necha?

Gulsara   ko 'za, soch   kului, ochildi , uxladi   qizil, katta, shirin   o 'n, yetti, besh
Durdona   bodom

V. Darsni yakunlash va uygaga vazifa berish .

O 'quvchilar darsdagagi ishtirokiga ko 'ra rag 'batlant irilib, baholanadi hamda daftalar tekshirish uchun yig 'ib olinadi. Mashq sharti tushuntiriladi .

84-mashq. So 'zlarga so 'roq bering. Ularning qanday ma 'no bildirayotganini aytинг.

Muyassar, baland, shifokor, aqli, oy, o 'qidi, so 'zladi.

So 'zlarni so 'roqlar asosida gur uhlab yozing.

Kim?	Nima?	Qanday?	Nima qildi?

Ko'rildi:

O'IBDO'

Sana _____

31-dars

Mavzu: So 'z ma 'nosi. 85-86- mashqlar .

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Tovush, harf, undosh, unli, bo 'g'in, so 'z.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta 'rifi:Kim? Nima qildi? So 'rog 'iga javob bo 'lgan so 'zlarni o 'rgatish.

O 'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmlı boshqotirma", "Eng vijdonli o 'quvchi" o 'yinlari.

Shakl:jamaa,guruhsda ishslash,hamma o 'zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko 'rgazmalar,harakatlari ko 'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O 'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash:O 'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e 'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

a) ta 'limiy maqsad: o 'quvchilarning so 'z ma 'nosi, kim?, kimlar? so 'roqlariga javob bo 'lgan

so‘zlar haqidagi bilim, ko‘nikma va malakalarini mus- tahkamlash;
 b) tarbiyaviy maqsad: o‘quvchilarning kasbga bo‘lgan qiziqishini, mehnat qilishga bo‘lgan ishtiyoqini oshirish, tabiatni sevishga, hasharotlar va qushlar- ning foydali jihatlarini anglashga o‘rgatish;
 d) rivojlantiruvchi maqsad: o‘quvchilarni ijodiy fikrlash va ishslashga o‘rgatish, og‘zaki va yozma nutqini rivojlantirish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko’rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar: Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og‘zaki bayon qilish, o‘qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she’r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to‘g’ri o‘qiy oladi, o‘zbek tilida nutq tovushlarini to‘g’ri qo’llay oladi, bo‘g’in ko‘chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so‘zlarni og‘zaki nutqda qo’llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
1	Tashkiliy qism	O‘quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O‘tilgan mavzuni takrorlash	O‘tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishslash	Kim? Nima qildi? so‘rog’iga javob bo‘lgan so‘zlar	Ko‘rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o‘quvchilarni rag’batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

I. Tashkilliy qism:

– navbatchi axboroti tinglanadi.

O‘quvchilarga kartochkalar tarqatiladi, unda kim?, nima?, qanday?, nima qildi? so‘roqlariga javob bo‘lgan so‘zlar rasmi bilan ko’rsatilgan bo‘ladi. kimga qanday rasm tushsa, shu guruhgaga borib o‘tiradi. (masalan: olma nima? so‘rog’iga javob bo‘ladi, o‘quvchi mevalar guruhgiga borib o‘tiradi. kimlar? so‘rog’iga javob bo‘lgan rasm olgan o‘quvchi sportchilar guruhgiga borib o‘tiradi).

O‘quvchilardan uyga berilgan 84-mashq so‘raladi. 84-mashq. So‘zlarga so‘roq bering.

Ularning qanday ma’no bildirayotganini aytинг.

Muyassar, baland, shifokor, aqli, oy, o‘qidi, so‘zladi.

 So‘zlarni so‘roqlar asosida gur uhlab yozing.

Kim?	Nima?	Qanday?	Nima qildi?
Muyassar, shifokor	oy	Baland, aqli	o‘qidi, so‘zladi

III. Yangi mavzu ustida ishslash.

Yangi mavzu 85-mashq asosida tushuntiriladi.

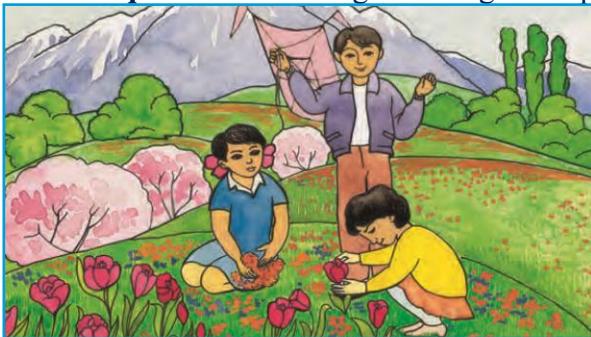
85-mashq. Juft holda berilgan so‘zl ar ning ma’nosini izohlang.

Kul — ko‘l, qol — qo‘l, qo‘y — to‘y, bil — bol.

 So‘zlarni so‘roqlar asosida guruhlab yozing. So‘z ma’nosini o‘zgartira-yotgan tovushni aytинг.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

86-mashq. Rasmni kuzating. Bolalarga ism qo‘ying.

Savollarga rasm asosida javob bering:

1. Qaysi fasl boshlandi?
2. Kimlar sayrga chiqди?
3. Bolalar qilda nima qildilar?

 Javobingizni yozing.

86-mashqni guruh a’zolaridan biri doskaga yozadi. kim?, nima qildi? so‘roqlariga javob bo‘lgan so‘zlarning tagiga chiziladi, doskada husnixat tarzida yozdiriladi.

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

Uyga vazifa beriladi.

87-mashq tushuntiriladi. So‘roqlar o‘rniga mos so‘zlarni qo‘yib yozish kerakligi
aytiladi. **87-mashq.** So‘zlarni o‘qing.

Muallim, kutubxonachi, quruvchilar, mehmonlar, shoir, qo‘shnilar.

 Avval kim?, keyin kimlar? so‘r oq lariga javob bo‘lgan so‘zlarni yozing.

Ko’rildi:

O’IBDO’

Sana _____

32-dars

Mavzu: So’z ma’nosи. 88-89- mashqlar .

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Tovush, harf, undosh, unli, bo’g’in, so’z.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta’rifi:Kim? Nima qildi? So’rog’iga javob bo‘lgan so‘zlarni o’rgatish.

O’quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,”Savol-javob” metodi,”Rasmlı boshqotırma”, “Eng vijdonli o’quvchi” o’yinlari.

Shakl:jamaa,guruhda ishslash,hamma o’zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko’rgazmalar,harakatlari ko’rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O’quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash:O’quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e’lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

a) ta’limiy maqsad: o’quvchilarning so’z ma’nosи, kim?, kimlar? so‘roqlariga javob bo‘lgan

so‘zlar haqidagi bilim, ko‘nikma va malakalarini mus- tahkamlash;
 b) tarbiyaviy maqsad: o‘quvchilarning kasbga bo‘lgan qiziqishini, mehnat qilishga bo‘lgan ishtiyoqini oshirish, tabiatni sevishga, hasharotlar va qushlar- ning foydali jihatlarini anglashga o‘rgatish;
 d) rivojlantiruvchi maqsad: o‘quvchilarni ijodiy fikrlash va ishslashga o‘rgatish, og‘zaki va yozma nutqini rivojlantirish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko‘rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar: Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og‘zaki bayon qilish, o‘qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she’r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to‘g’ri o‘qiy oladi, o‘zbek tilida nutq tovushlarini to‘g’ri qo’llay oladi, bo‘g’in ko‘chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so‘zlarni og‘zaki nutqda qo’llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
<i>1</i>	Tashkiliy qism	O‘quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	<i>3 daqiqa</i>
<i>2</i>	O‘tilgan mavzuni takrorlash	O‘tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	<i>10 daqiqa</i>
<i>3</i>	Yangi mavzu ustida ishslash	Kim? Nima qildi? so‘rog’iga javob bo‘lgan so‘zlar	Ko‘rgazmalilik.	<i>20 daqiqa</i>
<i>4</i>	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	<i>10 daqiqa</i>
<i>5</i>	Darsni yakunlash va o‘quvchilarni rag’batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	<i>2 daqiqa</i>

I. Tashkilliy qism:

– navbatchi axboroti tinglanadi.

O‘quvchilarga kartochkalar tarqatiladi, unda kim?, nima?, qanday?, nima qildi? so‘roqlariga javob bo‘lgan so‘zlar rasmi bilan ko‘rsatilgan bo‘ladi. kimga qanday rasm tushsa, shu guruhgaga borib o‘tiradi. (masalan: olma nima? so‘rog’iga javob bo‘ladi, o‘quvchi mevalar guruhgiga borib o‘tiradi. kimlar? so‘rog’iga javob bo‘lgan rasm olgan o‘quvchi sportchilar guruhgiga borib o‘tiradi).

O‘quvchilardan uyga berilgan 87-mashq so‘raladi. Monitorda rasm ko‘rsatiladi.

«Videotopishmoq texnologiyasi»dan foydalangan holda so‘raladi. O‘quvchilarga muallim, kutubxonachi, quruvchilar, mehmonlar, shoir, qo‘snilar rasmi aks etgan tasviriy rasmlar yoki videolavha namoyish etiladi. o‘qituvchi tomonidan berilgan savollarga javob berish bilan muhokama o‘tkaziladi:

—Kim? — Muallim, kutubxonachi, shoir.

—Kimlar? — Quruvchilar, mehmonlar, qo‘snilar.

III. Yangi mavzu ustida ishslash.

Yangi mavzu 88-mashq asosida «Mozaika» usulida tushuntiriladi. O‘quvchilar kitoblarini yopishadi. O‘qituvchi tomonidan konvertga solingen so‘zlar qirqimlari tarqatiladi. Vaqt belgilanadi. Har bir guruhi konvertdagisi so‘zlardan gap hosil qiladi. Vaqt tugagach, o‘qituvchi guruhi sardorlariga taqdimot uchun navbat beradi.

Masalan: 1-guruhi uchun --- keldi, dala, boshladi, ishlarini, Bahor, Dehqon.

2-guruhi: Chiqdi, gullar, Quyosh, qip-qizil, ochildi, bo‘lib.

3-guruhi: Chaqmoq, yog‘di, kuchli, chaqdi, yomg‘ir.

O'qituvchi muhokamadan so'ng qaysi guruh vazifani belgilangan vaqt ichida tez va to'g'ri bajargan bo'lsa, o'sha guruh g'olib ekanligini aytadi.
88-mashqni guruh a'zolaridan biri doskaga yozadi. kim?, nima qildi? so'roqlariga javob bo'lgan so'zlarning tagiga chiziladi, doskada husnixat tarzida yozdiriladi.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

89- mashq. So'roqlar o'rniga mos so'zlarni qo'yib, gaplarni ko'chiring.

**(Nima?) tindi. Chumoli (nima qildi?).
(Qanday?) qushlar navosi boshlandi.**

89-mashq sharti o'qiladi. doskada har bir guruh a'zosi so'roqlar o'rniga mos so'zlarni qo'yib, foydalanish uchun so'zlardan foydalangan holda gaplarni ko'chiradi. tuzgan gaplaridagi har bir so'z nimani bildirayotganligini izohlaydi.

1-guruh: (nima?) tindi. – Yomg'ir tindi. Izoh: nima? – yomg'ir. nima qildi? – tindi.

2-guruh: Chumoli (nima qildi?) – Chumoli o'rnatadi. Izoh: nima? – chumoli. nima qildi? – o'rnatadi.

3-guruh (Qanday?) qushlar navosi boshlandi. – Sayroqi qushlar navosi boshlandi.

Izoh: Qanday? – sayroqi. nimalar? – qushlar.

Nima qildi? – boshlandi. To'g'ri va xatosiz bajargan guruh a'zosi rag'batlantiriladi.

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

Uyga vazifa beriladi.

90-mashq tushuntiriladi. So'roqlar o'rniga mos so'zlarni qo'yib yozish kerakligi aytildi.

Quyosh (nima qildi?). – Quyosh chiqdi.

(Kim?) bog'ga bordi. – Bog'bon bog'ga bordi.

U bog'da (qanday?) daraxt o'tqazdi.

– U bog'da mevali daraxt o'tqazdi.

Ko'rildi:

O'IBDO'

Sana _____ -

33-dars

Mavzu: Shaxs va narsaning nomini bildirgan so'zlar .

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Tovush, harf, so'z, shaxs, narsa.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta'rifi: Shaxs va narsaning nomini bildirgan so'zlarni o'rgatish.

O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmlı boshqotırma", "Eng vijdonlı o'quvchi" o'yinlari.

Shakl:jamaa,guruhda ishslash,hamma o'zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash:O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

a)ta'limiy maqsad: o'quvchilarda kim?, nima? so'roqlari yordamida shaxs va narsani bildirgan so'zlarni aniqlash, so'zlarni o'z o'rniда qo'llay bilish, erkin, mustaqil ishslashga o'rgatish, mashqlar bajarish;

b) tarbiyaviy maqsad: o‘quvchilarning ona-Vatanga bo‘lgan mehr-muhab- bat tuyg‘ularini tarbiyalash;

d) rivojlantiruvchi maqsad: mantiqiy fikrlash, tasavvur qilish ko‘nikma- larini shakllantirish va chiroyli yozuv malakalarini rivojlantirish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko’rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar: Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og’zaki bayon qilish, o’qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she’r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to‘g’ri o’qiy oladi, o’zbek tilida nutq tovushlarini to‘g’ri qo’llay oladi, bo‘g’in ko’chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so’zlarni og’zaki nutqda qo’llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
<i>I</i>	Tashkiliy qism	O’quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	<i>3 daqiqa</i>
2	O’tilgan mavzuni takrorlash	O’tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	<i>10 daqiqa</i>
3	Yangi mavzu ustida ishslash	Shaxs va narsaning nomini bildirgan so’zlar	Ko’rgazmalilik.	<i>20 daqiqa</i>
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	<i>10 daqiqa</i>
5	Darsni yakunlash va o’quvchilarni rag’batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	<i>2 daqiqa</i>

I.Tashkiliy qism.

–o‘quvchilarning darsga tayyorgarliklarini tekshirish;

II. O’tgan mavzuni so‘rash va baholash.

O‘quvchilar o’tgan darsdagi berilgan vazifa tekshiriladi, baholanadi 90-mashq.

O‘qituvchi mashqdagi gaplarni savol tariqasida o‘qyidi. O‘quvchilar bir so‘z bilan javob beradilar.

- Quyosh nima qildi? – Chiqdi.
- Kim bog‘ga bordi? – Bog‘bon.
- U bog‘ga danday daraxt o‘tqazdi?
- Mevali.
- Qolgan o‘quvchilar daftarlaridan kuzatib tekshiradilar..

III. Yangi mavzu ustida ishslash.

Multimadia ilova asosida yangi mavzu tushuntiriladi.

91-mashqdagi she’r o‘qib eshittiriladi;

*Ulug‘ Temur bobomiz
Sevgan, sig‘ingan Vatan!
Bobur Mirzo doimo
Qo‘msab sog‘ingan Vatan.*

*Rauf Tolib o'quvchilarga quyidagi savollar bilan mirojaat etilib, she'r matni ustida ish-lanadi:
– She'r sizlarga yoqdimi?*

- *She'r nima haqida ekan?*
- *Vatanimizni kim sevgan, sig 'ingan ekan?*
- *Vatanimizni kim doim sog 'inib yashagan ekan?*
- *Qo'msab so'ziga ma'nodosh so'z toping. (o'qituvchi she'rning oxirgi misrasida qo'msab, sog 'ingan so'zlarining ketma-ket kelishi ma'no kuchaytirish uchun xizmat qilishini ta'kidlaydi.) multimedia ilovada kim? so'rog'iqa javob bo'lgan so'zlarni she'r matnidan aniqlaganlarida amir temur hamda bobur mirzo rasmi ekranda paydo bo'ladi. O'qituvchi ulug'siymlar haqida qisqacha suhbat uyuştiradi.*

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

92-mashq. multimedia ilova namoyish etiladi. o'quvchilar quyidagi top- shiriqlarni bajaradilar: – Bolajonlar, rasmlarga so'roq bering.

–rasmlarni guruhlab, tegishli o'rnlarga joylashtiring. O'quvchilar ekrandagi qush uyasiga qushlarni, guldonga gullarni, savatchaga sabzavotlarni joylashtirib chiqadilar. o'qituvchi o'quvchilarga quyidagi savollarni berib, mashqni xulosalaydi: –bu rasmlar qanday so'roqlarga javob bo'ldi? –rasmlar qanday guruhlarga ajratildi?

Sabzi , piyoz , kartoshka ---- sabzavotlar   Turna , qaldirg'och , laylak ----- qushlar.
Binafsha , chuchmoma , lolaqizg'aldoq – gullar.

V. Darsni yakunlash va uyg'a vazifa berish .

Uyda 93-mashqni bajarib kelish aytildi. multimedia ilova asosi- da tushuntiriladi. mashqdagi kasb egalariga tegishli bo'lgan jihozlarni o'quvchilar o'z o'rniga qo'yishlari va ularga so'roq berishlari kerak. namuna: bog'bonning tok qaychisi va gulini qo'liga joylashtirib, qaysi kasb egasi ekanligini aniqlaydilar hamda shaxsga so'roq beradilar. Shu tarzda qolgan kasb egalari ham aniqlanadi.

Ko'rildi:

O'IBDO'

Sana _____ -

34-dars

Mavzu: Shaxs va narsaning nomini bildirgan so'zlar .

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Tovush, harf, so'z, shaxs, narsa.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta'rifi: Shaxs va narsaning nomini bildirgan so'zlarni o'rgatish.

O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmli boshqotirma", "Eng vijdonli o'quvchi" o'yinlari.

Shakl:jamoa,guruhda ishslash,hamma o'zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash:O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

a)ta'limiylar maqsad: o'quvchilarda kim?, nima? so'roqlari yordamida shaxs va narsani bildirgan so'zlarni aniqlash, so'zlarni o'z o'rnida qo'llay bilish, erkin, mustaqil ishslashga o'rgatish,

mashqlar bajarish;

b) tarbiyaviy maqsad: o‘quvchilarning ona-Vatanga bo‘lgan mehr-muhab- bat tuyg‘ularini tarbiyalash;

d) rivojlantiruvchi maqsad: mantiqiy fikrlash, tasavvur qilish ko‘nikma- larini shakllantirish va chiroyli yozuv malakalarini rivojlantirish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi: mavzu doirasida ko’rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar: Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og’zaki bayon qilish, o’qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she’r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to’g’ri o’qiy oladi, o’zbek tilida nutq tovushlarini to’g’ri qo’llay oladi, bo’g’in ko’chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so’zlarni og’zaki nutqda qo’llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
1	Tashkiliy qism	O‘quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O‘tilgan mavzuni takrorlash	O‘tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishslash	Shaxs va narsaning nomini bildirgan so’zlar	Ko’rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o‘quvchilarni rag’batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

I. Tashkiliy qism.

– o‘quvchilarning darsga tayyorgarliklarini tekshirish;

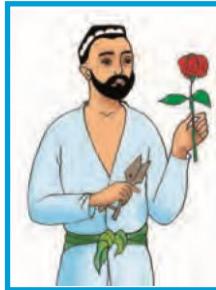
II. O‘tgan mavzuni so‘rash va baholash.

O‘quvchilar o‘tgan darsdagi berilgan vazifa tekshiriladi, baholanadi 93-mashq.

Rasmdagi shaxslarning kasbini ayting va yozing.

Ularga so‘roq bering. O‘quvchilar tuzgan gaplari o’qitkizdiriladi.

- Oshpaz nimalar tayyorlaydi? – Shirin taomlar.
- Kim bog‘ga bordi? – Bog‘bon.
- Duradgor qanday ish qiladi? – Uylar quradi.
- Shifokorning vazifasi nima ? - Odamlarni davolaydi.

III. Yangi mavzu ustida ishslash.

Multimadia ilova asosida yangi mavzu tushuntiriladi.

94-mashqdagi matn o'qib eshittiriladi;

Nima? va nimalar?, kim? va kimlar? so'roqlariga javob bo'lgan so'zl ar ni topib yozing.

Qumri xola doshqozonda sumalak pishirdi. Odil, Nargiza Qumri xolaga yordamlashdi.

Qumri xola bolalarga ertaklar va qo'shiqlar aytib berdi. Bolalar ko'p narsalarni bilib olishdi.

Shaxslarni bildirgan so'zlar kimlar?, narsalarni bildirgan so'zlar nimalar? so'roqlariga javob bo'ladi.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

95-mashq multimedia ilova namoyish etiladi. o'quvchilar quyidagi top- shiriqlarni bajaradilar: –Bolajonlar, rasmlarga so'roq bering.

O'qing. Avval kim?, so'ng nima?, nimalar? so'roqlariga javob bo'lgan so'zlarni ko'chiring.

Bobomiz Amir Temur bog'lar yaratgan. Bog'larning ichiga saroy, hovuz, favvoralar qurdirgan. U yerlarga mevali daraxtlar, gullar ektirgan.

Bog'da tovus va ohular sayr qilib yurgan.

Xurshid Davrondan

V. Darsni yakunlash va uygva vazifa berish .

Uyda 96-mashqni bajarib kelish aytildi. multimedia ilova asosi- da tushuntiriladi. So'zlarni so'roqlariga ko'ra guruhab ko'chi- ring.

Hovli, o'yinchoqlar, Halima, dar axt, mehmon, gilam, zinapoya, ay von, ustunlar, mezbonlar, Mukambar, chavandoz, tennis, o'quvchilar.

 Qaysi so'zlarning yozilishini bilib oldingiz?

Ko'rildi:

O'IBDO'

Sana _____ -

35-dars

Mavzu: Kishilarning ismi va familiyasining bosh harf bilan yozilishi (97-98 mashqlar) .

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Tovush, bosh harf, so'z, shaxs, narsa, ism, familiya Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta'rifi: o'quvchilarga kishilarning ismi va familiyasida bosh harflar bilan yozilishini o'rgatish.

O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmli boshqotirma", "Eng vijdonli o'quvchi" o'yinlari.

Shakl:jamaoa,guruhsda ishslash,hamma o'zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash:O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

a)ta'limiy maqsad: o'quvchilarga kishilarning ismi va familiyasida bosh harflar bilan yozilishini

o'rgatish, mashqlar bajarish;
 b)tarbiyaviy maqsad: o'quvchilarning ona-Vatanga bo'lgan mehr-muhab- bat tuyg'ularini tarbiyalash;
 d) rivojlantiruvchi maqsad: mantiqiy fikrlash, tasavvur qilish ko'nikma- larini shakllantirish va chiroyli yozuv malakalarini rivojlantirish.
 Tayanch kompetensiyalar:
 Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.
 Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
<i>1</i>	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	<i>3 daqiqa</i>
<i>2</i>	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	<i>10 daqiqa</i>
<i>3</i>	Yangi mavzu ustida ishslash	Kishilarning ismi va familiyasida bosh harflar	Ko'rgazmalilik.	<i>20 daqiqa</i>
<i>4</i>	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	<i>10 daqiqa</i>
<i>5</i>	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	<i>2 daqiqa</i>

I.Tashkiliy qism.

–o'quvchilarning darsga tayyorgarliklarini tekshirish;

II. O'tgan mavzuni so'rash va baholash.

O'quvchilar o'tgan darsdagi berilgan vazifa tekshiriladi, baholanadi

96-mashq.

So'zлarni so'roqlariga ko'ra guruhab ko'chi- ring.

Hovli, o'yinchoqlar, Halima, dar axt, mehmon, gilam, zinapoya, ayvon, ustunlar, mezbonlar, Mukambar, chavandoz, tennis, o'quvchilar.

Qaysi so'zлarning yozilishini bilib oldingiz?

III. Yangi mavzu bayoni.

Multimadia ilova asosida yangi mavzu tushuntiriladi.

So'zлarning yozilishini taq qoslang. So'zlar nima uchun

kichik va bosh harf bilan yozilgan?

bobo	Nurmat	Husanov
buvi ota ona	Sharofat	Majidova
aka	Hikmat	Ne'matov
singil	Xosiyat	Nurmatova
	Ne'mat	Hikmatov
	Dilafro'z	Yo'ldosheva

 Oila a'zolaringizning ismi va fami- liya sini yozing.

Kishilarning ismi va familiyasi bosh harf bilan yoziladi.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

98-mashq. Ismlarga familiya qo'shib, matnni o'qing. Mazmunini hikoya qiling.

Opa-singillar

Nilufar, Xurshida va Xolida _____ opa-sing illar. Ularning onasi Saodat _____ mohir chevar. Qizlar ham onalaridan bichish-tikishni o'rganishgan.

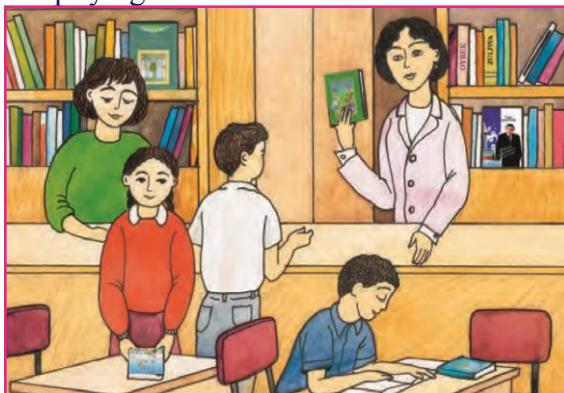
Ismlarning imlosini yodda tuting.

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

Uyda 99-mashqni bajarib kelish aytildi. Rasm asosida tushuntiriladi. mashqdagi kasb egasiga tegishli bo'lgan matn tuziladi.

Rasmni kuzating.

Bo la larg a ism qo'ying.

Savollarga javob yozing:

1. Kim kutubxonaga bordi?
2. Kutubxonada kimlar bor edi?
3. Kim Ma'murga kitob berdi?

Yozgan gaplaringizdagi shaxs va nar sa nomini bildirgan so'zlarning tagiga chi zing.

Ko'rildi:

O'IBDO'

Sana _____ -

36-dars

Mavzu: Kishilarning ismi va familiyasining bosh harf bilan yozilishi (100-101 mashqlar) .

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Tovush, bosh harf, so'z, shaxs, narsa, ism, familiya Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta'rifi: kishilarning ismi va familiyasida bosh harflar bilan yozilishini o'rgatish.

O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmlı boshqotirma", "Eng vijdonli o'quvchi" o'yinlari.

Shakl:jamaa,guruhda ishslash,hamma o'zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash:O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

a)ta'limiy maqsad: o'quvchilarga kishilarning ismi va familiyasida bosh harflar bilan yozilishini o'rgatish, mashqlar bajarish;

b) tarbiyaviy maqsad: o‘quvchilarning ona-Vatanga bo‘lgan mehr-muhab- bat tuyg‘ularini tarbiyalash;

d) rivojlantiruvchi maqsad: mantiqiy fikrlash, tasavvur qilish ko‘nikma- larini shakllantirish va chiroyli yozuv malakalarini rivojlantirish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishlash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko’rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar: Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og’zaki bayon qilish, o’qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she’r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to’g’ri o’qiy oladi, o’zbek tilida nutq tovushlarini to’g’ri qo’llay oladi, bo’g’in ko’chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so’zlarni og’zaki nutqda qo’llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
<i>I</i>	Tashkiliy qism	O’quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	<i>3 daqiqa</i>
2	O’tilgan mavzuni takrorlash	O’tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	<i>10 daqiqa</i>
3	Yangi mavzu ustida ishslash	Kishilarning ismi va familiyasida bosh harflar	Ko’rgazmalilik.	<i>20 daqiqa</i>
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	<i>10 daqiqa</i>
5	Darsni yakunlash va o’quvchilarni rag’batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	<i>2 daqiqa</i>

I.Tashkiliy qism.

–o‘quvchilarning darsga tayyorgarliklarini tekshirish;

II. O’tgan mavzuni so‘rash va baholash.

O‘quvchilar o’tgan darsdagi berilgan vazifa tekshiriladi, baholanadi

Uyda 99-mashqni bajarib kelganliklari aytildi. Rasm asosida tushuntiriladi. mashqdagi kasb egasiga tegishli bo‘lgan matn tuziladi va tuzilgan matnlar o’quvchilardan galma gal o’qitkizdiriladi.

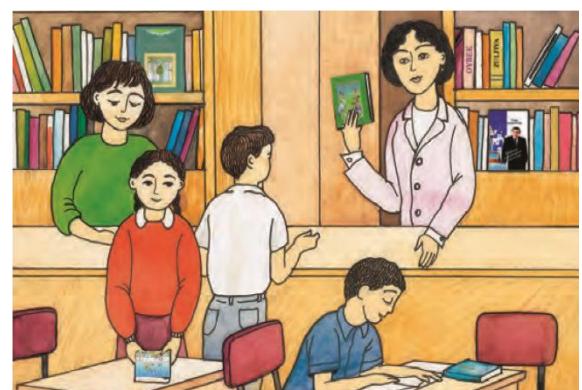
Savollarga javob yozing:

1. Kim kutubxonaga bordi?
2. Kutubxonada kimlar bor edi?
3. Kim Ma’murga kitob berdi?

O’quvchilardan savollarga javob so’raladi..

III. Yangi mavzu bayoni.

100-mashq. O‘qituvchi va o’quvchilarga ism va familiya qo‘ying.

Savollarga javob yozing:

1. Kim o‘quvchilarni o‘qityapti?
2. Kimlar o‘qituvchining gapini ting la yapti?

Yozgan gaplaringizdagi ism va familiyani bil dir gan so‘zlarning tagiga chizing.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

101-mashq. Ifodali o‘qing. She’r kimlar ha qi da ekanini ayting.

Isib ketyapman

Davron dedi Omonga:

- Ketyapmiz qay tomonga?
- Janubga, — dedi Omon.
- Sen buni bilding qandoq? — Axir, yo‘l yurgan sari Isib ketyapman, o‘rtoq!

Rauf Tolib

 She’rdagi bolalar ismini ko‘chi ring. Ular qanday harf bilan yozilgan?

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

Uyda 102-mashqni bajarib kelish aytildi. O‘quvchilarni zexnli bo‘lishlariga yordam beradi.

102-mashq. O‘qing. Tez aytishni o‘rga ning.

1. G‘ulom sholg‘om sho‘rvani ichib sog‘ lom bo‘ldi.

2. To‘lqin topishmoqni to‘g‘ri topdi.

Ko‘chiring. Bolalar ismini bildirgan so‘zl arning tagiga bitta to‘g‘ri chi ziq chizing. Ularga so‘roq bering.

Ko’rildi:

O’IBDO’

Sana _____-

37-dars

Mavzu: Nazorat ishi .

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Tovush, bosh harf, so‘z, shaxs, narsa, ism, familiya
Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta’rifi: so‘z bo‘limida o’rganilganlarni mustaxkamlash.

O‘quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,”Savol-javob” metodi,”Rasmi boshqotirma”, “Eng vijdonli o‘quvchi” o‘yinlari.

Shakl:jamoa,guruhda ishslash,hamma o’zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko’rgazmalar,harakatli ko’rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat: O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib, hisobga olib boriladi.

Baholash: O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

a)ta'limiy maqsad: So'z ma'nosi, shaxs va narsalarning nomini sildirgan so'zlar, kishilarning

ismi va familiyasida bosh harflar bilan yozilishini o'rganganliklarini mustaxkamlash;

b) tarbiyaviy maqsad: o'quvchilarning ona-Vatanga bo'lgan mehr-muhab-bat tuyg'ularini tarbiyalash;

d) rivojlantiruvchi maqsad: mantiqiy fikrlash, tasavvur qilish ko'nikma-larini shakllantirish va chiroqli yozuv malakalarini rivojlantirish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishlash kompetensiya elementi: mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar: Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
<i>I</i>	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	<i>3 daqiqa</i>
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	<i>10 daqiqa</i>
3	Yangi mavzu ustida ishslash	Kishilarning ismi va familiyasida bosh harflar	Ko'rgazmalilik.	<i>20 daqiqa</i>
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	<i>10 daqiqa</i>
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	<i>2 daqiqa</i>

I.Tashkiliy qism.

–o'quvchilarning darsga tayyorgarliklarini tekshirish;

II. O'tgan mavzuni so'rash va baholash.

O'quvchilar o'tgan darsdagi berilgan vazifa tekshiriladi, baholanadi

III. Yangi mavzu bayoni.

Test o'quvchilarga o'qib beriladi.

1	Yer tagida oltin qoziq. Topishmoqning javobi nima ? a) sabzi b) turp c) lavlagi	A
2	Nima bo`g`inlarga bo`linadi ? a) so`zlar b) gaplar c) harflar	A
3	So`zlar qanday ma`nolarni bildiradi ? a) harakat, belgi, sanoq, harf, b) tovush, shaxs, narsa, harakat,	D

	d) shaxs, narsa, harakat, belgi, sanoq	
4	O`quvchi nima qiladi ? a) yuguradi, uchadi b) suzadi, chopadi d) o`qiydi, dars tayyorlaydi	D
5	Olma, anor, bodom so`zlariga qanday so`rog`lar beriladi ? a) Qayer ? b) Nima ? d) Kim ?	B
6	Qanday so`zlar kim? so`rog`iga javob bo`ladi ? a) shaxsni bildirgan so`zlar b) narsani bildirgan so`zlar d) belgini bildirgan so`zlar	A
7	Qanday so`zlar nima ? so`rog`iga javob bo`ladi ? a)shaxsni bildirgan so`zlar b)narsani bildirgan so`zlar d) belgini bildirgan so`zlar	B
8	Kim ? so`rog`iga javob bo`lgan so`zlar qatorini belgilang . a) shifokor, bog`bon b) kapalak, chigirtka d) parta, daftar	A
9	Kasblarga oid so`zlar qatorini aniqlang. a) shahar, daryo, mahalla b) shifokor, bog`bon, tikuvchi d) gullar, bemorlar, ovqat	B
10	Kishilarning ismi va familiyasi qanday harf bilan yoziladi ? a) bosh harf bilan b) kichik harf bilan d) bosma harf bilan	A

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

O'quvchilar bilimini mustaxlash maqsadida uyga vazifa qilib "Mening oilam" mavzusida 2-3ta gapdan iborat matn tuzib kelish.

Ko'rildi:

O'IBDO'

Sana _____-

38-dars

Mavzu: Joylarga atab qo'yiladigan nomlarning bosh harf bilan yozilishi (103-104 mashqlar) .
Mavzuga oid tayanch tushunchalar:joy nomlari, bosh harf.
Soatlar soni: 1 soat
Mavzuning qisqacha ta'rifi: joylarga atab bosh harflar bilan yozilishini o'rgatish.
O'quv jarayonini amalgalash oshirish texnologiyasi: Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmli boshqotirma", "Eng vijdonli o'quvchi" o'yinlari. Shakl:jamoa,guruuhda ishlash,hamma o'zi uchun. Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat: O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib, hisobga olib boriladi.

Baholash: O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

- a)ta'limiy maqsad: o'quvchilarga joylarga atab qo'yadiqan nomlarning bosh harflar bilan yozilishini o'rgatish, mashqlar bajarish;
- b) tarbiyaviy maqsad: o'quvchilarning ona-Vatanga bo'lgan mehr-muhab- bat tuyg'ularini tarbiyalash;
- d) rivojlantiruvchi maqsad: mantiqiy fikrlash, tasavvur qilish ko'nikmalarini shakllantirish va chiroqli yozuv malakalarini rivojlantirish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishlash kompetensiya elementi: mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar: Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari (tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
<i>I</i>	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	<i>3 daqiqa</i>
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	<i>10 daqiqa</i>
3	Yangi mavzu ustida ishslash	Joylarga atab qo'yiladigan nomlarda bosh harflar	Ko'rgazmalilik.	<i>20 daqiqa</i>
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	<i>10 daqiqa</i>
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	<i>2 daqiqa</i>

I.Tashkiliy qism.

– o'quvchilarning darsga tayyorgarliklarini tekshirish;

II. O'tgan mavzuni so'rash va baholash.

O'quvchilar o'tgan darsdagi berilgan vazifa tekshiriladi, baholanadi

Uyda bajarib kelish uchun berilgan **102-mashq** parta oralab yurib bajaril- gani tekshirib olinadi va yozuv daftarlari almashtiriladi.

Kishi nomlaridan «Zanjir» ta'limiy o'yini o'tkaziladi. Bu o'yin orqali o'quvchilarning lug'at boyligi oshiriladi.

O'yin sharti: aytilgan so'zning so'nggi harfi qaysi tovush bo'lsa, shu harf bilan boshlanadigan so'z topish va o'zları uchun belgilangan varaqqa yozish. O'yin kichik guruhlarda o'tkaziladi. Guruhlar o'zlariga shahar nomlaridan nom qo'yadilar.

N a m u n a :

1- guruhi «Buxoro» guruhi:

Salima (A), Asal (L), Lobar (R)...

2- guruhi «Samarqand» guruhi:

Asadbek (K), Karima (A), Adolat (T)...

3- guruhi «Farg'onha» guruhi:

Murod (D), Diyora (A), Aziz (Z).

Husnixat daqiqasi: So'zlar husnixat asosida yoziladi. Yakkasroy, Chilonzor, Uchtepa, Yunusobod, Mirobod.

III. Yangi mavzu bayoni.

III. Yangi mavzu bayoni. O'quvchilarga 103-mashq multimedya asosida tushuntiriladi.

103-mashq. Rasmni kuzating. Unda qaysi shahar tasvirlanganini ayting.

Toshkent — O'zbekistonning poytaxti. Toshkentning yerosti shaharchasi metro deyiladi. Metroning **Chilonzor**, **O'zbe kiston**, **Yunusobod** yo'naliishlari da po yezdlar qatnaydi.

Toshkentda **Fransiya**, **Germaniya**, **Rossiya**, **Koreya**, **Yaponiya** kabi ko'plab xorijiy davlatlar ning elchi xonalari joylashgan.

Matnni o'qib eshittirilgandan so'ng matnga oquvchilar diqqati qaratiladi. Undagi joy nomlari aniqlanadi va ularni bosh harf bilan yozilganligiga e'tibor qaratiladi. Quyidagi savollar bilan oquvchilar bilimi tekshiriladi.

1. Joy nomlari qanday harf bilan yozilgan?

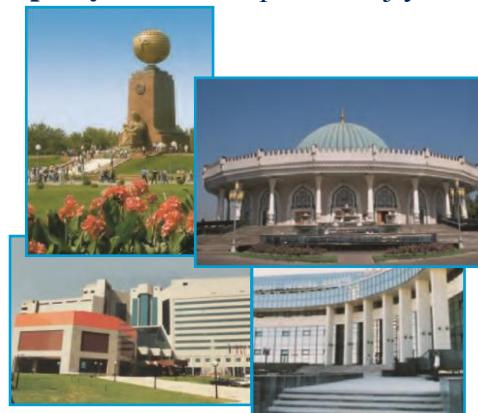
(*Bosh harf bilan yozilgan.*)

2. Nima uchun?

(*Chunki joy nomlari ana shu joyga atab qo'yilgan.*)

O'quvchilar javoblari tinglanib, o'qituvchi fikri bilan xulosa qilinadi va qoi- da chiqariladi:

Joy nomlari bosh harf bilan yoziladi.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

104-mashq. O'qing. So'roqlar yordamida joy nomlari va kishi ismlarini aniqlang.

Ko'hna Urganch Xorazm davlatining poytaxti edi. Uni Chingizzon qo'shinlari vayron etdi. Jaloliddin Manguberdi Vatan ozodligi uchun kurashdi.

Ko'chiring. Joy nomlari va kishi ism larin ing tagiga chizing.

Matndan nimalarni bilib oldingiz?

Siz vayron etdi deganda nimani tushunasiz?

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

Uyda 105-mashqni bajarib kelish aytildi.

105-mashq. O'qing. Matnda kim ning yoshligi bayon qilingan?

Mening bolalik yillarim Farg'ona vodiysining Yaypan, Buvayda, Yulg'unzor, Oqqa'rg'on degan qishloqlarida o'tgan. O'tmish hayotimdan esimda qolganlarini «O'tmishdan ertaklar» asarimda yozdim.

Abdulla Qahhordan

Ko'chiring. Joy nomlarini qanday harf bilan yozdingiz? Joy nomlarining tagiga chizing. Ularga so'roq bering.

Ko'rildi:

O'IBDO'

Sana _____ -

39-dars

Mavzu: Joylarga atab qo'yiladigan nomlarning bosh harf bilan yozilishi (106-107 mashqlar) .

Mavzuga oid tayanch tushunchalar: joy nomlari, bosh harf.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta'rifi: joylarga atab bosh harflar bilan yozilishini o'rgatish.

O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish, "Savol-javob" metodi, "Rasmiy boshqotirma", "Eng vijdonli o'quvchi" o'yinlari.

Shakl:jamaa,guruhda ishslash,hamma o'zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash: O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

a) ta'limiylar maqsad: shaharlar, ko'cha, qishloq va daryolarga qo'yilgan nom-lar haqidagi tasavvurni shakllantirish, shu nomlarning bosh harf bilan yozilishi haqidagi ko'nikmalarini o'stirish;

b) tarbiyaviy maqsad: o'quvchilarni vatanparvarlik va ajdodlarimiz bilan faxrlanish ruhida tarbiyalash;

d) rivojlantiruvchi maqsad: joy nomlarining bosh harf bilan yozilishi haqidagi bilimlarini mustahkamlash, yurtimizdagi shahar, ko'cha nomlarini bildirgan so'zlar bilan lug'atini boyitish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishlash kompetensiya elementi: mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar: Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodalni to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

T/r	Dars bosqichlari	Bajariladigan ish mazmuni	Bajariladigan ish shakli	Ajratilgan vaqt
1	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishslash	Joylarga atab qo'yiladigan nomlarda bosh harflar	Ko'rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

I.Tashkiliy qism.

–o'quvchilarning darsga tayyorgarliklarini tekshirish;

II. O'tgan mavzuni so'rash va baholash.

O'quvchilar o'tgan darsdagi berilgan vazifa tekshiriladi, baholanadi

105-mashq. O'qing. Matnda kimning yoshligi bayon qilingan?

Mening bolalik yillarim Farg'ona vodiysining Yaypan, Buvayda, Yulg'unzor, Oqqo'rg'on degan qishloqlarida o'tgan. O'tmishtayotimdan esimda qolganlarini «O'tmishtdan ertaklar» asarimda yozdim.

Abdulla Qahhordan

O'quvchilarning xusnixat bilan yozganliklari tekshiriladi. Joy nomlarini qanday harf bilan yozdingiz? Joy nomlariga so'roq beriladi va javoblarni aniqlaydilar.

III. Yangi mavzu bayoni. O'quvchilarga 106-mashq multimedya asosida tushuntiriladi.

106-mashq. Matnni o'qing. Joy nomlarini ko'chir ing.

Qarshi

Qarshi — qadimiy va navqiron shahar. Qarshi shahridan temiryo‘l o‘tadi. Temiryo‘l Qarshini Toshkent, Farg‘ona, Samar qand, Buxoro, Termiz shaharlari bilan bog‘laydi.

 Joy nomlarining imlosini tushuntiring. Ularga so‘roq bering. Ketmaket kelgan undoshlarning tagiga chizing.

 Navqiron so‘zining ma’nosini bila sizmi?

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

107-mashq. O‘zingiz bilgan shahar, qish loq, ko‘cha nomlarini yo zing.

Namuna:

Shaharlar: Toshkent, ___, ___, ___, ... Qishloqlar: Yakkatol, ___, ___, ___, ...

Ko‘chalar: Qatortol, ___, ___, ___, ...

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

Uyda 108-mashqni bajarib kelish aytildi.

108-mashq. Ko‘chiring. Joy nomlarining tagiga chizing.

Buxoro

Buxoro — qadimiy va navqiron shahar. Sha harda Labihovuz, Ko‘kal- dosh ka bi yodgorliklar bor. Sayoh at chilar Shoh rud arig‘i bo‘yi da sayr qiladilar.

B. Saidomonovdan

Ko‘rildi:

O’IBDO’

Sana _____-

40-dars

Mavzu: Hayvonlarga atab qo‘yiladigan nomlarning bosh harf bilan yozilishi (109-110 mashqlar)

.

Mavzuga oid tayanch tushunchalar: joy nomlari, bosh harf.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta’rifi: hayvonlarga atab bosh harflar bilan yozilishini o’rgatish.

O’quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish, ”Savol-javob” metodi, ”Rasmlı boshqotırma”, ”Eng vijdonlı o’quvchi” o’yinlari.

Shakl:jamoa,guruhda ishslash,hamma o’zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko’rgazmalar,harakatli ko’rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat: O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib, hisobga olib boriladi.

Baholash: O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

a) **ta'limiylar maqsad:** hayvonoy olami haqidagi tasavvurni shakllantirish, shu nomlarning bosh harf bilan yozilishi haqidagi ko'nikmalarni o'stirish;

b) **tarbiyaviy maqsad:** o'quvchilarni vatanparvarlik va ajdodlarimiz bilan faxrlanish ruhida tarbiyalash;

d) **rivojlantiruvchi maqsad:** joy nomlarining bosh harf bilan yozilishi haqidagi bilimlarini mustahkamlash, yurtimizdagagi shahar, ko'cha nomlarini bildirgan so'zlar bilan lug'atini boyitish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishlash kompetensiya elementi: mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar: Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari (tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodalni to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

T/r	Dars bosqichlari	Bajariladigan ish mazmuni	Bajariladigan ish shakli	Ajratilgan vaqt
1	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishslash	hayvonlarga atab qo'yiladigan nomlarda bosh harflar	Ko'rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

I. Tashkiliy qism.

– o'quvchilarning darsga tayyorgarliklarini tekshirish;

II. O'tgan mavzuni so'rash va baholash.

108-mashq. Ko'chiring. Joy nomlarining tagiga chizing.

Buxoro

Buxoro — qadimiy va navqiron shahar. Sha harda Labihovuz, Ko'kal- dosh ka bi yodgorliklar bor. Sayoh at chilar Shoh rud arig'i bo'ydi da sayr qiladilar.

O'quvchilarning xusnixat bilan yozganliklari tekshiriladi. Joy nomlarini qanday harf bilan yozdingiz? Joy nomlariga so'roq beriladi va javoblarni aniqlaydilar.

III. Yangi mavzu bayoni. O'quvchilarga 109-mashq multimedya asosida tushuntiriladi.

109-mashq. Har bir hayvon nomini unga atab qo'yilgan nom bilan yozing.

mushukOlapar, Qoplon
itBoychibor otQashqa,

Govmish sigirPopuk, Momiq

Yozganlaringizni tekshiring. Hayvon nomlari nima uchun bosh harf bilan yozilgan?

Hayvonlarga atab qo‘yilgan nomlar bosh harf bilan yoziladi.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

110-mashq. Birinchi ustunga hayv on nomlarini, ikkinchi ustunga ular ga atab qo‘yilgan nomlarni yozing.

Ikkinchi ustundagi so‘zlarni nima uchun bosh harf bilan yozdingiz?

V. Darsni yakunlash va uygaga vazifa berish .

Uyda 111-mashqni bajarib kelish aytildi.

111-mashq. Berilgan so‘zlardan bir-bir iga mosini tanlab gaplar tu zing va yozing. Gaplarni bosh harf bilan boshlang.

Olapar vovullaydi
Mosh miyovlaydi
Boychibor kishnaydi

Hayvonlarga atab qo‘yilgan nomlarning ta giga chizing.

Ko’rildi:

O’IBDO’

Sana _____ -

41-dars

Mavzu: Hayvonlarga atab qo‘yiladigan nomlarning bosh harf bilan yozilishi (112-113-mashqlar) .

Mavzuga oid tayanch tushunchalar: joy nomlari, bosh harf.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta’rifi: hayvonlarga atab bosh harflar bilan yozilishini o’rgatish.

O’quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,”Savol-javob” metodi,”Rasmlı boshqotırma”, “Eng vijdonlı o’quvchi” o’yinlari.

Shakl:jamaa,guruhda ishslash,hamma o’zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko‘rgazmalar,harakatli ko‘rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O’quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash: O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

a) ta'limiy maqsad: hayvonoy olami haqidagi tasavvurni shakllantirish, shu nomlarning bosh harf bilan yozilishi haqidagi ko'nikmalarni o'stirish;

b) tarbiyaviy maqsad: o'quvchilarni vatanparvarlik va ajdodlarimiz bilan faxrlanish ruhida tarbiyalash;

d) rivojlantiruvchi maqsad: joy nomlarining bosh harf bilan yozilishi haqidagi bilimlarini mustahkamlash, yurtimizdagi shahar, ko'cha nomlarini bildirgan so'zlar bilan lug'atini boyitish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi: mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar: Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

T/r	Dars bosqichlari	Bajariladigan ish mazmuni	Bajariladigan ish shakli	Ajratilgan vaqt
1	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishslash	hayvonlarga atab qo'yiladigan nomlarda bosh harflar	Ko'rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

I.Tashkiliy qism.

–o'quvchilarning darsga tayyorgarliklarini tekshirish;

II. O'tgan mavzuni so'rash va baholash.

111-mashq. Berilgan so'zlardan bir-bir iga mosini tanlab gaplar tu zing va yozing. Gaplarni bosh harf bilan boshlang.

Olapar vovullaydi

Mosh miyovlaydi

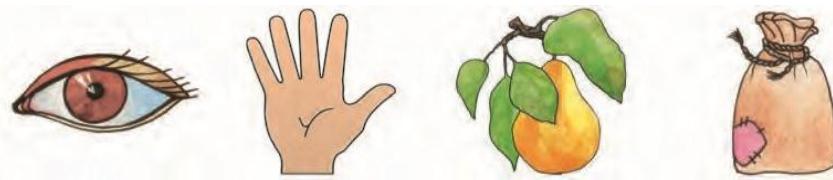
Boychibor kishnaydi

Hayvonlarga atab qo'yilgan nomlarning ta giga chizing.

O'quvchilarning xusnixat bilan yozganliklari tekshiriladi. Hayvonlarning nomlarini qanday harf bilan yozdingiz? Hayvon nomlariga so'roq beriladi va javoblarni aniqlaydilar.

III. Yangi mavzu bayoni. O'quvchilarga 109-mashq multimedya asosida tushuntiriladi.

112-mashq. Rasmdagi narsalar ning nomini aytинг va yozing.

 Bu so‘zlar qaysi so‘roqqa javob bo‘ladi?

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

113-mashq. Ko‘chiring. Kishilar ning is mini va joy nomlarini guruhlab yozing.

Ko‘hna Turon farzandlari

Men Shiroqman,
Vatan uchun jon fido qilgan.

Men — To‘maris,
Vatan uchun dilbandidan kechgan.

Men — Najmiddin Kubro, Xorazm elini og‘ir paytda Tashlab ketmagan.

 Dilbandi so‘zining ma’nosini bila sizmi?

Savollarga og‘zaki javob bering:

1. So‘zlar nimalarga nom bo‘ladi?
2. Kishilarning ismi va familiyasi qaysi so‘roqqa javob bo‘ladi?
3. **Nima?** so‘rog‘i qaysi so‘zlarga beril adi?
4. Hayvonlarga atab qo‘yilgan nomlar qan day harf bilan yoziladi?

V. Darsni yakunlash va uygaga vazifa berish .

Uyda 114-mashqni bajarib kelish aytildi.

114-mashq. Chiziqlar o‘rniga joy nomlarini qo‘yib, gaplarni ko‘chir ing.

Men Farg‘onada yashayman. O‘rtog‘im Mustaqillik ko‘chasida yashaydi. Bizning Yangi hayot nomli mahallamiz juda obod.

Sana _____ 42- dars

MAVZU: SHAXS VA NARSANING HARAKATINI BILDIRGAN SO‘ZLAR

Darsning maqsadi:

- a) **ta‘limiy maqsad:** shaxs va narsaning harakatini bildirgan so‘zlarni *nima qildi?*, *nima qilyapti?*, *nima qilmoqchi?* so‘roqlari yordamida aniqlash yuzasidan o‘quvchilarda bilim, ko‘nikma hosil qilish;
- b) **tarbiyaviy maqsad:** o‘quvchilarning kasb-hunarga bo‘lgan qiziqishlarini oshirish, partada to‘g‘ri o‘tirish qoidasini uqtirish;
- d) **rivojlantiruvchi maqsad:** o‘quvchilar nutqini harakatni bildiruvchi so‘zlar bilan boyitish, ulardan to‘g‘ri foydalanish ko‘nikmasini shakllantirish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.**Dars turi:** yangi bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantiruvchi dars.

Dars uslubi: ko'rgazmali, suhbat, analiz, kichik guruhlarda ishslash.

Dars jahozi: tarqatma materiallar, testlar, rasmi plakatlar.

Darsning borishi:

I. Tashkiliy qism:

- salomlashish;
- navbatchining axboroti;
- sinf tozaligini nazorat qilish;
- o'quvchilarning darsga tayyorgarligini nazorat qilish.

II. O'tilgan mavzuni so'rab baholash.

O'quvchilar bilan «Issiq kartoshka» ta'limiyo o'yini o'tkaziladi. Buning uchun o'qituvchi so'z aytadi va qo'lidagi koptokni bir o'quvchiga otadi. Har bir qatorga alohida vazifali savol beriladi.

- 1- **qatorga** kishilarning ismi, familiyasi;
- 2- **qatorga** joy nomlari;
- 3- **qatorga** hayvon nomlari.

Har bir qatorda alohida vazifa asosida so'z o'yini tashkil etiladi.

Koptokni ilib olgan o'quvchi shu mavzuga oid so'z aytib, u ham boshqa o'quvchiga koptokni otadi. O'yinning sharti bo'yicha so'zlar takrorlanmasligi va ushlab turilmasligi kerak. Kimda-kim shunday xatolikka yo'l qo'ysa, o'yindan chiqqan hisoblanadi.

N a m u n a :

1-qator:

- Nasiba Asadovna.
- Hamid Botirov.
- Nigora Abdug'ani qizi...

2- qator:

- Andijon.
- Yunusobod tumani.
- Beruniy metrosi.
- Shahriston ko'chasi...

Joy nomlari aytildi, faol o'quvchilar rag'batlanriladi.

3- qator:

- Olapar.
- Mosh.
- Ko'kyol...

114-mashq. Uyga vazifa o'quvchilarga og'zaki o'qitiladi. Chiziqchalar o'rniga qo'yilgan joy nomlari qanday so'roqlariga javob bo'lgani so'raladi. O'quvchilar o'zлari yashaydigan joy nomlarini qo'yib o'qiydilar.

Husnixat daqiqasi o'tkaziladi. So'zlar husnixat asosida yoziladi. *Yozda kiynadi, Qishda yechinadi. (Daraxt)*

III. Yangi mavzu bayoni:

Multimedia ilova **115-mashq** asosida tashkil qilinadi.

Monitorda o'qituvchi, o'quvchi, shifokor va kichkina qizcha rasmi namo- yish etiladi. Rasmlar o'rtasida *o'qitadi, o'qiydi, davolaydi, o'ynaydi* so'zlariga o'quvchilar so'roq beradilar. Kim nima qiladi? savoliga javob topishlari uchun harakatni bildirgan so'zni shu harakatni bajaradigan shaxs rasmining ostiga olib boradilar. O'quvchilar topshiriqni to'g'ri bajarsa, monitorda quyidagi gaplar hosil bo'ladi:

O'qituvchi o'qitadi.
O'quvchi o'qiydi.
Shifokor davolaydi.
Qizcha o'ynaydi.

Hosil bo'lgan gaplarni o'quvchilar daftarlariga yozadilar. Harakatni bildirgan so'zlar tagiga ikki to'g'ri chiziq chizish topshirig'i beriladi.

Mashq matni yuzasidan o'qituvchi quyidagicha suhbat uyshtiradi:

- Tuzgan gaplaringizda qaysi so'zlar *kim?* so'rog'iga javob bo'ldi?
- Shaxslarning harakatini bildirgan so'zlarni aytинг.
- O'qituvchi nima qiladi?
- *O'qitadi.*
- O'quvchi nima qiladi?
- *O'qiydi.*
- Shifokor nima qiladi?
- *Davolaydi.*
- Qizcha nima qiladi?
- *O'ynaydi.*
- Shaxs va narsaning harakatini bildirgan so'zlarga qanday so'roq beramiz? Suhbat asnosida darslikdagi qoida o'quvchilarning javobi asosida kelib chiqadi.

Shaxs va narsaning harakatini bildirgan so'zlar nima qildi?, nima qilyapti? yoki nima qiladi? so'roqlariga javob bo'ladi.

IV. Mustahkamlash.

Multimedia ilova 116-mashq asosida tashkil qilinadi. Mashqdagi rasm asosida ilova namoyish etiladi. Bolalarning har biri nima qilayotganini bir so'z bilan ifodalashlari uchun harakat bildirgan so'zlarni topishlari kerak. Buning uchun o'quvchilar katak katak atrofidagi tartibsiz harflarni shunday joylashtirishlari lozimki, natijada shaxsning harakatini bildirgan so'z hosil bo'lsin.

a	r	L	a	a						
A	r	r	a	l	a	y	a	p	t	i
	A	r	t	p			i			

Dam olish daqiqasi.

Rasm diqqat bilan kuzatiladi. Doskaga quyidagicha jadval ilinadi. Rasmga qarab nima qildi?, nima qilmoqchi?, nima qilyapti? so'roqlariga javob bo'lgan so'zlarni yozadilar. (*O'qituvchi shu*

mavzuga mos boshqa rasm asosida ham tashkil etishi mumkin.

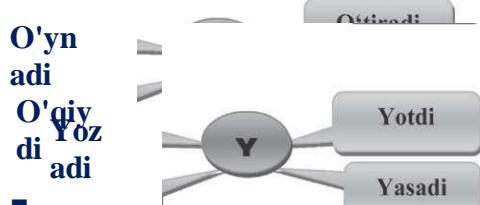

Namuna:

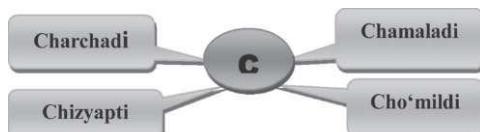
Nima qildi?	Nima qilmoqchi?	Nima qilyapti?
sakradi	Tepmoqchi	gaplashayapti
yugurdi	sakramoqchi	yuguryapti
uchdi	Uchmoqchi	uchyapti

O'quvchilar javoblari umumlashtiriladi va xulosa qilinadi.

«**Harfdan fe'l top**» ta'limiyl o'yini o'tkaziladi. O'yin shartiga ko'ra sinf kishilik guruhlarga bo'linadilar. O'qituvchi tominida avvaldan langan ko'rinishdagi tarqatmalar tarqatiladi.

**Yirt
di**

V. Darsga yakun yasash va baholash.

O'quvchilar darsda ishtirokiga ko'ra baholanadi.

VI. Uyga vazifa berish.

ШТ Multimedia ilovada **117-mashq** sharti o'qib beriladi. O'quvchilar *nima qildi?* *nima qilyapti?*, *nima qiladi?* so'roqlariga javob bo'lgan so'zlarni topib yozadi. Bu multimedia ilova asosida tashkil etiladi.

Tabiat manzarasi tasvirlangan. Unda uchta gul bo'lib, gullarning yaproqlari birikadigan markaz doirasiga *nima qildi?*, *nima qilyapti?*, *nima qiladi?* so'roqlari yozilgan bo'ladi. Atrofda esa bir nechta kapalaklar uchib yuradi. Kapalaklar qan- otiga quyidagi so'zlar yozilgan bo'ladi: *qochdi*, *qo'ndi*, *ishlaydi*, *uzyapti*, *chiqy- apti*, *kelyapti*, *qoladi*, *chiqdi*.

O'quvchilar so'zlarni o'qib, so'roqlarga mos keladigan kapalaklarning gulga qo'nishiga yordam beradilar.

dars**MAVZU: SHAXS VA NARSANING HARAKATINI BILDIRGAN SO'ZLAR****Darsning maqsadi:**

ta'limiy maqsad: shaxs va narsaning harakatini bildirgan so'zlarni *nima qildi?*, *nima qilyapti?*, *nima qilmoqchi?* so'roqlari yordamida aniqlash yuzasidan o'quvchilarda bilim, ko'nikma hosil qilish;

tarbiyaviy maqsad: o'quvchilarning kasb-hunarga bo'lgan qiziqishlarini oshirish, partada to'g'ri o'tirish qoidasini uqtirish;

d) rivojlantiruvchi maqsad: o'quvchilar nutqini harakatni bildiruvchi so'zlar bilan boyitish, ulardan to'g'ri foydalanish ko'nikmasini shakllantirish.

Tayanch kompetensiylar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiylar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.**Dars turi:** yangi bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantiruvchi dars.

Dars uslubi: ko'rgazmali, suhbat, analiz, kichik guruhlarda ishslash.

Dars jahozi: tarqatma materiallar, testlar, rasmiplakatlar.

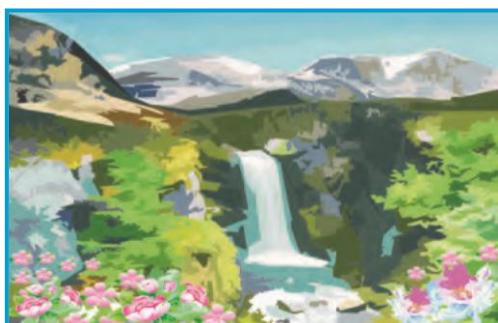
Darsning borishi:

II. Tashkiliy qism:

- salomlashish;
- navbatchining axboroti;
- sinf tozaligini nazorat qilish;
- o'quvchilarning darsga tayyorgarligini nazorat qilish.

II. O'tilgan mavzuni so'rab baholash.

- **117-mashq.** O'qing. Nima qildi?, nima qilyapti?, nima qiladi? so'roqlariga javob bo'lgan so'zlarni topib, guruhlab yozing.
- Olma, anor, qochdi, qizil, qo'ndi, ishlaydi, uzyapti, behi, chiqyapti, deraza, kelyapti, oladi, qoladi, chiqdi.

- Qaysi so'zlarning imlosini bilib oldingiz?

III. Yangi mavzusi ustida ishslash.

- 118-mashq.** She'rda qaysi fasl tasvirlangan?

Tog'da
nega Eridi qor?
3 — Ona tili, 1-sinf

Kuldi takror?

Chunki yana Keldi _____.

Nega loyqa Oqar anhor? Nega gullar

Chiziq o'rniga fasl nomini qo'ying. Harakatni bildirgan so'zlarni toping.

119-mashq. She'rni o'qing. So'roqlar yordamida harak atni bildirgan so'zlarni toping.

Zumrad, yashil yaproqlar
Shovullaydi bog'larda.
Soyasiga chorlaydi
Kun qizigan chog'larda.

Yaproqlar

Bizlar uchun chang yutib,
Tozalaydi havoni.
Ko'zimizga yashnatib
Ko'rsatadi dunyonni.

Qambar Ota

Yaproqlar, chorlaydi so‘zlarini qaysi so‘zlar bilan almashtirish mumkin?

Chang yutib deganda nimani tushunasiz?

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

120-mashq. Berilgan so‘zlardan foydalanib savollarga javob yozing. Hara katni bildirgan so‘zlar tagiga ikki to‘g‘ri chiziq chizing.

Namuna: Bola kuladi, yuradi, o‘ynaydi.

Kim kuladi, yuradi, o‘ynaydi?

Nima oqadi, qaynaydi, soviydi?

Nima sayraydi, uchadi?

Nima teriladi, yigiriladi?

Nima yuguradi, chopadi, kishnaydi?

Foydalanish uchun so‘zlar: bola, qald irg ‘och, suv, ot, paxta.

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

Vazifa tushuntirilib beriladi.

121-mashq. O‘qing. Harakatni bil dirgan so‘zlarni so‘roqlar yordamida toping.

Bahor keldi. Bog‘larda gullar ochildi. Ariqlarda suvlar shildirab oqdi.

Jamalak sochli Zumrad bog‘ga kirdi. U olxo‘ridan dovuchcha so‘radi.

Olxo‘ri dedi: «Tez kunlarda pishaman, yer ga tap-tap tushaman. O‘sanda kel, qizaloq...»

Mirmuhsindan

 Harakatni bildirgan so‘zlarning tagiga ikki to‘g‘ri chiziq chizing.

Sana _____

44-dars

Mavzu: Mustaxkamlash.

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:shaxs, harakat.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta’rifi: Belgini bildirgan so‘zlar haqida ma’lumot berish.

O‘quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,”Savol-javob” metodi,”Rasmlı boshqotirma”, “Eng vijdonli o‘quvchi” o‘yinlari.

Shakl:jamoa,guruhda ishslash,hamma o'zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash:O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

- Ta'limiylar maqsad: harakatini bildirgan so'zlar haqidagi bilimlarini kengaytirish, so'zlarga so'roq berish orqali harakatning ma'nosini aniqlay olishga o'rgatish.
- Tarbiyaviy maqsad: mashqdagi matn orqali o'quvchilarni odob-axloqli, shirinsuhan bo'lishga undash;
- Rivojlantiruvchi maqsad: o'quvchilar lug'atini boyitish, topqir bo'lishga undash.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

T/r	Dars bosqichlari	Bajariladigan ish mazmuni	Bajariladigan ish shakli	Ajratilgan vaqt
1	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishslash	Harakat bildirgan so'zlar	Ko'rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

I.Tashkiliy qism.

salomlashish;

–navbatchi axborotini tinglash (navbatchi o'zini tanishtiradi, oy, kun, fasl, o'quvchilar davomati haqida ma'lumot beradi); o'quvchilarning darsga tayyorgarliklarini tekshirish;

II . O'tilgan mavzularni takrorlash.

«Bilarjonne kim yengadi?» ko'rgazmasi asosida o'quvchilarning o'tilgan mavzu yuzasidan olgan bilimlari aniqlanib, baholanadi.

Ko'rgazmadagi savollar:

1. Harakatni bildirgan so'zlar qaysi so'roqqa javob bo'ladi?
2. Harakatni bildirgan so'zlar tagiga nechta chiziq chiziladi?
3. Siz hozir nima qilyapsiz? Bergan javobingizdan harakatni bildirgan so'zni aytинг. 4. Siz qanday kitob o'qidingiz?
5. Qaysi sport to'garagiga qatnashasiz?
6. Uyda qanday ishlar bilan band bo'lasiz?

III. Yangi mavzu ustida ishslash.

122-mashq. Narsaning harakatini bildirgan so'zlarni o'qing.

g'aramlaydi

o'radi

yanchadi

yig'adi

■ Kombayn bajaradigan ishlarni tar- tib bilan ayting.

123-mashq.

So'zлarni

o'qing.

Ular nimani bildiradi?

To'quvchi, kapalak, baliq, suv.

■ Shaxs va narsa nomlariga mos harakatni bildirgan so'z topib yozing.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

124-mashq. O'qing. Harak atni bildirgan so'zl arni topib ko'chiring.

Men Javohir bilan dalaga bordim. Shud ring tushgan o'tloqda rosa aylan dik. Ikkal a miz bir xalта yalpiz, jag'jag', ismaloq terdik.

■ Yalpiz, ismaloq, jag'-jag' kabi dorivor ko'katlarning foydasini bilasizmi?

Savollarga og'zaki javob bering:

1. Shaxs va narsaning harakatini bil- dirgan so'zlar qaysi so' roqlarga javob bo'ladi?

2. Shaxs va narsaning harakatini bildirgan so'zlar tagiga nechta chiziq chiziladi?

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

Vazifa tushuntirilib beriladi.

125-mashq. Quyida berilgan savollarga javob yozing.

1. Hozir siz qaysi kitobni o'qiyapsiz? 2. Siz biror to'garakka boryapsizmi?

■ Shaxs va narsaning harakatini bildirgan so'zлarni topib, tagiga ikki chi ziq chi zing.

Ko'rildi:

O'IBDO'

Sana _____

45-dars

Mavzu: Shaxs va narsaning belgisini bildirgan so'zlar.

Mavzuga oid tayanch tushunchalar: So'z, belgi.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta'rifi: Belgini bildirgan so'zlar haqida ma'lumot berish.

O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmli boshqotirma", "Eng vijdonli

o'quvchi" o'yinlari.

Shakl:jamoa,guruhda ishlash,hamma o'zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash:O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

- Ta'limiy maqsad: belginiturini bildirgan so'zlar haqidagi bilimlarini kengaytirish, so'zlarga so'roq berish orqali belgining ma'nosini aniqlay olishga o'rgatish.
- Tarbiyaviy maqsad: mashqdagi matn orqali o'quvchilarni odob-axloqli, shirinsuhan bo'lishga undash;
- Rivojlantiruvchi maqsad: o'quvchilar lug'atini boyitish, topqir bo'lishga undash.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishlash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

T/r	Dars bosqichlari	Bajariladigan ish mazmuni	Bajariladigan ish shakli	Ajratilgan vaqt
1	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishslash	Belgi bildirgan so'zlar	Ko'rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

I.Tashkiliy qism.

salomlashish;

–navbatchi axborotini tinglash (navbatchi o'zini tanishtiradi, oy, kun, fasl, o'quvchilar davomati haqida ma'lumot beradi); o'quvchilarning darsga tayyorgarliklarini tekshirish;

II . O'tilgan mavzularni takrorlash.

«Bilarjonne kim yengadi?» ko'rgazmasi asosida o'quvchilarning o'tilgan mavzu yuzasidan o'lgan bilimlari aniqlanib, baholanadi.

Ko'rgazmadagi savollar:

1. Harakatni bildirgan so'zlar qaysi so'roqqa javob bo'ladi?
2. Harakatni bildirgan so'zlar tagiga nechta chiziq chiziladi?
3. Siz hozir nima qilyapsiz? Bergan javobingizdan harakatni bildirgan so'zni aytинг. 4. Siz qanday kitob o'qidingiz?
5. Qaysi sport to'garagiga qatnashasiz?
6. Uyda qanday ishlar bilan band bo'lasiz?

III. Yangi mavzu ustida ishslash.

126-mashq. O'qing. Ajratib ko'rsatilgan so'z larga so'roq bering.

Oq gulim, oppoq gulim,

Ushlab ko'rsam yumshoq gulim.

 Ko'chiring. Qanday?, qanaqa? so'roqlariga javob bo'lgan so'zlar ning tagiga to'lqinli chi ziq chiz ing. Namuna: Oq gulim, ...

~~~~~

Shaxs va narsaning belgisini bildir gan so'zlar qanday?, qanaqa? so'r oq lariga javob bo'ladi.

127-mashq. Matnni o'qing. Qanday?, qanaqa? so'r oqlariga javob bo'lgan so'zlarni top ing.

Qishlog'imizda gilos, olma bog'lari bor. Bahor da mevali daraxtlar oq, pushti rangda gullaydi. Yozda va kuzda shirin va mazali mevalar pishadi. Biz mevalarni terishda bog'bonga yordam beramiz.

 So'roqlar o'mniga mos so'zni qo'yib yoz ing.

Qanday? bog', qanday? daraxtlar, qanaqa? rang, qanday? mevalar.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

128-mashq og'zaki bajariladi. Chiziqchalar o'rniga mos so'zlar qo'yib, gaplar o'qitiladi.

1. *Polizda shirin qovunlar pishdi.*
2. *Men qiziqarli ertak o'qidim.*
3. *Bozordan qizil olma sotib oldik.*

O'quvchilarga savollar beriladi va javoblari eshitilib, izohlanadi.

Qanday qovun? - shirin qovun. Qanday ertak? - qiziqarli ertak. Qanday olma? - qizil olma.

Shundan so'ng **ijodiy diktant** o'tkaziladi. Buning uchun o'qituvchi quyidagi so'zlarni o'qiydi. O'quvchilar shu so'zlarga mos belgilarni topib, daftarlariiga yozadilar.

N a m u n a :

Olma, paxta, daraxt, kitob, qalam.

Yashil olma, oppoq paxta, baland daraxt, qiziqarli kitob, yashil qalam.

III. Darsga yakun yasash va baholash.

Dars davomida faol qatnashgan o'quvchilar rag'batlantiriladi va baholanadi.

IV. Uyga vazifa berish.

Uyda **129-mashqni** bajarib kelish topshirig'i beriladi. Belgini bildirgan so'zlarga mos shaxs yoki narsaning nomini bildirgan so'zlarni topib, namunada- gidek yozib kelish aytildi.

Ko'rildi:

O'IBDO'

Sana _____

46-dars

Mavzu: Shaxs va narsaning belgisini bildirgan so'zlar.

Mavzuga oid tayanch tushunchalar: So'z, belgi.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta'rifi: Belgini bildirgan so'zlar haqida ma'lumot berish.

O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmli boshqotirma", "Eng vijdonli

o'quvchi" o'yinlari.

Shakl:jamoa,guruhda ishlash,hamma o'zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash:O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

- Ta'limiy maqsad: belginiturini bildirgan so'zlar haqidagi bilimlarini kengaytirish, so'zlarga so'roq berish orqali belgining ma'nosini aniqlay olishga o'rgatish.
- Tarbiyaviy maqsad: mashqdagi matn orqali o'quvchilarni odob-axloqli, shirinsuhan bo'lishga undash;
- Rivojlantiruvchi maqsad: o'quvchilar lug'atini boyitish, topqir bo'lishga undash.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishlash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

T/r	Dars bosqichlari	Bajariladigan ish mazmuni	Bajariladigan ish shakli	Ajratilgan vaqt
1	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishslash	Belgi bildirgan so'zlar	Ko'rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

I.Tashkiliy qism.

salomlashish;

–navbatchi axborotini tinglash (navbatchi o'zini tanishtiradi, oy, kun, fasl, o'quvchilar davomati haqida ma'lumot beradi); o'quvchilarning darsga tayyorgarliklarini tekshirish;

II . O'tilgan mavzularni takrorlash.

«Bilarjонни kim yengади?» ko'rgazmasi asosida o'quvchilarning o'tilgan mavzu yuzasidan oлган bilimlari aniqlanib, baholanadi.

Ko'rgazmadagi savollar:

1. Harakatni bildirgan so'zlar qaysi so'roqqa javob bo'ladi?
2. Harakatni bildirgan so'zlar tagiga nechta chiziq chiziladi?
3. Siz hozir nima qilyapsiz? Bergan javobingizdan harakatni bildirgan so'zni aytинг. 4. Siz qanday kitob o'qidingiz?
5. Qaysi sport to'garagiga qatnashasiz?
6. Uyda qanday ishlar bilan band bo'lasiz?

III. Yangi mavzu ustida ishslash.

130-mashq. O'qing. So'zlarga so'roq ber ing.

Ko'k, dumaloq, oq, shirin, sershox, nordon, achchiq, pakana, sariq, yashil, uzunchoq, chuc huk, mazali, qizil, qiyshiq, bemaza.

 So'zlarni ma'nosiga ko'ra guruhlarga ajratib yozing.

Rang bildiruvchi so'zlar	Maza bildiruvchi so'zlar	Shakl bildiruvchi so'zlar
Ko'k, oq, sariq, yashil, qizil.	Nordon, achchiq, chuch uk, bemaza.	Dumaloq, sershox, pakana, uzunchoqqiyshiq

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

131-mashq. Chiziqlar o'rniga berilgan so'zlardan mosini qo'yib gap tuzing va yozing.

1. **Odobli** bola elga manzur.
2. **Yaxhi** gap bilan ilon inidan chiqadi.
3. **Yolg'on** so'zni so'zlama.
4. Yolg'onchining **rosti** gapi ham yolg'on.

Foydalanish uchun so'zlar: yaxshi, yolg'on, rost, odobli.

 Qanday? so'rog'iga javob bo'lgan so'zlar ning tagiga to'lqinli chiziq chi zing.

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

Vazifa tushuntirilib beriladi.

132-mashq. Topishmoqning javo bini toping. Uni topishda sizga qaysi so'zlar yordam berdi?

1. O'zi shirin, tukligina, Mazasi ham totligina.
2. Oq sandig'im ochildi, Olamga zar sochildi.

 Ko'ching. Qanday?, qanaqa? so'-roqlariga javob bo'lgan so'zlarning tagiga to'lqinli chiziq chi zing. Totli so'ziga ma'nodosh so'z top ing.

Ko'rildi:

O'IBDO'

Sana _____

47-dars

Mavzu: Shaxs va narsaning belgisini bildirgan so'zlar.

Mavzuga oid tayanch tushunchalar: So'z, belgi.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta'rifi: Belgini bildirgan so'zlar haqida ma'lumot berish.

O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,”Savol-javob” metodi,”Rasmli boshqotirma”, “Eng vijdonli o’quvchi” o’yinlari.

Shakl:jamoa,guruhda ishlash,hamma o’zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko’rgazmalar,harakatli ko’rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O’quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash:O’quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e’lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

a) Ta’limiy maqsad: belginiturini bildirgan so‘zlar haqidagi bilimlarini kengaytirish, so‘zlarga so‘roq berish orqali belgining ma’nosini aniqlay olishga o’rgatish.

b) Tarbiyaviy maqsad: mashqdagi matn orqali o’quvchilarni odob-axloqli, shirinsuhan bo‘lishga undash;

d) Rivojlantiruvchi maqsad: o‘quvchilar lug‘atini boyitish, topqir bo‘lishga undash.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishlash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko’rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqi kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og’zaki bayon qilish, o’qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she’r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to’g’ri o’qiy oladi, o’zbek tilida nutq tovushlarini to’g’ri qo’llay oladi, bo’g’in ko’chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so’zlarni og’zaki nutqda qo’llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
<i>1</i>	Tashkiliy qism	O’quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	<i>3 daqiqa</i>
<i>2</i>	O’tilgan mavzuni takrorlash	O’tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	<i>10 daqiqa</i>
<i>3</i>	Yangi mavzu ustida ishlash	Belgi bildirgan so’zlar	Ko’rgazmalilik.	<i>20 daqiqa</i>
<i>4</i>	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishlash	Husnixat	<i>10 daqiqa</i>
<i>5</i>	Darsni yakunlash va o’quvchilarni rag’batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	<i>2 daqiqa</i>

I.Tashkiliy qism.

salomlashish;

–navbatchi axborotini tinglash (navbatchi o’zini tanishtiradi, oy, kun, fasl, o’quvchilar davomati haqida ma’lumot beradi); o’quvchilarning darsga tayyorgarliklarini tekshirish;

II . O’tilgan mavzularni takrorlash.

«Bilarjonni kim yengadi?» ko’rgazmasi asosida o’quvchilarning o’tilgan mavzu yuzasidan olgan bilimlari aniqlanib, baholanadi.

Ko’rgazmadagi savollar:

1. Harakatni bildirgan so‘zlar qaysi so‘roqqa javob bo‘ladi?
2. Harakatni bildirgan so‘zlar tagiga nechta chiziq chiziladi?
3. Siz hozir nima qilyapsiz? Bergan javobingizdan harakatni bildirgan so‘zni aytинг. 4. Siz qanday kitob o‘qidingiz?
5. Qaysi sport to‘garagiga qatnashasiz?
6. Uyda qanday ishlar bilan band bo‘lasiz?

III. Yangi mavzu ustida ishlash.

133- mashq. Rasmdagi bolalarga ism qo'ying.

Savollarga javob yozing:

Bolalar bog'da mehnat qilishyapti. Bog'da chiroyli gullar ochilgan. Gullarga oppoq kapalaklar qo'nyapti.

O'quvchilar berilgan rasmlardan mashqning javobini topadilar. Javob topilgach, quyidagi savollarga javob berishlari lozim:

–Sizga rasmning javobini topish uchun qaysi so'zlar yordam berdi?

–Ciroqli, oppoq. –Bu so'zlarga so'roq bering?

–Qanday?, qanaqa? –qanday?, qanaqa? so'roqlariga javob bo'lgan so'zlar nimani bildiradi? – Belgini bildiradi.

O'quvchilar bergen javoblardan xulosa qilinib, kitobdagi qoida keltirib chiqariladi:

Belgini bildirgan so'zlar qanday?, qanaqa? so'roqlariga javob bo'ladi.

135- mashq. Shaxs va narsanining belgisini bildirgan so'zlarni aniqlang.

Ishchi, halol, ishlaydi, eslaydi, kitob, qiziq, sariq, shudgor, ko'kardi, katta, gul.

Qanday?, Qanaqa? – Halol, qiziq, sariq, katta.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

134- mashq. Har bir ustunchadagi so'zlardan gap tuzib yozing.

issiq	ko'm-ko'k	qoqigullar
boshlandi	ko'kardi	sariq
kunlar	maysalar	ochildi

Issiq kunlar boshlandi. Ko'm-ko'k maysalar ko'kardi. Sariq qoqigullar ochildi.

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish.

Vazifa tushuntirilib beriladi.

136- mashq. Belgini bildirgan so'zlarni rasmdagi shaxs va narsa nomlari bilan yozing.

Odobli

Shirin Chiroyli O'IBDO'

Ko'rildi:

Sana _____ 48-dars

Mavzu: Shaxs va narsalarning miqdorini va tartibini bildirgan so'zlar.

Mavzuga oid tayanch tushunchalar: Shaxs, miqdor, so'z.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta'rifi: Shaxs va narsalarning miqdorini va tartibini bildirgan so'zlar haqida ma'lumot berish.

O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,”Savol-javob” metodi,”Rasmli boshqotirma”, “Eng vijdonli o’quvchi” o’yinlari.

Shakl:jamoa,guruhda ishlash,hamma o’zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko’rgazmalar,harakatli ko’rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O’quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash:O’quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e’lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

- a) ta’limiy maqsad: nechta?, qancha?, nechanchi? so‘roqlariga javob bo‘lgan so‘zlarni so‘roqlar yordamida aniqlash, ularni so‘roqlar yordamida boshqa so‘zlardan farqlashga o‘rgatish, miqdorni bildirgan so‘zlarni imloviy to‘g‘ri yozish ko‘nikmalarini hosil qilish;
- b) tarbiyaviy maqsad: tabiatni asrash, uni ardoqlashga, undan oqilona foydalanishga o‘rgatish;
- c) rivojlantiruvchi maqsad: o‘quvchilar lug‘atini sanoqni bildirgan so‘zlar bilan boyitish va so‘zlardan o‘rinli foydalanishga o‘rgatib borish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishlash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko’rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og’zaki bayon qilish, o’qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she’r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to‘g‘ri o’qiy oladi, o’zbek tilida nutq tovushlarini to‘g‘ri qo’llay oladi, bo‘g’in ko’chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so‘zlarni og’zaki nutqda qo’llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
<i>1</i>	Tashkiliy qism	O’quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	<i>3 daqiqa</i>
<i>2</i>	O’tilgan mavzuni takrorlash	O’tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	<i>10 daqiqa</i>
<i>3</i>	Yangi mavzu ustida ishlash	Shaxs va narsalarning miqdorini va tartibini bildirgan so‘zlar	Ko’rgazmalilik.	<i>20 daqiqa</i>
<i>4</i>	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishlash	Husnixat	<i>10 daqiqa</i>
<i>5</i>	Darsni yakunlash va o’quvchilarni rag’batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	<i>2 daqiqa</i>

I. Tashkiliy qism:

- salomlashish;
- davomatni aniqlash;
- navbatchi axborotini tinglash;
- sinf tozaligini, o‘quvchilarning darsga tayyorgarligini nazorat qilish.

II.O’tilgan mavzuni mustahkamlash.

Uy vazifa va o’tilgan mavzuni so‘rash uchun o‘qituvchi o‘quvchilarga quyidagi savollar bilan murojaat qiladi:

- Shaxs va narsaning belgisini bildirgan so‘zlar qanday so‘roqlarga javob bo‘ladi?
- Qanday so‘zlar belgini bildiradi?
- Belgini bildirgan so‘zlarga misollar keltiring.
- Uyga vazifa 136-mashq daftardan og’zaki o‘qitish orqali tekshiriladi:
- Chiroysi nima? – chiroyi gul. Shirin nima? – shirin olma. a’lochi kim? – a’lochi bola.

III. Yangi mavzu ustida ishslash.

137- mashq

Multimedia ilovada raqamlar ushbu katakda ko'rsatiladi, o'quvchilar ularning har biriga so'roq beradilar. rasmlar asosida beshta raqamni nom bildirgan so'z bilan yozadilar. 1 2 3
4 5 6 7 8 9 10

Namuna: Bitta olma, ikkita jo 'ja, to 'rtta behi, sakkizta kitob. mashq bajarilgach,

O'qituvchi quyidagi savollar asosida suhbat uysushtiradi:

—miqdorni bildirgan so'zlarga qanday so'roq beriladi?

—necha? nechta? so'roqlariga javob bo'lgan so'zlar shaxs va narsalarning nimasini bildiradi? o'quvchilarning bergan javoblari umumlashtirilib, darslikda berilgan qoida keltirib chiqariladi: sanoqni bildirgan so'zlar necha? yoki nechta? so'rog'iga javob bo'ladi.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

O'quvchilarga rasmli kartochkalar tarqatiladi, rasmlarni tartib bilan o'sib borish tartibida joylashtirish kerakligi aytildi. Raqamli kartochka yoniga olib borib yopishtiradi. O'quvchi tarqatma rasmdagi hayvonlar soniga qarab sonlarni tanlaydi va doskaga yopishtiradi.

Namuna: bitta kapalak, ikkita to'tiqush, uchta quyon, to'rtta jo 'ja. Xulosalovchi suhbat o'tkaziladi: — rasmda nechta hayvon bor ekan? — bitta kapalak, ikkita to'tiqush, uchta quyon, to'rtta joja, uchta kuchuk...

O'quvchilar kichik guruhlarga bo'linadilar. Guruhga bo'lish o'qituvchining ixtiyoriy usulda amalga oshiriladi. O'quvchilarga rasmli kartochkalar tarqatiladi, rasmlarni tartib bilan o'sib borish tartibida joylashtirish kerakligi aytildi. Raqamli kartochka yoniga olib borib yopishtiradi. O'quvchi tarqatma rasmdagi hayvonlar soniga qarab sonlarni tanlaydi va doskaga yopishtiradi.

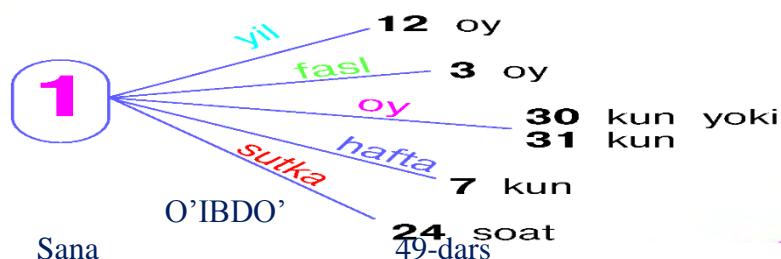
namuna: bitta kapalak, ikkita to'tiqush, uchta quyon, to'rtta jo 'ja. Xulosalovchi suhbat o'tkaziladi: — rasmda nechta hayvon bor ekan? — bitta kapalak, ikkita to'tiqush, uchta quyon, to'rtta joja, uchta kuchuk...

138-mashq. «laylaklar» she'ri ifodali o'tib e shittiriladi. nechta? so'rog'iga javob bo'lgan so'zlar aniqlanadi va husnixat asosida ko'chiriladi. Mo'jaz hovuz, Ikki laylak Qo'sh olmurut, Xashak tashir, Bir juft chinor. Bir daraxtni uch tup yashil Makon etdi, Baqaterak Ark qildi. Adil turar. Tursunboy adashboyev namuna: Bir juft, uch tup, ikki laylak, bir daraxtni. Lug'at ustida ishslash: makon – vatan, uy-joy, qo'nim topadigan joy mo'jaz – ajoyib, g'alati, g'aroyib, go'zal, ixcham, kichkina olmurut – nokning maydaroq turi ark – ichki qal'a, qo'rg'on adil – tik qo'sh – ikkita, juft

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

139- mashq. Raqamlarni so'zla bilan o'qing, namunadagidek yozing
Namuna: Bir yil — o'n ikki oy, ...

Ko'rildi:

O'IBDO'

Sana

24 soat

49-dars

Mavzu: Shaxs va narsaning miqdorini va tartibini bildirgan so'zlar (140-141-142--mashqlar).

Mavzuga oid tayanch tushunchalar: Miqdor, so'z.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta'rifi: Nechanchi so'rog'iga javob bo'lgan so'zlar haqida ma'lumot berish.

O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmlı boshqotirma", "Eng vijdonli o'quvchi" o'yinlari.

Shakl:jamoa,guruhda ishslash,hamma o'zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash:O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

a) ta'limiylar maqsad: nechanchi? so'roqlariga javob bo'lgan so'zlarni so'roqlar yordamida aniqlash, ularni so'roqlar yordamida boshqa so'zlardan farqlashga o'rgatish, miqdorni bildirgan so'zlarni imloviy to'g'ri yozish ko'nikmalarini hosil qilish;

b) tarbiyaviy maqsad: tabiatni asrash, uni ardoqlashga, undan oqilona foydalanishga o'rgatish;
d) rivojlantiruvchi maqsad: o'quvchilar lug'atini sanoqni bildirgan so'zlar bilan boyitish va so'zlardan o'rinni foydalanishga o'rgatib borish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

T/r	Dars bosqichlari	Bajariladigan ish mazmuni	Bajariladigan ish shakli	Ajratilgan vaqt
1	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishslash	Nechanchi so'rog'iga javob bo'lgan so'zlar .	Ko'rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

I. Tashkiliy qism:

- salomlashish;
- davomatni aniqlash;
- navbatchi axborotini tinglash;
- sinf tozaligini, o'quvchilarning darsga tayyorgarligini nazorat qilish.

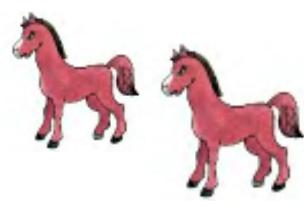
II.O'tilgan mavzuni mustahkamlash.

O'quvchilarga rasmlı kartochkalar tarqatiladi, rasmlarni tartib bilan o'sib borish tartibida joylashtirish kerakligi aytildi. Raqamli kartochka yoniga olib borib yopishtiradi. O'quvchi tarqatma rasmdagi hayvonlar soniga qarab sonlarni tanlaydi va doskaga yopishtiradi.

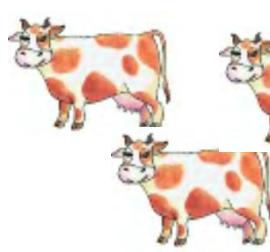
\

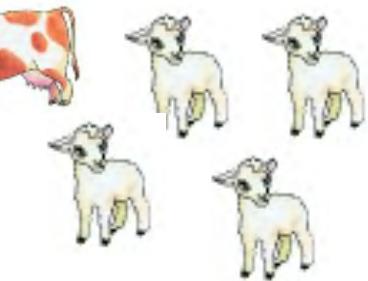
1 ta mushuk

2 ta toychoq

3 ta sigir

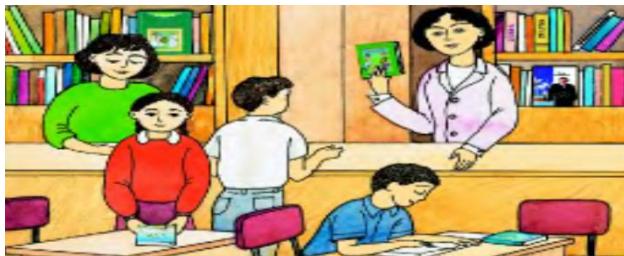

Namuna: bitta mushuk, ikkita toychoq, uchta sigir, to'rtta toychoq.

Xulosalovchi suhbat o'tkaziladi: – rasmda nechta hayvon bor ekan? – bitta mushuk, ikkita toychoq, uchta sigir, to'rtta toychoq, uchta kuchuk...

III. Yangi mavzu ustida ishlash.

O'quvchilarga rasmlari kartochkalar tarqatiladi, rasmlarni tartib bilan o'sib borish tartibida joylashtirish kerakligi aytiladi. Raqamlari kartochka yoniga olib borib yopishtiradi. Aziza birinchi partada o'tiradi. Ustoz ikkinchi qatorda turibdi .

O'quvchilar 14- kutubxonadan kitob olib o'qishadi.

Shaxs va narsaning tartibini bildirgan so'zlar nechanchi? so'rog'iga javob bo'ladi.

140- mashq. Namunaga qarab o'qishni o'rganining.

Namuna: 1- sinf — birinchi sinf, ...

7- ko'cha – yettinchi ko'cha, 5- qator – beshinchchi qator, 3-uy -- uchinchi uy, 2- farzand – ikkinchi farzand .

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

141- mashq.

Namuna: O'n beshinchchi qator, ...

Ikkinci uy, o'n to'rtinchchi xonodon, yettinchi maktab, sakkizinchchi ko'cha, o'n to'qqizin-chi avtobus .

142- mashq. **Namuna:** Bitta eshik, ...

Birinchi sinf, uchta deraza , uchinchi qator , yigirma nafar o'quvchi .

1. Shaxs va narsaning miqdorini va tartibini bildirgan so'zlarning so'rog'ini aytинг ?

2. Miqdorni bildirgan qaysi so'zlarda bir xil undoshlar ketma-ket keladi ?

3. Shaxs va narsaning miqdorini bildirgan so'zlarning tagiga qanday chiziq chiziladi ?

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

O'quvchilar darsdagi ishtirokiga ko'ra rag'batlant irilib, baholanadi hamda daftarlar tekshirish uchun yig'ib olinadi.

Ko'rildi:

O'IBDO'

Sana _____ 50-dars

Mavzu: So'z ma'nolarini takrorlash. 144-145 – mashqlar

Mavzuga oid tayanch tushunchalar: Miqdor, so'z.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta'rifi: Shaxs, narsa, belgi va harakatni bildirgan so'zlarga oid mashqlar bajarish..

O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmlı boshqotırma", "Eng vijdonli o'quvchi" o'yinlari.

Shakl:jamaoa,guruhda ishslash,hamma o'zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Maqsadlar:

- a) ta'limiylar maqsad: nechanchi? so'roqlariga javob bo'lgan so'zlarni so'roqlar yordamida aniqlash, ularni so'roqlar yordamida boshqa so'zlardan farqlashga o'rgatish, miqdorni bildirgan so'zlarni imloviy to'g'ri yozish ko'nikmalarini hosil qilish;
- b) tarbiyaviy maqsad: tabiatni asrash, uni ardoqlashga, undan oqilona foydalanishga o'rgatish;
- d) rivojlantiruvchi maqsad: o'quvchilar lug'atini sanoqni bildirgan so'zlar bilan boyitish va so'zlardan o'rinni foydalanishga o'rgatib borish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi: mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar: Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

T/r	Dars bosqichlari	Bajariladigan ish mazmuni	Bajariladigan ish shakli	Ajratilgan vaqt
1	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishslash	144-145- mashqlar	Ko'rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

I. Tashkiliy qism:

- salomlashish;
- davomatni aniqlash;
- navbatchi axborotini tinglash;
- sinf tozaligini, o'quvchilarning darsga tayyorgarligini nazorat qilish.

II.O'tilgan mavzuni mustahkamlash.

 143-mashq. O'qing. Topishmoqning javobini toping.

1. Besh juft oshna
Doim ishga tashna.

2. To'rtta uning oyog'i,
Temir mixli tuyog'i.
Manzilga yetishtirar,
Toshdan qattiq tuyog'i.

O'quvchilarga «**Sonli rebus**» o'yini sharti tushuntiriladi. Shu sonlarni so'z bilan yozib, joy, hayvon va ovqat nomlarini topishlari kerakligi aytildi.

1. Uchtepa tumani - 3 raqami va tepalik rasmi.
2. Tortko'z - 4 raqami va ko'z rasmi.
3. Beshbarmoq - 5 raqami va barmoq rasmi.

4. **Oltiariq tumani** - 6 raqami va ariq rasmi.
5. **Sakkizoyoq** - 8 raqami va oyoq rasmlari.

III. Yangi mavzu ustida ishlash.

144-mashq. O‘qing. Matnning nima haqida ekanini aiting.

Qadimda odamlar baland osmonda uchishni orzu qilganlar. Afsonaviy uchar gilamlar haqida ertaklar to‘qishgan. Ularning orzulari haqiqatga aylandi. Ixcham va qulay samolyotlar yaratildi. Hozir O‘zbekistondan jahoning ko‘plab mamlakatlariga sa- molyotlar qatnamoqda.

Shaxs, narsa, belgi va harakatni bil dirgan so‘z lar ni toping.

So‘zlarning imlosini yodda tuting

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

145-mashq. She’rni o‘qing. Narsaning harakatini bildirgan so‘z larni toping.

O‘rmonda

Chak-chak tomib sumalak, Ko‘zlarini yoshlaydi.
Ariqchalar chuldirab, Qo‘srigini boshlaydi. Jonivorlar uqtirar
Mudroq ayiqpolvonga: — Ajablanma, maymoqvoy, Bahor keldi
o‘rmonga!

Hamza Imonberdiyev

Ko‘chiring. Ajratib ko‘rsatilgan so‘zlarning imlosini yodda tuting.

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

O‘quvchilar darsdagi ishtirokiga ko‘ra rag‘batlant irilib, baholanadi hamda daftarlar tekshirish uchun yig‘ib olinadi.

146-mashqni bajarib kelish topshiriladi. Necha? Va nechanchi? So‘rog’iga javob bo‘lgan so‘zlarning tagiga chiziladi.

Ko‘rildi:

O’IBDO’

Sana _____ 51-dars

Mavzu: So‘z ma’nolarini takrorlash. 147-148- mashqlar.

Mavzuga oid tayanch tushunchalar: so‘z va ma’no .

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta’rifi: Nechta, kimlar, qanday, kimga so‘rog’iga javob bo‘lgan so‘zlarga oid mashqlar bajarish..

O‘quv jarayonini amalgal oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,”Savol-javob” metodi,”Rasmlı boshqotirma”, “Eng vijdonli o‘quvchi” o‘yinlari.

Shakl:jamo, guruhda ishlash, hamma o’zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko‘rgazmalar,harakatli ko‘rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O‘quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash:O‘quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e’lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

- a) ta'limiy maqsad: nechanchi? so‘roqlariga javob bo‘lgan so‘zlarni so‘roqlar yordamida aniqlash, ularni so‘roqlar yordamida boshqa so‘zlardan farqlashga o‘rgatish, miqdorni bildirgan so‘zlarni imloviy to‘g‘ri yozish ko‘nikmalarini hosil qilish;
- b) tarbiyaviy maqsad: tabiatni asrash, uni ardoqlashga, undan oqilona foydalanishga o‘rgatish;
- d) rivojlantiruvchi maqsad: o‘quvchilar lug‘atini sanoqni bildirgan so‘zlar bilan boyitish va so‘zlardan o‘rinli foydalanishga o‘rgatib borish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishlash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko‘rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar:Adabiyligi – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og‘zaki bayon qilish, o‘qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she‘r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to‘g‘ri o‘qiy oladi, o‘zbek tilida nutq tovushlarini to‘g‘ri qo‘llay oladi, bo‘g‘in ko‘chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so‘zlarni og‘zaki nutqda qo‘llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
<i>I</i>	Tashkiliy qism	O‘quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	<i>3 daqiqa</i>
<i>2</i>	O‘tilgan mavzuni takrorlash	O‘tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	<i>10 daqiqa</i>
<i>3</i>	Yangi mavzu ustida ishslash	147-148- mashqlar	Ko‘rgazmalilik.	<i>20 daqiqa</i>
<i>4</i>	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	<i>10 daqiqa</i>
<i>5</i>	Darsni yakunlash va o‘quvchilarni rag‘batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	<i>2 daqiqa</i>

Darsning borishi:

I.Tashkiliy qism.

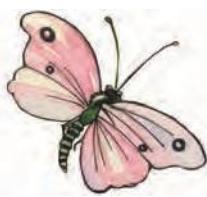
salomlashish;

–navbatchi axborotini tinglash (navbatchi o‘zini tanishtiradi, oy, kun, fasl, o‘quvchilar davomati haqida ma‘lumot beradi);

- o‘quvchilarning darsga tayyorgarliklarini tekshirish;

II . O‘tilgan mavzularni takrorlash.

146-mashq. Ko‘chiring. Raqamlarni so‘z bilan yozing.

1. Ikki yaproq bir tanda,Yozda kezar chamanda.

2. Quyon emas, uzun quloq,Ot emas, to‘rtta tuyuoq.

Necha? yoki nechta? so‘roqlariga javob bo‘ladigan so‘zlarning tagiga to‘lqinli chiziq chizing.

Ikki yaproq, bir tanda, to‘rtta tuyuoq

1-topishmoq ning javobi -(Kapalak)

2- topishmoq ning javobi-(Eshak)

II. Yangi mavzu ustida ishslash.

147-mashq. So‘roqlar o‘rniga mos so‘z qo‘yib, gaplarni o‘qing.

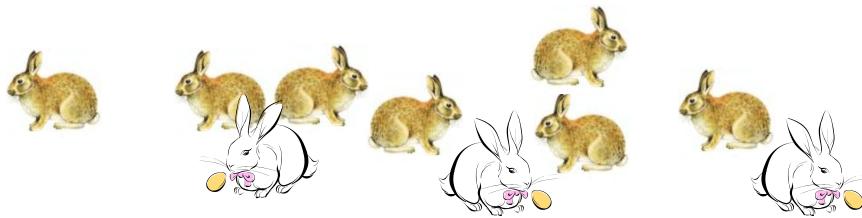
1. Kimlar? quyon boqd i. Bolalar quyon boqdi .

2. Quyonlar nechta? bo‘ldi i. . Quyonlar yugirma beshta bo‘ldi

3. Qanday? quyonlar kim ga? yoqdi. Oppoq quyonlar Anvarga yoqdi.

Gaplar nimalardan tuzilgan?

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

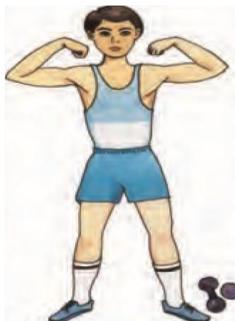
148-mashq. Ko‘chiring. She’r nima haqida ekanini ayting.

Vatanim — **quyosh**, Boshimni **silar**. U menga ko‘z-qosh,
Iqbolim **tilar**...

Obid Rasul

Ajratib ko‘rsatilgan so‘zlarga so‘- roq bering. Ular nimani bildiryapti?

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish . Vazifa tushuntirilib beriladi.

149-mashq. Ko‘chiring. Harakatni bildirgan so‘zlarning tagiga chi zing.

Chiniqish

Erta tongda turaman, Hovlida yuguraman.

Mashq qilib: bir, ikki, uch... Chiniqaman to‘plab kuch.

Sobir Jabbor

Ajratib ko‘rsatilgan so‘zlarning imlosini yodda tuting.

Bugungi darsda o’tilgan mavzu yana bir bor eslatiladi va dars davomida qatnashgan o’quvchilar baholanadi.

Ko‘rildi:

O’IBDO’

Sana _____ 52-dars

Mavzu:Nazorat ishi.

Mavzuga oid tayanch tushunchalar Matn, gap, unli tovushlar, undosh tovushlar, tinish belgilari. Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta’rifi: Bilimlarni aniqlash.

O’quv jarayonini amalgal oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,”Savol-javob” metodi,”Rasmlı boshqotırma”, “Eng vijdonli o’quvchi” o’yinlari.

Shakl:jamoa,guruuhda ishlash,hamma o’zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko’rgazmalar,harakatli ko’rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O’quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash:O’quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e’lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

ta'limiy: o'quvchilarning husnixat bilan imlo xatolarsiz yozishlarini, unli tovushlar va unli harflar haqidagi bilimlarini aniqlash, mustaqil ishlashga o'rgatish. Unli tovushlar va harflar bo'yicha olgan biolimlarini nazorat qilish va baholash.

Tarbiyaviv: O'ziga ishonish, sezgirlik, topqirlik sifatlarini mustahkamlash.

Rivojlantiruvechi: O'quvchilarning lug'atini boyitish, savodxonligini oshirish, o'quvchilarda o'tmishi, azaliy urf-odati, an'analariga muhabbat uyg'otish. tarbiyasida sharqona fazilatlarni shakllantirish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi: mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar: Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
<i>1</i>	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	<i>3 daqiqa</i>
<i>2</i>	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	<i>10 daqiqa</i>
<i>3</i>	Yangi mavzu ustida ishslash	Nazorat ishi.	Ko'rgazmalilik.	<i>20 daqiqa</i>
<i>4</i>	Yangi mavzuni mustahkamlash	Husnixat ishslash.	Husnixat	<i>10 daqiqa</i>
<i>5</i>	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	<i>2 daqiqa</i>

I.Tashkiliy qism. Salomlashish , davomatni aniqlash, navbatchining axboroti.

Sinf tozaligini nazorat qilish, o'quvchilarni darsga tayyorgarligini nazorat qilish.

II.O'tgan mavzuni so'rab baholash.

III.Yangi mavzuning bayoni: Diktant-

Ko'rildi:

O'IBDO'

Mavzu: Og'zaki va yozma nutq.

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Nutq, matn, gap.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta'rifi: Gap tushunchasini hosil qilish.

O'quv jarayonini amalgal oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmlı boshqotırma", "Eng vijdonlı o'quvchi" o'yinlari.

Shakl:jamoa,guruhda ishslash,hamma o'zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash:O'quvchilar bilimi reyting mezonzlari asosida baholanib,dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

a)ta'limiyl maqsad: o'quvchilarda nutq, matn va gap tushunchalarini hosil qilish, matn – bir voqeani ifoda etuvchi gaplar yig'indisi ekanini, gapning fikr ifoda etishini aniqlashlariga erishish. matn ustida ishslashda uni qayta hikoyalatish usulini qo'llash. Og'zaki va yozma nutqni farqlash;

b)tarbiyaviy maqsad: « Hunarli kishi xor bo'lmas» maqolini mashq orqali tushuntirish, o'quvchilarning hunarga bo'lgan qiziqishlarini uyg'otish;

d) rivojlantiruvchi maqsad: o'quvchilarning og'zaki va yozma nutqini rivojlantirish, mustaqil fikrlashga o'rgatish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmathi gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodalni to'g'ri o'qiy oladi o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
<i>1</i>	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	<i>3 daqiqa</i>
<i>2</i>	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	<i>10 daqiqa</i>
<i>3</i>	Yangi mavzu ustida ishslash	Og'zaki va yozma nutq .	Ko'rgazmalilik.	<i>20 daqiqa</i>
<i>4</i>	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	<i>10 daqiqa</i>
<i>5</i>	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	<i>2 daqiqa</i>

I. Tashkiliy qism:

-salomlashish;

– davomatni aniqlash;

- navbatchi axborotini tinglash;

–sinf tozaligini, o'quvchilarning darsga tayyorgarligini nazorat qilish.

II.O'tilgan mavzuni mustahkamlash.

Uy vazifa **49-mashq** va o'tilgan mavzu so'raladi.

Erta tongda turaman, Hovlida

yuguraman. Mashq qilib bir-ikki-uch,

Chiniqaman to'plab kuch. Sobir Jabbor

Harakatni bildirgan *turaman, yuguraman, chiniqaman* so'zlarining tagiga chizilganligi tekshiriladi.

Sport turlari haqida klaster olinadi va har qaysi sport turida bajariladigan harakatlar savollar asosida so'raladi:

Futbol - to'p tepiladi.

Boks - qo'l bilan uriladi.

Suzish - oyoq-qo'lda harakatlaniladi.

O'quvchilarning sportga bo'lgan qiziqishlarini oshirish maqsadida mam- lakatimizda sport sohasida olib borilayotgan ulkan o'zgarishlar, bolalar sporti haqida tushuncha beriladi.

III. Yangi mavzu ustida ishslash.

O'quvchilarga rasm ko'rsatiladi va shu rasm asosida savol-javob o'tkazadi:

- *Rasmda qaysi xona tasvirlangan? Sinf xonasi qanday ko'rinishga ega ekan?*
- *O'quvchilar nima qilyapti?*
- *O'qituvchi nima qilyapti?*
- *O'quvchilarning kayfiyati qanday?*
- *Yaxshi. – mana shu aytganlarimizning hammasini bir so'z bilan nima deymiz?*
- *Nutq. – nutq necha xil bo'lardi? – og'zaki va yozma.*
- *Nutq nimalardan tashkil topadi? – Gaplardan.*
- *Gaplar-chi? – So'zlardan.*

Ta'limi mashq:

Maktabda, bugun, ona tili, besh baho, men, oldim, fanidan. Darsda, husnixat, yozdim, men, mashqni, asosida. Xursand, mendan, bo'ldilar, ustozim.

Mana shu so'zlardan foydalanib matn hosil qiling. O'quvchilar aralash so'zlardan gap tuzib, matn hosil qilishadi va o'qib berishadi:

- *Men bugun maktabda ona tili fanidan besh baho oldim. Men darsda mashqni husnixat asosida yozdim. Ustozim mendan xursand bo'ldilar.*
- *Man, o'quvchilar, biz so'zlardan gap hosil qildik. Demak, biz fikrimizni aytish uchun gaplardan foydalanar ekanmiz.*

150-mashq. Multimedia ilova qilinadi va og'zaki nutq tushuntiriladi .

Anvarning dadasi mohir duradgor. Ravshan aka yasagan deraza va romlariga hammaning havasi keladi. Anvar katta bo'lsa dadasiga o'xshab duradgor usta bo'lmoqchi. U o'z qo'llari bilan qushlarga in yasadi.

Shundan so'ng mashq yuzasidan qisqacha savol-javob o'tkaziladi:

- *Tuzgan hikoyangiz nechta gapdan iborat? – 4 ta gapdan.*
- *Hikoyani qanday bayon qildingiz? – og'zaki.*

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

151-mashq. bu mashqni bajarish uchun o'qituvchi «hikoya» ta'limiyo yinidan foydatanadi.

Darsliklar yopiladi. Mashq asosida har bir gapdagi so'zlar aralash holda doskaga yoziladi yoki qog'ozda yozilgan so'zlar doskaga yopishtiriladi. O'quvchilar shu so'zlar ishtirokida gap tuzadi. Har bir qatorga alohida vazifa beriladi, so'ng jamlanadi. masalan: istaydi, anvar, bo'lishni, rassom.

1-qator: Anvar rassom bo'lishni istaydi.

2-qator: chizdi, osmon, rasmini, dala, u, ko'm-ko'k, beg'ubor. U ko'm-ko'k dala, beg'ubor osmon rasmini chizdi.

3-qator: yoqdi, o'rtoqlariga, rasm. Rasm o'rtoqlariga yoqdi.

O'qituvchi o'quvchilarga quyidagi savollar bilan murojaat etadi:

- *Anvar haqida nimalarni bilib oldingiz? Siz qanday nutq o'qidingiz?*

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

O'quvchilar darsdagagi ishtirokiga ko'ra rag'batlant irilib, baholanadi hamda daftarlar tekshirish uchun yig'ib olinadi.

Ko'rildi:

O'IBDO'

Sana _____ 54-dars

Mavzu: Og'zaki va yozma nutqni aniqlash .

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Nutq, matn, gap.
Soatlar soni: 1 soat
Mavzuning qisqacha ta’rif: Gap tushunchasini hosil qilish.
O’quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:
Metod:suhbat, tushuntirish,”Savol-javob” metodi,”Rasmli boshqotirma”, “Eng vijdonli o’quvchi” o’yinlari.
Shakl:jamoa,guruhda ishslash,hamma o’zi uchun.
Jihoz:darslik,rangli ko’rgazmalar,harakatli ko’rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.
Nazorat:O’quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.
Baholash:O’quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e’lon qilinadi.
Darsning maqsadi
Maqsadlar:
a)ta’limiy maqsad: o’quvchilarda nutq, matn va gap tushunchalarini hosil qilish, matn – bir voqeani ifoda etuvchi gaplar yig‘indisi ekanini, gapning fikr ifoda etishini aniqlashlariga erishish. matn ustida ishslashda uni qayta hikoyalatish usulini qo’llash. Og‘zaki va yozma nutqni farqlash va aniqlash;
b)tarbiyaviy maqsad: « Mehmon-mehmon» o’yini mashqi orqali tushuntirish, o’quvchilarning mehmon kutishga bo‘lgan qiziqishlarini uyg‘otish;
d) rivojlantiruvchi maqsad: o’quvchilarning og‘zaki va yozma nutqini rivojlantirish, mustaqil fikrlashga o‘rgatish.
Tayanch kompetensiyalar:
Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko’rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.
Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og‘zaki bayon qilish, o’qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she’r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to’g’ri o’qiy oladi, o’zbek tilida nutq tovushlarini to’g’ri qo’llay oladi, bo’g’in ko’chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so’zlarni og‘zaki nutqda qo’llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
<i>1</i>	Tashkiliy qism	O’quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	<i>3 daqiqa</i>
<i>2</i>	O’tilgan mavzuni takrorlash	O’tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	<i>10 daqiqa</i>
<i>3</i>	Yangi mavzu ustida ishslash	Og‘zaki va yozma nutqni aniqlash .	Ko’rgazmalilik.	<i>20 daqiqa</i>
<i>4</i>	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	<i>10 daqiqa</i>
<i>5</i>	Darsni yakunlash va o’quvchilarni rag’batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	<i>2 daqiqa</i>

I. Tashkiliy qism:

- salomlashish;
- davomatni aniqlash;
- navbatchi axborotini tinglash;
- sinf tozaligini, o’quvchilarning darsga tayyorgarligini nazorat qilish.

II.O’tilgan mavzuni mustahkamlash.

152-mashq. O‘qing. Hikoya nimalardan tuzilgan?

Ziyofat

Bahorda Orifjon yetti yoshga to‘ldi. U Furqat, Farhod, Nilufarni uyiga taklif qildi. Orifjonning onasi bolalarni shirinliklar bilan mehmon qildi.
Ko‘chiring. Shirinliklarga nimalar kirishini ayting.

III. Yangi mavzu ustida ishlash.

153-mashq. Rasm asosida savollarga javob bering.

«Mehmon-mehmon» o‘yini

1. Mehmon kelganda qanday kutib olinadi? *Mehmon kelganda qo’llarni ko’ksimizga qo’yib “Assalomu alaykum” deb kutib olinadi .*
2. Mehmonning qo‘liga suv qanday quyiladi? *Mehmonning qo’liga suv oz – ozdan quyiladi .*
3. Mehmonga sochiq qanday tutiladi? *Mehmonga sochiq ikki qo’llab tutiladi .*

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

154-mashq. O‘qing. Siz qanday nutq o‘qiganingizni ayting.
-Biz yozma nutq o’qidik .

Zarif va Zafar

Zarif shaharda yashaydi. U qishloqdagagi xolasining uyiga bordi. Zarif u yerda Zafar akasiga yordamlashdi.

Ko‘chiring. Yordamlashdi so‘ziga ma’ nodosh so‘zlar top ing.

Yordamlashdi --- ko’maklashdi, yordam berdi .

V. Darsni yakunlash va uyga vazifa berish .

O‘quvchilar darsdagi ishtirokiga ko‘ra rag‘batlant irilib, baholanadi hamda daftارلار tekshirish uchun yig‘ib olinadi.

155-mashqni bajarib kelish topshiriladi.

155-mashq. O‘qing. Siz qanday nutq o‘qiganingizni ayting.
Afrika jirafasi tez yuguradi. U katta qadam tashlaydi. Yugurganda uning har bir odimi to‘rt-besh metr keladi.
Ko‘chiring. Matndan qadam so‘ziga ma’ nodosh so‘zni toping.

Ko’rildi:

O’IBDO’

Mavzu: Gap.

Darsning maqsadi:

- a) **ta'limiy maqsad:** o'quvchilarda gap haqida bilim, ko'nikma, malaka hosil qilish, bog'lanishli nutqini o'stirish, og'zaki nutqni yozma nutqda ifodalay olishlarini tekshirish.
- b) **tarbiyaviy maqsad:** o'quvchilarni suvni asrashga, hayvonlarni avay- lashga o'rgatish;
- c) **rivojlantiruvchi maqsad:** gapning birinchi so'zi bosh harf bilan yozilishini o'rgatish, o'quvchilarining chiroyli va savodli yozishlarini nazorat qilish.

Dars turi: yangi bilim, ko'nikma va malakalarini shakllantiruvchi dars.

Dars metodi: suhbat metodi, analiz-sintez, induksiya.

Dars jahozi: multimedia ilova.

Darsning borishi:

I. Tashkilliy qism:

- a) salomlashish;
- b) navbatchi axborotini tinglash;
- c) sinf tozaligini, o'quvchilarining darsga tayyorgarligini nazorat qilish.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash.

Uy vazifasi **155-mashq** shartiga ko'ra tekshirladi. Husnixat tarzida yozib kelingan mashq baholanadi va *qadam* so'ziga ma'nodosh so'z topiladi.

qadam — odim

III. Yangi mavzu bayoni.

156-mashq sharti o'qiladi va so'zlarning ma'nosini farqlashga xizmat qilayotgan tovushni aytish so'raladi. Mashqdagagi adabiy-orfoepik talaffuz ustida ham ishlanadi. Har bir gapning oxirida ovoz pasaytiriladi va o'qituvchi savol beradi:

- Nechta gap o'qidingiz?
- Har bir gap qanday harf bilan boshlangan?

Biz hayvonot bog'iga bordik. Bog' kengmaydonni egallabdi. Hayvonot bog'ida dengiz akvariumi ham bor ekan.

Husnixat tarzida mashq ko'chirtiriladi. O'qituvchi savol beradi:

- *Dengiz akvariumi* deganda nimani tushundingiz?

Multimedia 1-ilova namoyish qilinadi.

Ekranda hayvonot bog'i tasvirlangan **156-mashq** gap chegarasi belgi- lanmagan holda beriladi. O'quvchi tasvir ostidagi nuqtani gap tugagan o'ringa qo'yishlari kerak. 1-topshiriq bajarilgach, ikkinchi topshiriqqa, ya'ni «keyingisi»ga o'tiladi. 2-topshiriqda o'quvchi matnda nechta gap borligini aniqlaydi. Buning uchun matn ostida tosh tasvirlari (ekranda hayvonot bog'i tasviri va yer qismidagi toshlar nazarda tutildi)da 3, 4, 5 raqamlari yozilgan bo'ladi. Tog'ri topilsa «To'g'ri», aksi bo'lsa, «O'ylab ko'ring» ovozi eshitiladi.

3-topshiriqqa «keyingisi» tugmasi orqali o'tiladi va o'quvchilar gap qanday harf bilan boshlanishini toshlardagi so'zlardan topishadi. «Bosh harf» va «Kichik harf» so'zidan to'g'ri javob «Bosh harf» so'zi tog'ri, aksi bo'lsa, «O'ylab ko'ring» so'zi eshitiladi. Matndagi «Dengiz akvariumi» so'zi boshqa rangda beriladi. O'qituvchi shu so'zni tanlaganda, izohi rasmda aks etishi lozim, ya'ni dengiz akvariumi rasmi namoyish etiladi.

- 1- **topshiriq.** Berilgan gaplarning chegarasini aniqlang.
- 2- **topshiriq.** Matnda nechta gap o'qidingiz?
- 3- **topshiriq.** Har bir gap qanday harf bilan boshlangan?

Husnixat daqiqasi o'tkaziladi. So'zlar husnixat asosida yoziladi.

*Bo 'yi bir qarich, soqoli ikki qarich.
(makkajo 'xori)*

Γ Dam olish daqiqasi o'tkaziladi. Videolavhada qiz va o'g'il bola she'r aytib, she'r mazmuniga mos harakatlarni bajaradilar.

157-mashq sharti og'zaki tushuntiriladi. Mashq og'zaki o'qitiladi. O'qituvchi savol beradi. Nechta gap o'qidingiz? Gapning birinchi so'zi qanday harf bilan boshlangan?

Quddus Muhammadiy

Quddus Muhammadiy - bolalarning sevimli shoiri. Bolalar shoirning «Tabiat alifbesi» kitobini sevib o'qiydilar. Bu kitob ona tabiatni va jonivorlarni sevishga o'rgatadi.

Ko'chiring. Gap nimalardan tuzilganligi o'quvchilardan so'raladi va multimedia 2-ilova orqali **157-mashq** matnidagi tushib qolgan so'zlarni o'quvchilar joyiga qo'yishlari zarurligi aytildi. Matnning o'ng burchagida Quddus Muhammadiyning portreti turadi.

1- **topshiriq.** Gaplardagi tushirib qoldirilgan so'zlarni o'z o'rniga qo'ying.

Quddus Muhammadiy

Quddus Muhammadiy - bolalarning _____ shoiri. Bolalar shoirning _____ kitobini sevib o'qiydilar. Bu _____ ona tabiatni va jonivorlarni sevishga o'rgatadi.

Foydalanish uchun so'zlar: sevimli, «Tabiat alifbesi», kitob.

2- **topshiriq.** «Gaplar nimalardan tuziladi?» deb savol beriladi. Savolga javoblar daftar varag'ida yozma holda «So'z», «Bo'gin», «Tovush» so'zlari yozilgan bo'lib, to'g'ri javob «So'z»ni topsalar, «To'g'ri» degan ovoz keladi, aksi bo'lsa «O'ylab ko'ring» degan ovoz eshittiriladi.

3- **topshiriq.** Gapning oxiriga qanday tinish belgisi qo'yiladi? Savolga javoblar daftar varag'ida yozma holda nuqta, vergul, ikki nuqta tinish belgilari beriladi. O'quvchi to'g'ri javob «nuqta»ni belgilashi kerak.

IV. Darsga yakun yasash va baholash. O'quvchilar darsdagi ishtirokiga ko'ra rag'batlantirilib, baholanadi hamda daftarlar tekshirish uchun yig'ib olinadi.

VI. Uyga vazifa berish.

158-mashq sharti tushuntiriladi. Mashqni ko'chirib, joy va shaxs nomlarining tagiga chizib kelish topshirig'i beriladi.

O'quvchilarga yaxshi kayfiyat tilab, darsga yakun yasaladi.

Ko'rildi:

O'IBDO'

Mavzu: Gap.(159-160 mashqlar)

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Nutq, matn, gap.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta'rifi: Gap tushunchasini hosil qilish.

O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmli boshqotirma", "Eng vijdonli o'quvchi" o'yinlari.

Shakl:jamoa,guruhda ishslash,hamma o'zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash:O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

Ta'llimi: Gap haqida ma'lumot berishda o'quvchilarning savod o'rgatish davridagi bilimlariga tayaniadi. Ular gapning bosh harf bilan boshlanishi, oxiriga nuqta, so'roq, undov belgilari qo'yilishini, gaplarning so'zlardan tuzilishini o'rgangan bo'ladilar. Ona tili darslarida ham gap yuzasidan beriladigan bilimlar amaliy xarakterda. Ular gaplarning xabar bildirishini, gaplar so'roq bildirishini, gaplar so'zlar yordamida tuzilishi kabilarni bilib oladi.

Tarbiyaviy: Vatanga bo'lgan muhabbat tuyg'ularini shakllantirish

Rivojlantiruvchi: Og'zaki va yozma nutqini rivojlantirish. Mustaqil fikrlashga o'rgatish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodalni to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.

<i>Darsning texnologik xaritasi</i>

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
1	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishslash	Matndagi gaplarni aniqlash.	Ko'rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Ona tili daftari bilan ishslash	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

I.Tashkiliy qism. Salomlashish , davomatni aniqlash, navbatchining axboroti. Sinf tozaligini nazorat qilish, o'quvchilarni darsga tayyorgarligini nazorat qilish
II. O'tgan mavzuni so'rash baholash. Uy vazifasini va o'tilgan mavzuni so'rash. Uyga vazifa va o'tilgan mavzu so'raladi. **158-mashq.** Uyga vazifa. O'qing. Ayrim gaplar oxiriga nima uchun so'roq belgisi qo'yilgan?

Tog'dan so'rashdi:

- Sendan qudratli narsa bormi?
- Bor, Inson bilan Mehnat.
- Sen-chi, sen nima deysan, ona Yer?
- Men Inson va Mehnat bilan tirik man.
- Ha, azim Tog', ona Zaminning hukmdori Inson va Mehnatdir.

Sizningcha, dunyoda kim qudratli? Nima uchun? degan savollarga o'quvchilarning bergan javoblarini tinglash. Haqiqatdan ham dunyoda Inson va Mehnat eng qudratli kuch ekanligini misollar orqali tushuntirish. Sendan qudratli narsa bormi , Gap oxiriga ? belgisi qo'yilgan, Sen-chi sen nima deysan ona yer? Gapida ham , ? belgisi qo'yilgan. Chunki bu so'zlar so'rash ohangida aytilgan.

III. Yangi mavzuning bayoni:

159-mashq. Hikoya kim haqida yozilgan? Unda nechta gap bor?

Farhod bobosi bilan dala hovliga bordi. Bobosi daraxtlarni, toklarni parvarish qildi. Farhod bobosining yonida o'ynab yurdi. U bobosining ishlariga yordamlashdi.

* **Ko'chiring.** Kim? so'rog'iga javob bo'lgan so'zlarning tagiga chizing. Hikoya Farhod ismli bola haqida yozilgan. Hikoyada 4 ta gap bor. Hikoyada kim ? So'rog'iga Rarhod, bobosi so'zları javob bo'ladi.

160-mashq. Ertak nechta gapdan tuzilgan? Gaplar qanday harf bilan boshlangan? Nima uchun?

Qadim zamonda bir kampir bilan chol yashagan ekan. Ular ovchilik bilan kun ko'rishar ekan.

Chol tuzoq qo'yibdi. Tuzoqqa katta laylak tushibdi. Shu payt laylak odamday so'zlay boshlabdi...
(Ertakdan)

Birinchi va to'rtinchi gaplar kim va nima haqida aytilgan? Ertakni davom ettiring.

IV.Dars quyidagi savollar yordamida umumlashtiriladi.

V. Dars yakunlanadi: O'quvchilarning darsda ishtirokiga ko'ra baholanadi.

VI. Uyga vazifa; **161-mashq.** O'qing. Gaplar qanday mazmun bildiryapti?so'rog'iga javob yozib kelish topshiriq qilib berilaqi.

Yordamchi qiz.

Mening onam yaxshi pazanda .Onam jizzali non yopadi. Onam mazali taomlar pishiradi.

Ko'chiring. Joy va shaxs nomlarining tagiga chizing.

Ko'rildi:

O'IBDO'

Mavzu:Gaplarning ifoda maqsadiga ko'ra turlari. 162-164-mashqlar.
Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Nutq, matn, gap, tinish belgilari, nuqta, vergul. Soatlar soni: 1 soat
Mavzuning qisqacha ta'rifi: Tinish belgilari haqida.
O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi: Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmli boshqotirma", "Eng vijdonli o'quvchi" o'yinlari. Shakl:jamoa,guruhda ishslash,hamma o'zi uchun. Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar. Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi. Baholash:O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e'lon qilinadi.
Darsning maqsadi
Maqsadlar:
Ta'limiylar: Gap haqida ma'lumot berishda o'quvchilarning savod o'rgatish davridagi bilimlariga tayaniladi. Ular gapning bosh harf bilan boshlanishi, oxiriga nuqta, so'roq, undov belgilari qo'yilishini, gaplarning so'zlardan tuzilishini o'rgangan bo'ladilar. Ona tili darslarida ham gap yuzasidan beriladigan bilimlar amaliy xarakterda. Ular gaplarning xabar bildirishini, gaplar so'roq bildirishini, gaplar so'zlar yordamida tuzilishi kabilarni bilib oladi.   Tarbiyaviy: O'quvchilar qalbida tabiatga bo'lgan muhabbat tuyg'ularini uyg'otish.   Rivojlantiruvchi: Og'zaki va yozma nutqini rivojlantirish. Mustaqil fikrlashga o'rgatish.   Tayanch kompetensiyalar: Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish. Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
1	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	<i>3 daqiqa</i>
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	<i>10 daqiqa</i>
3	Yangi mavzu ustida ishslash	Gaplarning oxiriga qo'yiladigan tinish belgilari.	Ko'rgazmalilik.	<i>20 daqiqa</i>
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Husnixat ishslash	Husnixat	<i>10 daqiqa</i>
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	<i>2 daqiqa</i>

I.Tashkiliy qism. Salomlashish , davomatni aniqlash, navbatchining axboroti.

Sinf tozaligini nazorat qilish, o'quvchilarni darsga tayyorgarligini nazorat qilish

II. O'tgan mavzuni so'rab baholash. Uy vazifasini va o'tilgan mavzuni so'rash.

Uya vazifa va o'tilgan mavzu so'raladi **161-mashq**. O'qing. Gaplar qanday mazmun bildiryapti? so'rog'iga javob yozib kelish topshiriq qilib berilaqi.

161-mashq. O'qing. Gaplar qanday mazmun bildiryapti? so'rog'iga javob yozib kelish topshiriq qilib berilaqi.

Yordamchi qiz.

Mening onam yaxshi pazanda .Onam jizzali non yopadi. Onam mazali taomlar pishiradi.

Ko'chiring. Joy va shaxs nomlarining tagiga chizing.

III. Yangi mavzuning bayoni:

162-mashq. She'rdagi har bir gapning oxiriga qaysi tinish belgilar qo'yilgan? Nima uchun?

Yurak kerak

— Yomg'ir quysa, osmonga. Nima kerak?

— Chelak kerak.

— Qor yog'sa-chi, osmonga. Nima kerak?

— Elak kerak.

— Yomg'ir, qordan qo'rqqanga Nima kerak?

— Yurak kerak!

* So'roq belgili gaplar qanday mazmun bildiryapti?

Gapning oxiriga nuqta belgisi (?) yoki undov qo'yiladi.

So'rash ohangida yozilgan gaplar oxiriga (?) belgisi qo'yiladi. Bunday gaplar so'roq gaplar deyiladi.

163-mashq. Chiziqchalar o'miga tushirib qoldirilgan so'zlarni qo'yib ko'chiring. Gaplar oxiriga tegishli tinish belgisini qo'ying.

Tog'dan so'rashdi:

-Sendan qudratlari narsa bormi?

--Bor, inson bilan mehnat.

-Senchi sen nima deysan, ona Yer?

-Men inson va mehnat bilan tirikman.

-Ha, azim Tog', Ona zaminning hukmdori Inson va Mehnatdir.

IV.Dars quyidagi savollar yordamida umumlashtiriladi.

V. Dars yakunlanadi: O'quvchilarning darsda ishtirokiga ko'ra baholanadi.

VI. Uya vazifa; **164 -mashq.** O'qing. Har bir gap oxirida to'xtang, Hikoya nechta gapdan tuzilgan?

Hovlimizda bir tup gilos bor. Gilosimiz pishdi. U pishishi bilan hovlimiz qushlarga to'ldi .

Mening qushlarga havasim keldi .Men ham o'rtoqlarimni gilosxo'rlikka taklif qildim.

* **Gaplar oxiriga tegishli tinish belgisini qo'yib ko'chiring.**

Ko'rildi:

O'IBDO'

58-dars

Mavzu: Gaplarning ifoda maqsadiga ko'ra turlari. Mustahkamlash.

Mavzuga oid tayanch tushunchalar: Nutq, matn, gap, tinish belgilari, nuqta, vergul.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta'rifi: Tinish belgilari haqida.

O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmli boshqotirma", "Eng vijdonli o'quvchi" o'yinlari.

Shakl:jamoa,guruhda ishslash,hamma o'zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash:O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

Ta'limiylar: Gap haqida ma'lumot berishda o'quvchilarning savod o'rgatish davridagi bilimlariga tayaniladi. Ular gapning bosh harf bilan boshlanishi, oxiriga nuqta, so'roq, undov belgilari qo'yilishini, gaplarning so'zlardan tuzilishini o'rgangan bo'ladilar. Ona tili darslarida ham gap yuzasidan beriladigan bilimlar amaliy xarakterda. Ular gaplarning xabar bildirishini, gaplar so'roq bildirishini, gaplar so'zlar yordamida tuzilishi kabilarni bilib oladi.

Tarbiyaviy: O'quvchilarda hayvonot olamiga, atrof-muhitga bo'lgan mehrni uyg'otish.

Rivojlantiruvchi: Og'zaki va yozma nutqini rivojlantirish. Mustaqil fikrlashga o'rgatish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi, o'zbek tilida nutq tovushlarini to'g'ri qo'llay oladi, bo'g'in ko'chirish qoidasiga rioya qila oladi, mavzuga oid so'zlarni og'zaki nutqda qo'llay oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
1	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishslash	Gaplarning oxiriga qo'yiladigan tinish belgilari.	Ko'rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Husnixat ishslash	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

I.Tashkiliy qism. Salomlashish , davomatni aniqlash, navbatchining axboroti.

Sinf tozaligini nazorat qilish, o'quvchilarni darsga tayyorgarligini nazorat qilish

II. O'tgan mavzuni so'rab baholash. Uy vazifasini va o'tilgan mavzuni so'rash.

164 -mashq. O'qing. Har bir gap oxirida to'xtang, Hikoya nechta gapdan tuzilgan?

Hovlimizda bir tup gilos bor. Gilosimiz pishdi. U pishishi bilan hovlimiz qushlarga to'ldi. Mening qushlarga havasim keldi .Men ham o'rtoqlarimni gilosxo'rlikka taklif qildim.

* **Gaplар oxiriga tegishli tinish belgisini qo'yib ko'chiring.**

III. Yangi mavzuning bayoni:

165-mashq. Qo'zichog'im so'zini harakatni bildirgan so'zlar bilan ko'chiring.

Sezgir cho'pon

Qo'zichog'im ma'raydi,

Menga zimdan qaraydi.

Bu qarashning ma'nosi —

O't bilan suv so'raydi.

Gaplarning oxiriga nima uchun nuqta qo'yigan?

166-mashq. Ertakka sarlavha qo'ying.

Chumoli bug'doyni iniga olib ketayotgan edi. Chumchuq pirillab uning yoniga tushdi va dedi:

— Chumoli, bug'doyni menga ber. Chumoli dedi:

— Qanoting bor, ko'zing bor. O'zing topib ye.

* **Ko'chiring. 1- va 2-gapda nima haqida aytilgan?**

1- va 2- gaplarda chumoli va chumchuq haqida gap brogan

IV.Dars quyidagi savollar yordamida umumlashtiriladi.

1. Qaysi gap noto'g'ri yoziigan?

A) Kaptar ovchining to'riga ilindi.

B) Bolalar donxo'rak yasadilar. D) tili shirinning do'sti ko'p.

2. Oxiriga nuqta qo'yiladigan gapni belgilang:

A) Maftuna vazifani tushundimi

B) Ibrohimning otasi — dehqon D) Bilim manbayi — kitobni seving

3. Oxiriga so'roq belgisi qo'yiladigan gapni toping:

A) Bahor qanday go'zal fasl

B) Lola birinchi sifda o'qiydi D) Sening isming nima

V. Dars yakunlanadi: O'quvchilarning darsda ishtirokiga ko'ra baholanadi.

VI. Uyga vazifa; **167-mashq.** O'qing. She'r nima haqida yozilgan?

Topishmoq she'r

Bo'y-bastimga qara, boq,

Qiziqqon olovman naq.

Shu sababdan doimo

Hamrohim hayajon, zavq.

- Ko'chiring. Topishmoq she'rga yana qanday sarlavha qo'yish mumkin?

Ko'rildi:

O'IBDO'

Mavzu:Nazorat ishi.

Mavzuga oid tayanch tushunchalar Matn, gap, unli tovushlar, undosh tovushlar, tinish belgilari. Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta’rifi: Bilimlarni aniqlash.

O’quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,”Savol-javob” metodi,”Rasmlı boshqotırma”, “Eng vijdonlı o’quvchi” o’yinlari.

Shakl:jamoa,guruhda ishlash,hamma o’zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko’rgazmalar,harakatli ko’rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O’quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash:O’quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e’lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

ta’limiy: o’quvchilarning husnixat bilan imlo xatolarsiz yozishlarini, unli tovushlar va unli harflar haqidagi bilimlarini aniqlash, mustaqil ishlashga o’rgatish. Unli tovushlar va harflar bo’yicha olgan bioliimlarini nazorat qilish va baholash.

Tarbiyaviv: O’ziga ishonish, sezzirlilik, topqirlik sifatlarini mustahkamlash.

Rivojlantiruvechi: O’quvchilarning lug’atini boyitish, savodxonligini oshirish ,o’quvchilarda o’tmishi, azaliy urf-odati, an’analariiga muhabbat uyg’otish. tarbiyasida sharqona fazilatlarni shakkllantirish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishlash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko’rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og’zaki bayon qilish, o’qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she’r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to’g’ri o’qiy oladi.

Darsning texnologik xaritasi

T/r	Dars bosqichlari	Bajariladigan ish mazmuni	Bajariladigan ish shakli	Ajratilgan vaqt
1	Tashkiliy qism	O’quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O’tilgan mavzuni takrorlash	O’tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishlash	Nazorat ishi.	Ko’rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Husnixat ishlash.	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o’quvchilarni rag’batlanirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

I.Tashkiliy qism. Salomlashish , davomatni aniqlash, navbatchining axboroti.

Sinf tozaligini nazorat qilish, o'quvchilarni darsga tayyorgarligini nazorat qilish.

II.O'tgan mavzuni so'rab baholash.

III.Yangi mavzuning bayoni: Diktant-

Ko'rildi:

O'IBDO'

Mavzu: Gaplarning ifoda maqsadiga ko'ra turlari. 168-170-mashqlar.

Mavzuga oid tayanch tushunchalar: Nutq, matn, gap, tinish belgilari, nuqta, vergul.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta'rifi: Zarur tinish belgilari haqida.

O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmli boshqotirma", "Eng vijdonli o'quvchi" o'yinlari.

Shakl:jamoa,guruhda ishslash,hamma o'zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash:O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

Ta'limiylari: Gap haqida ma'lumot berishda o'quvchilarning savod o'rgatish davridagi bilimlariga tayaniлади. Ular gapning bosh harf bilan boshlanishi, oxiriga nuqta, so'roq, undov belgilari qo'yilishini, gaplarning so'zlardan tuzilishini o'rgangan bo'ladilar. Ona tili darslarida ham gap yuzasidan beriladigan bilimlar amaliy xarakterda. Ular gaplarning xabar bildirishini, gaplar so'roq bildirishini, gaplar so'zlar yordamida tuzilishi kabilarni bilib oladi.

Tarbiyaviy: O'quvchilarда Vatanga bo'lgan muhabbat tuyg'ularini uyg'otish.

Rivojlanтирувчи: Og'zaki va yozma nutqini rivojlanтируш. Mustaqil fikrlashga o'rgatish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar: Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi.

Darsning texnologik xaritasi

T/r	Dars bosqichlari	Bajariladigan ish mazmuni	Bajariladigan ish shakli	Ajratilgan vaqt
1	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishslash	Gaplarning oxiriga qo'yiladigan tinish belgilari.	Ko'rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Husnixat ishslash	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

I.Tashkiliy qism. Salomlashish , davomatni aniqlash, navbatchining axboroti.
Sinf tozaligini nazorat qilish, o'quvchilarni darsga tayyorgarligini nazorat qilish

II. O'tgan mavzuni so'rab baholash. Uy vazifasini va o'tilgan mavzuni so'rash.

167-mashq. O'qing. She'r nima haqida yozilgan?

Topishmoq she'r

Bo'y-bastimga qara, boq,

Qiziqqon olovman naq.

Shu sababdan doimo

Hamrohim hayajon, zavq.

- Ko'chiring. Topishmoq she'rga yana qanday sarlavha qo'yish mumkin?

She'rga yana (!) Belgisi qo'yish mumkin.

III. Yangi mavzuning bayoni:

168-mashq. Tinish belgilariga e'tibor berib, suhbatni o'qing

Bir kuni Ra'no buvisi bilan suhbatlashdi.

— Boychechak qayerda o'sadi?

— Huv o'sha qir-adirlarda o'sadi.

Tepalik etagida boychechak uxbab yotibdi.

— U qachon uyg'onadi?

— ... Bahor kelganda eng birinchi bo'lib boychechak uyg'onadi!

* Gap oxiriga nima uchun nuqta, so'roq belgisi yoki undov belgisi qo'yilgan?

Ra'noning buvisi aytgan gaplarni ko'chiring.

169-mashq. Oxiriga so'roq va undov belgisi qo'yilgan gaplarni ko'chiring. Gaplar oxiriga tinish belgilarining qo'yilish sababini tushuntiring

Qasos --(Hazil she'r)

Qalaysan, babaq xo'roz?	Quvsam, tutqich bermasding ,

 Qo'lga tushding, Qanday soz! | Hech gapimga kirmasding. | Uyqum buzib har safar, | Berolmaysan endi pand, | Qichqirarding har sahar. | Seni yezman, xo'rozqand! |

IV.Dars quyidagi savollar yordamida umumlashtiriladi.

1. Gap oxiriga qanday tinish belgilari qo'yiladi?

2. So'roq belgisi qachon qo'yiladi?

3. Undov belgisi qachon qoyiladi?

So'rash ohangida yozilgan gaplar oxiriga (?) belgisi qo'yiladi. Bunday gaplar so'roq gaplar deyiladi.

V. Dars yakunlanadi: O'quvchilarning darsda ishtirokiga ko'ra baholanadi.

VI. Uyga vazifa; 170-mashq. «O'qish kitobi»dagi «Olma» hikoyasidan so'roq gaplarni topib ko'chiring.

— Shirin ekan... Bobo, bu olmani kim o'tqazgan?

— Nega bunday deyapsiz?

— Qani, aytинг-chi, bu olmani siz o'tqazganmisiz?

— Saratonda chanqab qolganda yarim chelak bo'lsa ham suv keltirganmisiz?

— Ana, ko'rdingizmi?

Ko'rildi:

O'IBDO'

Sana _____ 61-dars

Mavzu: Gaplarning ifoda maqsadiga ko'ra turlari.. 171-173-mashqlar.

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Nutq, matn, gap, tinish belgilari, nuqta, vergul.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta'rifi: Zarur tinish belgilari haqida.

O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmlı boshqotırma", "Eng vijdonlı o'quvchi" o'yinlari.

Shakl:jamoa,guruhda ishslash,hamma o'zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash:O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

Ta'limiylar: Gap haqida ma'lumot berishda o'quvchilarning savod o'rgatish davridagi bilimlariga tayaniladi. Ular gapning bosh harf bilan boshlanishi, oxiriga nuqta, so'roq, undov belgilari qo'yilishini, gaplarning so'zlardan tuzilishini o'rgangan bo'ladilar. Ona tili darslarida ham gap yuzasidan beriladigan bilimlar amaliy xarakterda. Ular gaplarning xabar bildirishini, gaplar so'roq bildirishini, gaplar so'zlar yordamida tuzilishi kabilarni bilib oladi.

Tarbiyaviy: O'quvchilarga onaga, Vatanga bo'lgan muhabbat , hurmat tushunchalarini o'rgatish.

Rivojlantiruvchi: Og'zaki va yozma nutqini rivojlantirish. Mustaqil fikrlashga o'rgatish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
<i>1</i>	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	<i>3 daqiqa</i>
<i>2</i>	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	<i>10 daqiqa</i>
<i>3</i>	Yangi mavzu ustida ishslash	Tinish belgilari.	Ko'rgazmalilik.	<i>20 daqiqa</i>
<i>4</i>	Yangi mavzuni mustahkamlash	Husnixat ishslash.	Husnixat	<i>10 daqiqa</i>
<i>5</i>	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	<i>2 daqiqa</i>

I.Tashkiliy qism. Salomlashish , davomatni aniqlash, navbatchining axboroti.

Sinf tozaligini nazorat qilish, o'quvchilarni darsga tayyorgarligini nazorat qilish

II. O'tgan mavzuni so'rab baholash. Uy vazifasini va o'tilgan mavzuni so'rash.

170-mashq. «O'qish kitobi»dagi «Olma» hikoyasidan so'roq gaplarni topib ko'chiring.

- Shirin ekan... Bobo, bu olmani kim o'tqazgan?
- Nega bunday deyapsiz?
- Qani, aytинг-chi, bu olmani siz o'tqazganmisiz?
- Saratonda chanqab qolganda yarim chelak bo'lsa ham suv keltirganmisiz?
- Ana, ko'rdingizmi?

III. Yangi mavzuning bayoni:

171-mashq. *Gaplar oxiriga nima uchun so'roq belgisi qo'yilgan?*

1.Siz ona tili darsida nimalarni o'rgandingiz?

2. Ona tilidan uyga qanday vazifa berildi?:

3. Uy vazifasini o'zingiz bajarasizmi?

Savollarga javob yozing. Yozgan gaplaringizning oxiriga qaysi tinish belgisini qo'ydingiz? Nima uchun?

172-mashq. *Topishmoqning javobini aytинг. Topishmoq nechta gapdan tuzilgan?*

Maydoni tekis, oppoq,

Urugi qora munchoq.

Qo'l bilan ekiladi,

Ko'z bilan teriladi. . .,

Ko'chiring. Qanday? so'rog'iga javob beradigan so'zlarning tagiga chizing.

IV.Dars quyidagi savollar yordamida umumlashtiriladi.

Test!!!

1. Oxiriga nuqta qo'yiladigan gapni belgilang:

A) Maftuna vazifani tushundimi ^

B) Ibrohimning otasi — dehqon ^

D) Bilim manbayi — kitobni seving

2. Oxiriga so'roq belgisi qo'yiladigan gapni toping:

A) Bahor qanday go'zal fasl

B) Lola birinchi sinfda o'qiydi

D) Sening isming nima

3. Oxiriga undov belgisi qo'yiladigan gapni toping:

A) Nonni isrof qilmang

B) Sen masalani yechdingmi

D) Qushlar yoqimli sayradi

V. Dars yakunlanadi: O'quvchilarning darsda ishtirokiga ko'ra baholanadi.

VI. Uyga vazifa; 173-mashq. Ohang yordamida gaplarning chegarasini aniqlang.

Men Saidjon bilan qishloqqa bordim. Qishloq shahardan salqin ekan. Quyosh issig'ini daraxtlar sezdirmaydi. Biz anhorda cho'mildik.

Gaplarning oxiriga tegishli tinish belgisini qo'yib ko'chiring.

Ko'rildi:

O'IBDO'

Mavzu: Gaplarning ifoda maqsadiga ko'ra turlari. 174-176-mashqlar.

Mavzuga oid tayanch tushunchalar: Nutq, matn, gap, tinish belgilari, nuqta, vergul, so'roq, undov.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta'rifi: Nuqta, so'roq va undov belgisi haqida.

O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmli boshqotirma", "Eng vijdonli o'quvchi" o'yinlari.

Shakl:jamaa,guruhda ishslash,hamma o'zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash:O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

ta'llimi: o'quvchilarning gap haqidagi tushunchalarini aniqlash. Matndagi gaplarni tinish belgilariiga riyoa qilgan holda tugallangan ohang bilan o'qish. Matndagi gaplarning chega-rasini aniqlash ko'nikmalarini takomillashtirish. Ularning lug'atini *qopqa, tug'ro, mezon* so'zlari bilanboyitish, bolalar nutqini o'stirish.

tarbiyaviy: Mustaqillik davrida Vatanimizda erishilgan yutuqlar haqida qisqacha ma'lumot berish, vatanparvarlik hissini kuchaytirish. O'quvchilar ongida tinchlik uchun intilish, urushga nafrat hissini shakllantirish.

Rivojlantiruvchi: o'quvchilarda o'tmishi, azaliy urf-odati, an'analariga muhabbat uyg'otish. tarbiyasida sharqona fazilatlarni shakllantirish. Berilgan mavzu yuzasidan bog'lanishli nutq tuza olish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar: Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi.

Darsning texnologik xaritasi

T/r	Dars bosqichlari	Bajariladigan ish mazmuni	Bajariladigan ish shakli	Ajratilgan vaqt
1	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishslash	Nuqta, so'roq va undov belgisi.	Ko'rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Husnixat ishslash.	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

I.Tashkiliy qism. Davomatni aniqlash. O'tilgan mavzu—fe'l zamonlari yuzasidan o'quvchilar bilimi savollar yordamida aniqlanadi. Uyga berilgan mashq o'qitiladi.

II.O'tigan mavzuni so'rab baholash. Uy vazifasini va o'tilgan mavzuni so'rash.

173-mashq. Ohang yordamida gaplarning chegarasini aniqlang.

Men Saidjon bilan qishloqqa bordim. Qishloq shahardan salqin ekan. Quyosh issig'ini daraxtlar sezdirmaydi. Biz anhorda cho'mildik.

Gaplarning oxiriga tegishli tinish belgisini qo'yib ko'chiring.

III.Yangi mavzuni bayon etish:

174-mashq. Tengdoshingiz kim haqida hikoya qilib berdi?

Mening bobomni bilasizmi? Mening bobom — cho'pon. Bobomning qirda qo'yilari ko'p. Bobom doim otta yuradi. Bobom uloqda hech kimni oldiga tushirmaydi.

Ko'chiring. Gaplar oxiriga so'roq belgisi va nuqta nima uchun qo'yilgan? Birinchi gap so'roq ohangida bo'lganligi uchun so'roq belgisi qo'yilgan. Qolgan gaplar esa xabar ma'nosida aytilganligi uchun nuqta belgisi qo'yilgan.

175-mashq. Ibn Sino bilan otasining gapini topib ko'chiring. Ibn Sino Bir kuni otasi Ibn Sinodan so'rabi:

— Bolam, katta bo'lganingizda kim bo'lasiz? Ibn Sino shunday javob beribdi:
— Men tabib bo'laman. Sizni, onamni, hamma odamlarni davolayman.

Bu matnda Ibn Sinoning otasining gapi quyidagicha: — Bolam, katta bo'lganingizda kim bo'lasiz?

Ko'chirgan gaplaringiz oxiriga qanday tinish belgilari qo'yilgan? Nima uchun? ko'chirgan gaplarimizda ohang va ma'nosiga ko'ra nuqta va so'roq belgilari qo'yilgan.

IV.Dars quyidagi savollar yordamida umumlashtiriladi.

Darsni yakunlash maqsadida test savollariga javob topiladi.

Gapning oxiriga qanday tinish belgilari qo'yiladi?

- A) nuqta   B) so'roq belgisi   D) undov belgisi
E) nuqta, so'roq va undov belgisi

Qaysi qatorda gap berilgan?

- A) Hikoyani, o'qidi, Rasul   B) Bizning oila katta.   D) Soviy, havo, boshladi

Qaysi gap noto'g'ri yoziigan?

- A) Kaptar ovchining to'riga ilindi.   B) Bolalar donxo'rak yasadilar.   D) tili shirinning do'sti ko'p.

VL Uyga vazifa;   176-mashq. «Mening orzum» mavzusida to'rtta gap tuzib yozing.

V. Dars yakunlanadi: O'quvchilarning darsda ishtirokiga ko'ra baholanadi.

Ko'rildi:

O'IBDO'

Mavzu:Gapning ifoda maqsadiga ko'ra turlari.177-180-mashqlar.

Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Nutq, matn, gap, tinish belgilari, nuqta, vergul, so'roq, undov.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta'rifi: Nuqta, so'roq va undov belgisi haqida.

O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmli boshqotirma", "Eng vijdonli o'quvchi" o'yinlari.

Shakl:jamoa,guruhda ishslash,hamma o'zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash:O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

Ta'llimiy: Gap haqida ma'lumot berishda o'quvchilarning savod o'rgatish davridagi bilimlariga tayaniladi. Ular gapning bosh harf bilan boshlanishi, oxiriga nuqta, so'roq, undov belgilari qo'yilishini, gaplarning so'zlardan tuzilishini o'rgangan bo'ladilar. Ona tili darslarida ham gap yuzasidan beriladigan bilimlar amaliy xarakterda. Ular gaplarning xabar bildirishini, gaplar so'roq bildirishini, gaplar so'zlar yordamida tuzilishi kabilarni bilib oladi.

Tarbiyaviy: Vatanga bo'lgan muhabbat tuyg'ularini shakllantirish

Rivojlantiruvchi: Og'zaki va yozma nutqini rivojlantirish. Mustaqil fikrlashga o'rgatish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi.

Darsning texnologik xaritasi

T/r	Dars bosqichlari	Bajariladigan ish mazmuni	Bajariladigan ish shakli	Ajratilgan vaqt
1	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishslash	Nuqta, so'roq va undov belgisi.	Ko'rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Husnixat ishslash.	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

I.Tashkiliy qism. Davomatni aniqlash. O'tilgan mavzu—fe'l zamonlari yuzasidan o'quvchilar bilimi savollar yordamida aniqlanadi.

II. O'tgan mavzuni so'rab baholash. Uyga berilgan mashq o'qitiladi.

Uyga vazifani tekshirish: 176-mashq. «Mening orzum» mavzusida to'rtta gap tuzib yozing.

O'quvchilar tuzgan hikoyalarni o'qib, babs munozara o'tkazish. Ularni kasb tanlashga yo'naltirish. Bunda ularning qobiliyatlariga e'tibor qaratish lozimligini tushuntirish.

III.Yangi mavzuni bayon etish: Yangi mavzuni tushuntirish til materiallarini kuzatishdan boshlanadi.

177-mashq. Har bir qatordag'i so'zlardan gap tuzing.

1. Yashil, ko'kardi, o'tlar	Yashil o'tlar ko'kardi.
2. Daraxt, yozdi, barg,	Daraxt barg yozdi.
3. ochildi, Qizil ,gullar ,	Qizil gullar ochildi.
4. sayradi, Bulbullar, sho'x	Bulbullar sho'x sayradi.

Mashqning bajarilishi:

Gaplar oxiriga qanday tinish belgisi qo'ydingiz? Nima uchun? gap oxiriga nuqta belgisi qo'yildi. Chunki gaplar xabar, darak ma'nosida yozilgan.

178-mashq. Matn nechta gapdan tuzilgan? Gaplar oxiriga nima uchun so'roq belgisi yoki nuqta qo'yilgan?

Maktub tashuvchi kabutar haqida eshitganmisiz? Ular bir yurtdan ikkinchi yurtga xat tashiydi. Ko'chiring. **Maktub va xat so'zlari** qanday ma'noni bildiradi? Matn 2 ta gapdan iborat. Matndagi birinchi gap so'roq ma'nosini bildirgani uchun ushbu gapning oxiriga so'roq belgisi qo'yilgan. Matndagi maktub va xat so'zlari bir xil ma'noni anglatadi.

179-mashq. Matn nechta gapdan tuzilgan?

— Yo'dosh bobo, nega bo'rini hamma yomon deydi? Uning hech yaxshi ishi yo'qmi?

— Bir kuni cho'l-u biyobonda qolib ketib, suv qidira boshladik. Uzoqda bir jonivor yer kovlayotganini ko'rdik. U bo'ri ekan. Biz bo'rining sahroda suv bor joyni bilishiga guvoh bo'ldik.

Gaplarning oxiriga nima uchun so'roq yoki nuqta qo'yilgan?

Matn 6 ta gapdan tuzilgan. Gaplarning oxiriga nima uchun so'roq yoki nuqta qo'yilgan degan savolga o'quvchilar bilan javob topamiz. Ularning har birining fikri eshitilib, baholanadi.

Gaplar maqsadga ko'ra 3 –turga bo'linadi . Gap ish harakatning bajarilganligi haqida xabar beradi. gap oxiruga (.) nuqta qo'yiladi.

So'rash ohangida aytilgan gaplar so'roq gap deyiladi. So'roq gap oxiriga(?) so'roq belgisi qo'yiladi.

Kuchli his – hayajon bilan syltigan gaplarga his- hayajon gap deyiladi. his – hayajon gap oxiriga (!) undov belgisi qo'yiladi.

IV.Dars quyidagi savollar yordamida umumlashtiriladi.

1. Nutq deganda nimani tushunasiz? 2. Nutq nimalardan tuziladi?
3. Gapning birinchi so'zi qanday harf bilan boshlanadi?
4. Gaplarning oxiriga qaysi tinish belgilari qo'yadi? Mima uchun?

V. Dars yakunlanadi: O'quvchilarning darsda ishtirokiga ko'ra baholanadi.

VI. Uyga vazifa; 180-mashq.

Ko'rildi:

O'IBDO'

Mavzu:Nazorat ishi.
Mavzuga oid tayanch tushunchalar Matn, gap, unli tovushlar, undosh tovushlar, tinish belgilari. Soatlar soni: 1 soat
Mavzuning qisqacha ta’rif: Bilimlarni aniqlash.
O’quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi: Metod:suhbat, tushuntirish,”Savol-javob” metodi,”Rasmli boshqotirma”, “Eng vijdonli o’quvchi” o’yinlari. Shakl:jamoa,guruhda ishlash,hamma o’zi uchun. Jihoz:darslik,rangli ko’rgazmalar,harakatli ko’rgazmalar,targatma testlar,plakatlar. Nazorat:O’quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi. Baholash:O’quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e’lon qilinadi.
Darsning maqsadi
Maqsadlar: ta’limiy: o’quvchilarning husnixat bilan imlo xatolarsiz yozishlarini, unli tovushlar va unli harflar haqidagi bilimlarini aniqlash, mustaqil ishlashga o’rgatish. Unli tovushlar va harflar bo’yicha olgan bioliimlarini nazorat qilish va baholash.   Tarbiyaviv : O’ziga ishonish, sezgirlik, topqirlik sifatlarini mustahkamlash.   Rivojlantiruvchi: O’quvchilarning lug’atini boyitish, savodxonligini oshirish ,o’quvchilarda o’tmishi, azaliy urf-odati, an’analariiga muhabbat uyg’otish. tarbiyasida sharqona fazilatlarni shakllantirish.   Tayanch kompetensiyalar: Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko’rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.   Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og’zaki bayon qilish, o’qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she’r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to’g’ri o’qiy oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
1	Tashkiliy qism	O’quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O’tilgan mavzuni takrorlash	O’tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishslash	Nazorat ishi.	Ko’rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Husnixat ishslash.	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o’quvchilarni rag’batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

I.Tashkiliy qism. Salomlashish , davomatni aniqlash, navbatchining axboroti.

Sinf tozaligini nazorat qilish, o'quvchilarni darsga tayyorgarligini nazorat qilish.

II.O'tgan mavzuni so'rab baholash.

III.Yangi mavzuning bayoni: Diktant-

Ko'rildi:

O'IBDO'

Mavzu: O'quv yili oxirida o'tilganlarni takrorlash. Unli va undosh tovushlar. Takrorlash.181-183-mashqlar.
Mavzuga oid tayanch tushunchalar:Unli tovushlar, undosh tovushlar.
Soatlar soni: 1 soat
Mavzuning qisqacha ta'rifi: Unli va undosh tovushlar mavzusini takrorlash.
O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:
Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmi boshqotirma", "Eng vijdonli o'quvchi" o'yinlari.
Shakl:jamaa,guruhda ishlash,hamma o'zi uchun.
Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.
Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.
Baholash:O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e'lon qilinadi.
Darsning maqsadi
Maqsadlar:
ta'limiy: o'quvchilarning gap haqidagi tushunchalarini aniqlash. Matndagi gaplarni tinish belgilariga rioya qilgan holda tugallangan ohang bilan o'qish. Matndagi gaplarning chega-rasini aniqlash ko'nikmalarini takomillashtirish. Ularning lug'atini <i>qopqa, tug'ro, mezon</i> so'zlari bilanboyitish, bolalar nutqini o'stirish.
tarbiyaviy: Mustaqillik davrida Vatanimizda erishilgan yutuqlar haqida qisqacha ma'lumot berish, vatanparvarlik hissini kuchaytirish. O'quvchilar ongida tinchlik uchun intilish, urushga nafrat hissini shakllantirish.
Rivojlantiruvchi: o'quvchilarda o'tmishi, azaliy urf-odati, an'analariga muhabbat uyg'otish. tarbiyasida sharqona fazilatlarni shakllantirish. Berilgan mavzu yuzasidan bog'lanishli nutq tuza olish.
Tayanch kompetensiyalar: Axborot bilan ishlash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish. Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi.

Darsning texnologik xaritasi

<i>T/r</i>	<i>Dars bosqichlari</i>	<i>Bajariladigan ish mazmuni</i>	<i>Bajariladigan ish shakli</i>	<i>Ajratilgan vaqt</i>
1	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishslash	Unli va undosh tovushlar. Takrorlash.	Ko'rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Husnixat ishslash.	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

I.Tashkiliy qism: Salomlashish , davomatni aniqlash, navbatchining axboroti.

Sinf tozaligini nazorat qilish, o'quvchilarни darsga tayyorgarligini nazorat qilish

II. O'tgan mavzuni so'rab baholash.

Uyga vazifani tekshirish:**180-mashq.** She'rni ifodali o'qing, she'r nima haqida yozilgan?

Uchrashib qoldi - Nima gap tog'da? Dil ravshan tortib,

Burgut va kaptar. - Tinchlik tog'larda! Chaqnar edi ko'z.

Biri-biridan - Nima gap bog'da? Hammaga yoqar

Hol-ahvol so'rар: - Tinchlik bog'larda! Tinchlik degan so'z.

Oxirgi to'rtlikni ko'chiring. Gaplar oxiriga qaysi tinish belgilari qo'yigan? Nima uchun? ushbu savollarga o'uvchilar bilan birqalikda she'mi o'qib, javob topish. Bahs munozara o'tkazish.

III. Yangi mavzuning bayoni:

181-mashq. Ko'chiring. Unlilar tagiga bitta, undoshlar tagiga ikkita chiziq chizing.

Orzu

Biz Vatanning yulduzi,

Ertasi — umid ko'zi,

Xizmat qilmoq baxt o'zi.

Tilimizda shu orzu,

Dilimizda shu orzu.

182-mashq. Harflar birikmasi qa nashgan so'zlarni toping.

Ilimning cheki yo'q. Qancha ko'p o'qisangiz, bilimingiz shuncha oshadi. Odam ilm bilan yuksaklikka ko'tariladi.

Nutq tovushlari qanday guruhlarga bo'linadi?

Unli tovushlarni aytинг. Undosh tovushlarni aytинг.

Unli tovushlar yozuvda a, o, o', u, i, e harflari bilan belgilanadi.

Bular unli harflar. Undosh tovushlar yozuvda b, v, g, d, j, z, y, k, l, ra, n, p, r, s, t, f, x, ch, sh, q, ng, g', h harflari bilan belgilanadi. ' (tutuq belgisi) tovush ifodalamanaydi.

IV.Dars quyidagi savollar yordamida umumlashtiriladi.

Unli tovushlar qanday aytildi?

Qaysi unlilarni xato yozish mumkin?

Unli tovushlar so'z ma'nosini o'zgartiradimi?

Unli harflarni kesma harflar ichidan olib ko'rsating.

V. Dars yakunlanadi: O'quvchilarning darsda ishtirotiga ko'ra baholanadi.

VI. Uyga vazifa; 183-mashq.

Nuqtalar o'rniga x \ h harflaridan mosini qo'yib, so'zlar bo'g'lnlarga bo'lib yozing.

.ovli, .ona, .olva, ya.malak, .a'rf, ion, me.mon, xonta.ta, me.ribbon.

Ko'rildi:

O'IBDO'

Mavzu: O'quv yili oxirida o'tilganlarni takrorlash.Nima qildi? so'rog'iga javob bo'lgan so'zlar. Mustahkamlash.184-187-mashqlar.

Mavzuga oid tayanch tushunchalar: Unli tovushlar, undosh tovushlar.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta'rifi: Nima qildi? so'rog'iga javob bo'lgan so'zlar.

O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmli boshqotirma", "Eng vijdonli o'quvchi" o'yinlari.

Shakl:jamoa,guruhda ishslash,hamma o'zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash:O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

ta'limiy: Tovushlar ovoz va shovqinning ishtirokiga ko'ra 2 turga: unli va undosh tovushlarga bo'linishi, unli tovushlarning 3 ta belgisi: to'siqqa uchramasligini, cho'ziq aytilishi va ovozdan hosil bo'lishi eslatish va mustahkamlash. Unli tovushlarning so'z tarkibida to'g'ri talaffuzini va yozuvda imloviy va grafik to'g'ri ifodalashga o'rgatish;

tarbiyaviy: tarixiy obidalarni o'rganish va asrash, suvlarning inson hayotidagi ahamiyatini o'rgatish va uni toza saqlashda mas'ullikni his etishlariga erishish.

Rivojlantiruvchi: o'quvchilarni eshitish idrokini rivojlantirish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqi kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi.

Darsning texnologik xaritasi

T/r	Dars bosqichlari	Bajariladigan ish mazmuni	Bajariladigan ish shakli	Ajratilgan vaqt
1	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishslash	Nima qildi? so'rog'iga javob bo'lgan so'zlar. Mustahkamlash	Ko'rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Husnixat ishslash.	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

I.Tashkiliy qism: Salomlashish , davomatni aniqlash, navbatchining axboroti.

Sinf tozaligini nazorat qilish, o'quvchilarni darsga tayyorgarligini nazorat qilish

II. O'tgan mavzuni so'rab baholash.

Uyga vazifani tekshirish. 180-mashq. Nuqtalar o'rniغا x\h harflaridan mosini qo'yib, so'zlar bo'g'lnlarga bo'lib yozing.

hovli, xona, holva, yaxmalak, ha'rf, xirmon, mehmon, xontaxta, mehribon.
Yozganlaringizni lug'atdan tekshiring.

III.Yangi mavzuning bayoni:

184-mashq. Ajratilgan so'zlarga so'roq bering. Ular nimani bildiryapti?

Oyog'i yo'q-ku, lekin
Pastga qarab chopadi.
Bog'-rog'lar-u sahrolar
Undan hayot topadi.
Agar chiqmasa quyosh,
Xafa bo'lib to'kar yosh.

185-mashq. Ko'chiring

Bolalar bilan hayvonot bog'iga bordik. U yerda cho'l va sahrolarda, tog' va o'rmonlarda yashaydigan hayvonlarni ko'rdik.

* Shaxs, narsa va harakatni bildirgan so'zlarning tagiga tegishlicha chizing.

186-mashq. O'qing.

Non

Kishilar qadim zamonalardan buyon nonni e'zozlaydilar. Uni oltinga, quyoshga qiyoslaydilar. Nonni tejaydilar. Non — hammamizning rizq-ro'zimiz.

Ko'chiring. Kimlar?, nima?, nimalar?, nima qiladilar? so'roqlariga javob bo'lgan so'zlarning tagiga chizing.

IV.Dars quyidagi savollar yordamida umumlashtiriladi.

Bugun qaysi mavzu yuzasidan bilimlarimizni boyitdik?

Harakatni bildirgan so'zlar qaysi so'roqqa javob bo'lar ekan?

Harakatni kimlar (nimalar) bajaradi?

Ularni qanday nomlaysiz? (shaxs va narsani bildirgan so'zlar)

Qaysi so'zlarning lug'aviy ma'nosini izohladik?

V. Dars yakunlanadi: O'quvchilarning darsda ishtirokiga ko'ra baholanadi.

VI. Uyga vazifa; 187-mashq. Ko'chiring.

Tulki

Tulki — hamma narsaga qiziquvchan hayvon. U hidni tez sezadi. Tulki qishda sichqon ovlaydi.

Tulki bahorda yoki yozning boshida bolalaydi. Bolalari to'rt oylik bo'lgandaj mustaqil bo'ladi.

Nima qiladi? so'rog'iga javob bo'lgan so'zlarning tagiga chizing.

Ko'rildi:

O'IBDO'

Mavzu: O'quv yili oxirida o'tilganlarni takrorlash. Gap. Mustahkamlash. 188-190-mashqlar.

Mavzuga oid tayanch tushunchalar: Matn, gap.

Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta'rifi: Gap tushunchasini mustahkamlash.

O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmli boshqotirma", "Eng vijdonli o'quvchi" o'yinlari.

Shakl:jamoa,guruhda ishslash,hamma o'zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash:O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

ta'limiy: . Gaplar qanday tuzilish; gapdagi ega va kesim nimaligi; gapning uyushgan bo'laklari qaysi bo'g'lovchilar bilan bog'lanishi; qo'shma gap deb nimaga aytildi? Undalma deb nimaga aytilishi; Ko'chirma gap deb nimaga aytilishi;

tarbiyaviy: o'quvchilarda kamtarlik, muloyim gapirish, shirinsuxanlik, rostgo'ylik fazilatlarini tarbiyalash.

Rivojlantiruvchi: O'quvchilarning lug'atini boyitish, savodxonligini oshirish ,o'quvchilarda o'tmishi, azaliy urf-odati, an'analariga muhabbat uyg'otish. tarbiyasida sharqona fazilatlarni shakllantirish. Berilgan mavzu yuzasidan bog'lanishli nutq tuza olish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishslash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi.

Darsning texnologik xaritasi

T/r	Dars bosqichlari	Bajariladigan ish mazmuni	Bajariladigan ish shakli	Ajratilgan vaqt
1	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishslash	Gap. Mustahkamlash	Ko'rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Husnixat ishslash.	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

I.Tashkiliy qism: Salomlashish , davomatni aniqlash, navbatchining axboroti. Sinf tozaligini nazorat qilish, o'quvchilarni darsga tayyorgarligini nazorat qilish
II. O'tgan mavzuni so'rab baholash. 187-mashq. Ko'chiring.

Tulki

Tulki — hamma narsaga qiziquvchan hayvon. U hidni tez sezadi. Tulki qishda sichqon ovlaydi. Tulki bahorda yoki yozning boshidá bolalaydi. Bolalari to'rt oylik bo'lqandaj mustaqil bo'ladi. Nima qiladi? so'rog'iga javob bo'lgan so'zlarning tagiga chizing.

III.Yangi mavzuning bayoni:

188-mashq. Ko'chiring. Gaplarning oxiriga qaysi tinish belgisi qo'yilgan?

	Kecha-kunduz necha soat, Qani, ayt-chi Adolat? Topdim-topdim, bilib oldim, U yigirma to'rt soat.

189-mashq. Matndan nimalarni bilib oldingiz?

- Quchoq-quchoq lola teribsizlar. Tog'ga chiqdingalmi?
  - Ha, tog' etagida sariq, qizil lolalarни **terdik**.
  - Ilgari **lolalar** bog'larda, dalalarda ko'p bo'lardi. **Odamlar** uzib bitirishdi. Sizlar uzgan lolalar ham kelgusi yil unib chiqmaydi. Uzaversangiz tog'dagi lolalar ham **tugaydi**.
- Matnda nechta gap bor? Ajratib ko'rsatilgan so'zlarga so'roq bering. Ular qanday ma'no bildiryapti?

IV.Dars quyidagi savollar yordamida umumlashtiriladi.

Bugun qaysi mavzu yuzasidan bilimlarimizni boyitdik?
Harakatni bildirgan so'zlar qaysi so'roqqa javob bo'lar ekan?
Harakatni kimlar (nimalar) bajaradi?
Ularni qanday nomlaymiz? (shaxs va narsani bildirgan so'zlar)
Qaysi so'zlarning lug'aviy ma'nosini izohladik?

V. Dars yakunlanadi: O'quvchilarning darsda ishtirokiga ko'ra baholanadi.

VI. Uya vazifa; 190-mashqlar. She'rni ifodali o'qing.

Birinchi iyun

— Bilag'on deb atashar
Do'stlaring seni, Suyun.
Top-chi, qanday kun o'zi
Deylik, birinchi iyun?
— O'sha kuni ta'tilga
Chiqishadi bolalar.
Farzandlarin hordiqqa
Jo'natadi onalar.
— Aytganlaring-ku to'g'ri,
Bilib ol yana shuni,
Birinchi iyun, jo'ra,
Yozning tug'ilgan kuni.

Mavzu:Nazorat ishi.

Mavzuga oid tayanch tushunchalar: Matn, gap, unli tovushlar, undosh tovushlar, tinish belgilari. Soatlar soni: 1 soat

Mavzuning qisqacha ta'rifi: Bilimlarni aniqlash.

O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi:

Metod:suhbat, tushuntirish,"Savol-javob" metodi,"Rasmlı boshqotırma", "Eng vijdonlı o'quvchi" o'yinlari.

Shakl:jamoa,guruhda ishlash,hamma o'zi uchun.

Jihoz:darslik,rangli ko'rgazmalar,harakatli ko'rgazmalar,tarqatma testlar,plakatlar.

Nazorat:O'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib,hisobga olib boriladi.

Baholash:O'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib,dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning maqsadi

Maqsadlar:

ta'limiy: o'quvchilarning husnixat bilan imlo xatolarsiz yozishlarini, unli tovushlar va unli harflar haqidagi bilimlarini aniqlash, mustaqil ishlashga o'rgatish. Unli tovushlar va harflar bo'yicha olgan bioliimlarini nazorat qilish va baholash.

Tarbiyaviv: O'ziga ishonish, sezcirlilik, topqirlik sifatlarini mustahkamlash.

Rivojlantiruvchi: O'quvchilarning lug'atini boyitish, savodxonligini oshirish ,o'quvchilarda o'tmishi, azaliy urf-odati, an'analariga muhabbat uyg'otish. tarbiyasida sharqona fazilatlarni shakllantirish.

Tayanch kompetensiyalar:

Axborot bilan ishlash kompetensiya elementi:mavzu doirasida ko'rsatilgan multimedia ilovalariga ongli munosabat bildirish.

Fanga oid kompetensiyalar:Adabiy – nutqiy kompetensiya elementlari(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.) hikmatli gap, hikoya, she'r va ixcham audio matnlarni tinglab tushuna oladi; ularni ongli, ifodali to'g'ri o'qiy oladi.

Darsning texnologik xaritasi

T/r	Dars bosqichlari	Bajariladigan ish mazmuni	Bajariladigan ish shakli	Ajratilgan vaqt
1	Tashkiliy qism	O'quvchilarni darsga tayyorlash. Navbatchi axboroti.	Suhbat.	3 daqiqa
2	O'tilgan mavzuni takrorlash	O'tilgan mavzuni takrorlash. Savol va topshiriqlar berib, xulosalash.	Savol- javob.	10 daqiqa
3	Yangi mavzu ustida ishlash	Nazorat ishi.	Ko'rgazmalilik.	20 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	Husnixat ishlash.	Husnixat	10 daqiqa
5	Darsni yakunlash va o'quvchilarni rag'batlantirish	Uyga vazifani tushuntirish	Baholash.	2 daqiqa

I.Tashkiliy qism: Salomlashish , davomatni aniqlash, navbatchining axboroti.

Sinf tozaligini nazorat qilish, o'quvchilarni darsga tayyorgarligini nazorat qilish

II.O'tgan mavzuni so'rab baholash.

III.Yangi mavzuni

Test.

1. Arg'imchoq so'zida nechta unli tovush bor?

- A) 8ta;
- B) 5 ta;
- C) 3 ta;
- D) 6 ta

2. Faqat harf birikmalari berilgan qatorni belgilang:

- A) ng, ch, v;
  - B) ng, sh, ch;
  - C) sh, ng, r.
- E) hamma javob to`g'ri

3. Nuqtalar o'rniga undosh harflardan mosini qo'ying: odo..., hiso..., ofto..., rubo...

- A) d;
  - B) p;
  - C) b.
- E) to`g'ri javob yo`q

4. Navbatchi so'zida nechta undosh harf bor?

- A) 5 ta;
  - B) 3 ta;
  - C) 8 ta.
- E) 2 ta

5. Alifbo tartibida berilgan so'zlar qatorini aniqlang:

- A) asal, bog', olma, fil;
  - B) asal, olma, bog', fil;
  - C) asal, bog', fil, olma.
- E) olma, bog', fil; asal

6. Qaysi so'zda tutuq belgisi noo'rin qo'yilgan?

- A) san'at;
  - B) rah'mat;
  - C) ta'lim.
- E) ta'zim

7. O'qituvchi so'zida nechta unli harf bor?

- A) 4ta;
  - B) 8 ta;
  - C) 5 ta.
- E) 6 ta

8. Qaysi harf bo'g'in hosil qiladi?

- A) unli;
  - B) undosh;
  - C) ikkalasi.
- E) to`g'ri javob yo`q

9. Ikki bo'g'ini so'zni toping:

- A) koptok;
  - B) toshbaqa;
  - C) don.
- E) binafsha

10. So'zlar bir yo'lidan ikkinchi yo'lga qanday ko'chiriladi?

- A) harflab;
  - B) bo'g'inlab;
  - C) ko'chirilmaydi.
- E) to`gri javob yoq

11. Qaysi so'z bo'g'ini larga to`g'ri ajratilgan?

- A) ona-jon;
  - B) sa-kkiz;
  - D) o-dam-lar.
- E) hamma javoblar to'g'ri

12. Bo'g'in ko'chirish qaysi so'zda to'g'ri bajarilgan?

- A) o-pa;
  - B) si-nf;
  - D) yal-piz.
- E) so- vg'a

13. Bo'g'in ko'chirish qaysi so'zda note'g'ri bajarilgan?

- A) pil-la;
  - B) tov-us;
  - D) so-at.
- E) hamma javoblar to'g'ri

14. So'zlar ma'nolariga ko'ra qanday turlarga ajratiladi?

- A) shaxsning nomini bildirgan so'zlar;
  - B) narsaning nomini bildirgan so'zlar;
  - D) harakatni bildirgan so'zlar;
- E) belgini bildirgan so'zlar;
- F) hamma javoblar to'g'ri.

15. Shaxsning nomini bildirgan so'zlar qanday so'roqqa javob bo'ladi?

- A) kim?
  - B) nima?
  - D) qanday?
- E) nechta?

.....
Ko'rildi:

O'IBDO'